

ပုဒ္ဒတ္တမြေဆွေးနွေးချက်များ

Good Questions

Good Answers

Ven S. Dhammika

ဒေါက်တာနန္ဒောဘာသ (ကာလကတ္တား)
မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသည်။

ပုဒ္ဒတ္တမြေဆွေးနွေးချက်များ

Good Questions

Good Answers

Ven S. Dhammika

ဒေါက်တာနန္ဒောဘာသ (ကာလကတ္တား)
မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုတာ ဘာလဲ

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုတာ ဘာပါလိမ့်။

ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓိကနေပြီး ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုတဲ့ ဝေါဟာရဖြစ်လာတာပါ။ ဗုဒ္ဓိ-နိးထခြင်းလို့ အဓိပ္ပါယ်ရလေတော့ ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုတာ နိးထခြင်း ဗုဒ္ဓလို့ လူတွေကအသိများကြတဲ့ သိဒ္ဓတ္ထဂေါတမဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သက်တော်၃၆နှစ်အရွယ်မှာ ကိုယ်တိုင် နိးထခဲ့သူ ဖြစ်ပြီးတော့ ဒီနိးထခြင်းဒဿန (ဗုဒ္ဓဝါဒ) ဆိုတာကို ဂေါတမဗုဒ္ဓရဲ့ ကိုယ်တော်တိုင်ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရတဲ့ ဘဝအတွေ့အကြုံတွေ အပေါ်မှာ အခြေခံပြီး တည်ဆောက်ထားတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဝါဒရဲ့ သက်တမ်းက နှစ်ပေါင်း၂၅၀၀ကျော်လာပါပြီ။ တစ်ကမ္ဘာလုံး အတိုင်းအတာအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဦးရေဟာလည်း သန်းပေါင်း ၃၀၀ ကျော်ခန့် ရှိနေပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ နှစ်၁၀၀ခန့်က အထိတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ အာရှဒဿန အဆင့်လောက်မှာပဲ ရှိခဲ့ရာက အခုအခါမှာတော့ ဥရောပနှင့် အမေရိကတို့မှာပါ ကျယ်ပြန့်စွာ လိုက်စားလာနေကြပါပြီ။

မေး။ ။ ဒီလိုဆိုရင် ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ “ဖီလိုဆိုဖီ” (Philosophy) ဆိုတဲ့ အတွေးအခေါ် တစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဖီလိုဆိုဖီ ဆိုတာ ဖီလို (Philo)နှင့် ဆိုဖီယာ (sophia) ကိုပေါင်းထားတာပါ။ ဖီလိုက မေတ္တာလို့အဓိပ္ပါယ်ထွက်ပြီး ဆိုဖီယာက ပညာလို့အနက်ရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖီလိုဆိုဖီ ဆိုတာ ပညာနှင့်ယှဉ်တဲ့ မေတ္တာ၊ ဒါမှမဟုတ် မေတ္တာနှင့် ပညာပါပဲ။

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပုံ နှစ်မျိုးလုံးက ဗုဒ္ဓဝါဒကို အပြည့်အဝဖော်ညွှန်း နိုင်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒရဲ့ သွန်သင်ချက်က ရှင်းလင်းတိကျစွာ သဘောပေါက် နားလည်စေဖို့အတွက် အသိဉာဏ်ပညာရဲ့အဆင့်ကို အစွမ်းကုန်မြှင့်တင်ဖို့ ကြိုးစားရမယ်။ သတ္တဝါတွေအားလုံးကို မိတ်ဆွေရင်းချာတွေလို သဘောထားနိုင်အောင် အကြင်နာတရားနှင့် မေတ္တာတရားကို တိုးမြှင့်ပွားများပေးရမယ် ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ ဖီလိုဆိုဖီဆိုရင်လည်း ဟုတ်ပါတယ်။ ဖီလိုဆိုဖီ မည်ကာမတ္တမျှတော့ မဟုတ်ဘူး၊ အမြင့်မားဆုံး ဖီလိုဆိုဖီ လို့ပဲ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဆိုတာကကော ဘယ်သူပါလဲ။

ဖြေ။ ။ ဘီစီ၅၆၃ခုနှစ်မှာ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းက ဘုရင့်မျိုးနွယ်ထဲမှာ ကလေးငယ်တစ်ဦးကို မွေးဖွားသန့်စင်ခဲ့ပါတယ်။ သူဟာ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေ အလျှံပယ်ပြည့်စုံစွာဖြင့် ဇိမ်ကျကျ နေထိုင် ကြီးပြင်းလာခဲ့ရတာပါ။ ဒါပေမယ့် ဒီလောကီစည်းစိမ်ရိပ်ငြိမ်တွေနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုဆိုတာတွေဟာ ထာဝစဉ် ချမ်းမြေ့ပျော်ရွှင်မှုအတွက် အာမခံချက်ပေးနိုင်တဲ့ အရာတွေမဟုတ်ဘူးဆိုတာကို သိမြင် သဘောပေါက်လာခဲ့တယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ တွေ့မြင်ကြုံဆုံခဲ့ရတဲ့ ဆင်းရဲမှု ဒုက္ခစုတွေကလည်း သူ့ကို အတော်ပဲ တုန်လှုပ် ချောက်ချားစေခဲ့တယ်။ ဒါနဲ့ပဲသူဟာဘဝရဲ့ ငြိမ်းမှုအကြောင်းခံ တရားကို ရှာဖွေဖို့ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ အသက် ၂၉ နှစ်အရွယ်မှာ မိန်းမနှင့်ကလေးကိုစွန့်ပြီးတော့ အဲဒီခေတ်ရဲ့ ထိပ်တန်းဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်ကြီးတွေဆီကို နည်းခံသင်ယူဖို့ ချဉ်းကပ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ ဆရာကြီးတွေကလည်း သူ့ကို ဖိဖိစီးစီးသင်ပြပေးကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီဆရာကြီး တွေထဲမှာကိုယ်က ဘဝဒုက္ခတွေဟာ ဘာကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာရတယ်၊ အဲဒီဒုက္ခတွေကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ကျော်လွှားနိုင်မည်ဆိုတာ ကိုတတ်သိနားလည်သူ တစ်ယောက်မှ

မပါဝင်ကြပါဘူး။ နောက်ဆုံး ခြောက်နှစ်ကြာမျှ တရားတွေကို အပတ်တကုတ် ကြိုးစားအားထုတ်ပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ မသိမှု မောဟတွေအားလုံးကို ပယ်ဖျောက် နိုင်စွမ်းတဲ့ ဉာဏ်တော်ကို သူပိုင်ဆိုင်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကတည်းကစပြီး သူ့ကို ဗုဒ္ဓ (နိုးကြားပြီးသူ)လို့ ခေါ်ကြတာပါပဲ။ ဘုရားအဖြစ်ကို ရောက်တော် မူပြီးတဲ့နောက် ဗုဒ္ဓဟာ ၄၅ နှစ်ကြာ အသက်ရှင်နေထိုင်တော် မူခဲ့ပါတယ်။ ၄၅ နှစ်တာ ကာလတိုင်တိုင် သူထိုးသွင်းသိမြင် တော်မူခဲ့တဲ့ သစ္စာတရားတော်ကို သတ္တဝါဝေနေယျတွေကို ဟောညွှန်းချွေချွတ်တော်မူရင်း အိန္ဒိယ မြောက်ပိုင်း တစ်ခွင်လုံးကို ခရီးဒေသစာရီ လှည့်လည်တော်မူခဲ့ ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓရဲ့ မဟာကရုဏာတော်နှင့် သည်းခံမှု ခန္တီတရားတော် တွေကတော့ အံ့ဩရလောက်အောင်ကို ကြီးမားမြင့်မြတ်လှပါ တယ်။

ထောင်ချီတဲ့လူတွေကို တပည့်သားသမီးတွေ ဖြစ်လာ အောင် ဟောညွှန်သွန်သင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ သက်တော် ၈၀ အရွယ်မှာ အိုမင်းရင့်ရော်မှုနှင့် နာမကျန်းမှုဒုက္ခတွေကို ခံစားတော် မူရပေမဲ့ငြိမ်းချမ်းစွာနှင့်ပဲ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

မေး။ ။ မိန်းမနှင့် ကလေးကို စွန့်ပစ်ပြီး တောထွက်ခဲ့တာဆိုတော့ ဗုဒ္ဓမှာ တာဝန်မဲ့ရာ မရောက်ပေဘူးလား။

ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓဟာ သူ့မိသားစုကို အလွယ်ကလေးနှင့် စွန့်ပစ်ရက်ခဲ့ တာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ နောက်ဆုံး စွန့်ခွာ မဖြစ်ခင်မှာ ကာလအတော်ကြာ စိုးရိမ်ပူပန်ပြီး ဆုတ်ဆုတ်ဆိုင်းဆိုင်း ဖြစ်ခဲ့ရတာပါ။ ဒါပေမယ့် ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ရမှာက သူဟာ သူ့မိသားစုတစ်ခုတည်းအတွက်လား၊ တစ်လောကလုံးအတွက်လား ဆိုတာပါပဲ။ သူ့ရဲ့ကြီးမြတ်လှတဲ့ မဟာကရုဏာဓာတ်ခံက တစ်လောကလုံးအတွက် သူ့ကိုယ်သူ အသုံးချခံသွားမယ်ဆိုတဲ့

လမ်းကိုပဲ နောက်ဆုံး ရွေးဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ အနစ်နာခံ စွန့်လွှတ် ရုန်းကန်ခဲ့မှုကြောင့်လည်း တစ်လောကလုံး အကျိုးများ နေတုန်းပါပဲ။ (ဒါကြောင့်) ဒါဟာ တာဝန်မဲ့ရာ မရောက် တဲ့အပြင် မကြုံစဖူးထူးကဲကြီးမြတ်တဲ့ စွန့်လွှတ်မှု (မဟာပရိစ္စာဂ)^၁ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဟာ သက်တော်ထင်ရှား မရှိတော့ပါဘူး။ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသွားပါပြီ၊ ဒီတော့ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ဗုဒ္ဓက လူတွေကိုအကူအညီ ပေးနိုင်ဦးမှာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို တီထွင်ဖော်ထုတ်ခဲ့တဲ့ ဖာရာဒေး (Faraday) ကွယ်လွန်ခဲ့ပါပြီ။ သူဖော်ထုတ်ခဲ့တဲ့ လျှပ်စစ်ဓာတ် ကတော့ အကျိုးပြုနေတုန်းပါပဲ။ လူးဝစ်ပစ္စရှာ (Luis Pasteur) ဆိုရင် ရောဂါအတော်များများအတွက် ကုထုံးတွေကို ရှာဖွေ ချမှတ်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ ဆေးသိပ္ပံတွေ့ရှိချက်တွေက အသက်ပေါင်း များစွာကို ကယ်တင်နေဆဲပါပဲ။ လီယိုနာယိုဒါပင်ချီ (Leonardo da Vinci)ရဲ့ အနုပညာ မြောက်လှတဲ့ ဖန်တီးမှုတွေက လူတွေကို ရွှင်မြူးတက်ကြွတဲ့ ရသတွေ ပေးနေတုန်းပါပဲ။ သူတော်စင်တွေနှင့်

၁။ သမ္မာသမ္မောဓိဆုပန် အလောင်းတော်များ လိုက်နာကျင့်ကြံ အားထုတ် ရသည့် ပါရမီဖြည့်ခြင်းကြီးငါးချက်၊ ဓနပရိစ္စာဂ-စွန့်နိုင်ခဲ့လှစွာသော မင်း စည်းစိမ်၊ ရတနာ၊ ဆင်၊ မြင်းစသည်တို့ကိုစွန့်ခြင်း၊ အင်္ဂုပရိစ္စာဂ-ခြေလက် စသောကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့ကိုစွန့်ခြင်း၊ ပုတ္တပရိစ္စာဂ-သား၊ သမီးတို့ ကိုစွန့်ခြင်း၊ ဘရိယပရိစ္စာဂ-မယားကိုစွန့်ခြင်း၊ ဇီဝိတပရိစ္စာဂ-မိမိအသက် ကိုစွန့်ခြင်း။

သူ့ရဲ့ကောင်းတွေဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ်အတော်ကြာ ကတည်းက ကွယ်လွန်ခဲ့ကြပြီဖြစ်ပေမယ့် သူတို့ ဖန်တီးခဲ့ကြတဲ့ လုပ်ရပ်တွေနှင့် အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းမှုတွေကို မျိုးဆက်သစ်တွေ ဖတ်ရှုသိရှိရတဲ့အခါ ပခုံးပြောင်း ဆက်ခံဖို့ စိတ်အားတွေ ထက်သန်စေတုန်းပါပဲ။ အလားတူ ဗုဒ္ဓဟာ သက်တော် ထင်ရှားမရှိတော့ပေမယ့် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကျော်လာပြီး ဖြစ်သည့်တိုင် ဗုဒ္ဓရဲ့ လမ်းညွှန်မှုတွေက လူတွေကို အကျိုးပြုဆဲပါပဲ။ ဗုဒ္ဓရဲ့ စံနမူနာတွေကလည်း လူတွေကို အားတတ်စေတုန်းပါပဲ။ ဗုဒ္ဓရဲ့ နှုတ်ကပတ်တော်တွေဟာ လူတွေရဲ့ ဘဝတွေကို အဆိုးကနေ အကောင်းဘက်ဆီသို့ ပြောင်းလဲပေးနေဆဲပါပဲ။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးနောက် ရာစုနှစ်တွေနှင့်ချီပြီး သူ့ရဲ့ အရှိန်အဝါကို အများဆုံး ရိုက်ခတ်ပေးနိုင်စွမ်း သူကတော့ဖြင့် ဗုဒ္ဓပဲဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဟာ ဖန်ဆင်းရှင် မဟုတ်ခဲ့လို့ရှိရင် လူတွေက ဘာကြောင့် ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်နေကြတာ ပါလိမ့်။^၁

ဖြေ။ ။ ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ ပုံစံ နည်းနာတွေကတော့ အမျိုးမျိုးပါပဲ။ ဖန်ဆင်းရှင်ကို ကိုးကွယ်ပူဇော်ရာမှာ သူတို့ရဲ့ ချီးကျူးသံကို ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရား ကြားသိလိမ့်မယ်၊ အလှူဝတ္ထုတွေကို လက်ခံပြီး တော့ တောင်းတဲ့ဆုကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းပေးမှာပဲဆိုတဲ့ ယုံကြည်ချက်နှင့် အဲဒီဖန်ဆင်းရှင် ဘုရား၊ ဘုရားမကို ချီးကျူးတယ်၊ ဂုဏ်ပြုတယ်၊ လှူဒါန်းတယ်၊ ဆုတောင်းပတ္တနာ ပြုကြတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေအဖို့မှာတော့ အဲဒီလို ပူဇော်ကိုးကွယ်မှုမျိုးကို လုပ်လေ့လုပ်ထမရှိကြပါဘူး။

၁။ ဖန်ဆင်းရှင်ကိုသာ ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ထိုက်သည်၊ လူ လူချင်း ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်စရာမလိုဟု ဆိုလိုသည်။

ပူဇော်ပုံ နောက်တစ်နည်းကတော့ အမြတ်တနိုး တရိတ သေထားအပ်တဲ့ တစ်စုံတစ်ယောက်၊ ဒါမှမဟုတ် တစ်စုံတစ်ရာကို ရိုသေတယ်ဆိုတာကို ပြသလိုတဲ့ အခြေအနေမျိုးမှာပါပဲ။ ဆိုပါတော့ -စာသင်ခန်းထဲ ဆရာဝင်လာတဲ့အခါ ထရပ်ကြတယ်၊ လူကြီးလူ ကောင်းတစ်ယောက်နှင့် ဆုံတဲ့အခါ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ကြတယ်၊ အမျိုးသားသီချင်းကို တီးမှုတ်သီဆိုတဲ့အခါ အလေးပြုကြတယ်။ ဒါတွေ အားလုံးဟာ လေးစားမှု၊ ပူဇော်သမှုပြုကြောင်းပြတဲ့ အမှုအရာတွေပဲ ဖြစ်ပြီးတော့၊ အဲဒီ တစ်စုံတစ်ဦး၊ တစ်စုံတစ်ရာအတွက် ရိုသေလေးစားကြောင်း ဖော်ညွှန်းချက် ဖြစ် သလို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ လုပ်ဆောင်လေ့ရှိတဲ့ ပူဇော်ပုံနည်းနာ လည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နူးအိတဲ့ ခြေဖမိုးတော်ပေါ်မှာ လက်တော်ကို ဖြေလျှော့ချ ပြီး မဟာကရုဏာတော်အပြုံးကို ဆောင်တော်မူထားတဲ့ တင်ပလွင် ခွေဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူဟာ လူတွေရဲ့ ရင်ထဲမှာ ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် မေတ္တာပွားများကြဖို့ နှိုးဆော်နေသလိုပါပဲ။ အမွှေးတိုင်ရဲ့ ရနံ့က သီလဂုဏ်ကို အမှတ်ရစေသလို ဆီမီးရဲ့ အလင်းက ပညာရဲ့ဂုဏ် ပုဒ်ကို ဖော်ဆောင်နေပါတယ်။ မကြာခင်လေးမှာပဲ ညှိုးခြောက် နွမ်းဖတ်သွားကြမယ့် ပန်းကလေးတွေကတော့ တည်မြဲခိုင်မာမှု မရှိတဲ့ သဘောကို အာရုံရောက်စေပါတယ်။ ဗုဒ္ဓကို ရှိခိုးပူဇော်တဲ့ အခိုက်အတန့်မှာ ဒေသနာတော်တွေကို ဟောညွှန်လမ်းပြပေးမှု အတွက် မိမိတို့အပေါ် တင်ရှိတဲ့ ဗုဒ္ဓရဲ့ ကျေးဇူးတော်အနန္တတွေကို အာရုံယူ ပူဇော်ကြပါတယ်။ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာတွေ ပြုလုပ်တဲ့ ကိုးကွယ်ပူဇော်မှု သဘောတရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓကကောဖန်ဆင်းရှင် (God) တစ်ဆူဖြစ်ပါသလား။
ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓဟာ ဖန်ဆင်းရှင်တစ်ဆူ မဟုတ်ပါဘူး။ သူဟာ ဖန်ဆင်းရှင်တစ်ဆူဖြစ်ကြောင်း ဘယ်တုန်းကမှ မိန့်မြွက်တော်မူခဲ့

တာ မရှိသလို ဖန်ဆင်းရှင်ရဲ့ သားတော်တစ်ပါး၊ ဒါမှမဟုတ် တမန်တော်တစ်ပါး ဖြစ်တယ်လို့လည်း ဘယ်တုန်းကမှ မဟော ခဲ့ပါဘူး။ ဗုဒ္ဓဟာ သူ့ဟာနှင့်သူပြည့်စုံ ပြီးမြောက်သူ ဖြစ်ပြီး တော့ သူညွှန်ပြတဲ့နည်းလမ်းအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးမည်ဆိုရင် လူသားဟာ အဖက်ဖက်မှပြည့်စုံသူ အဖြစ်ကို ရောက်ရှိနိုင်တယ် လို့ပဲ ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။

မေး။ ။ လူတွေပြောတာ ကြားဖူးပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ ဆင်းတု (Idols) တွေကို ကိုးကွယ်ကြတယ် ဆိုပါလား။

ဖြေ။ ။ ဒီလိုမျိုး အပြောတွေ ဆိုတာကတော့ အဲဒီ စကားကိုပြောတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ရေလိုက်လွဲနေမှု၊ မပြည့်ဝမှုကို ထင်ဟပ် ပြတဲ့ ဖော်ထုတ်ချက်မျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဖန်ဆင်းရှင် (God) အဖြစ် ကိုးကွယ်တဲ့ရုပ်ပုံ ဒါမှမဟုတ် ရုပ်လုံးရုပ်ထုကို (Idol) ခေါ်တယ် လို့ အဘိဓာန်က ဖွင့်ဆိုပါတယ်။ အထက်မှာ ဆွေးနွေးခဲ့သလို ဗုဒ္ဓ ဘာသာတွေဟာ ဗုဒ္ဓကို ဖန်ဆင်းရှင်တစ်ဦးဖြစ်တယ်လို့ မယူဆကြ ပါဘူး။ ဒါကြောင့် သစ်သား ဒါမှမဟုတ် သတ္တုအတုံးကလေးတစ်ခု ကို ဖန်ဆင်းရှင်အဖြစ် ဘယ်လို လက်ခံလို့ ရနိုင်ပါ့မလဲ။ ကိုးကွယ်မှု ဘာသာတွေ အားလုံးမှာပဲ သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာတွေ ဝါဒတွေကို ဖော်ထုတ်ပြသဖို့အတွက် အမှတ်သင်္ကေတ (Sample) တွေကို အသုံးပြုလေ့ရှိကြပါတယ်။ တာအိုဘာသာ (Taoism) မှာ ပဋိပက္ခတွေအကြား ညီညွတ်မျှတမှုကို အမှတ်အသားပြုတဲ့ ယင်ယန် (YinYang) ကိုအသုံးပြုပါတယ်။ ဆိက်ခံဘာသာ (Sikhism) မှာဆိုရင် စိတ်ဝိညာဉ် ကွန်မြူးလှုပ်ရှားမှုရဲ့ သင်္ကေတအဖြစ် ဓါးရှည် (The Sword) ကိုအသုံးပြုကြတယ်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာမှာတော့ ခရစ်တော်ရဲ့ သက်ရှိတည်ရှိမှုကို ထင်ဟပ်စေဖို့ ငါးရုပ် (The Fish) ကိုသုံးပြီး၊ ခရစ်တော်ရဲ့

အနစ်နာခံ စွန့်လွှတ်မှုကို ဖော်ကျူးဖို့အတွက် လက်ဝါးကပ်တိုင် ကြက်ခြေခတ် (The Cross) ကိုအသုံးပြုပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာမှာတော့ ဗုဒ္ဓဟာ အရာရာ အဘက်ဘက်က ပြီးပြည့်စုံတဲ့ လူသားရဲ့ အဖြစ်ကိုဖော်ပြဖို့အတွက် ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်တွေကို အသုံးပြုနေကြတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အရ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်ဟာ လူသားရဲ့ အရေးပါမှုကို ထင်ဟပ်စေတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ လူကိုသာ အဓိကထားပြီးတော့ ဖန်ဆင်းရှင်ကို ဗဟိုပြုတဲ့ ဝါဒမျိုးမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့်လည်း ပြီးပြည့်စုံမှုနှင့် ထိုးထွင်းသိမြင်မှုကို ရှာဖွေတဲ့အခါ အပြင်ဘက် ဗာဟိရ ဓမ္မတွေထဲမှာ မရှာဘဲ ကိုယ့်ခန္ဓာဆိုတဲ့ အတွင်းဘက် အဇ္ဈတ္တသဏ္ဍာန်မှာပဲ ရှာရမယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကိုလည်း ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ကိုးကွယ်မှုက ဖော်ညွှန်းနေတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဗုဒ္ဓဝါဒတွေဟာ ဖန်ဆင်းရှင်တွေရဲ့ ကိုယ်ပွားဖြစ်တဲ့ (Idols) တွေကို ကိုးကွယ်ကြတယ်ဆိုတာ တော့မမှန်ကန်ပါဘူး။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရားကျောင်းကန်တွေမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တွေဟာ ငွေစက္ကူတွေကို မီးရှို့လို့ရှိနှင့် ထူးဆန်းတဲ့အရာတွေ အမျိုးမျိုး လုပ်နေကြတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။

ဖြေ။ ။ သဘောတရားကိုနားမလည်တဲ့အခါ အရာရာဟာ အထူးအဆန်းတွေချည်းဖြစ်နေမှာပါပဲ။ ဒါမျိုးတွေကို အဆန်းလုပ်ပြီး ပယ်ချနေမဲ့အစား အတွင်းသဘောဆိုလိုချက်ကို နားလည်သိရှိလာအောင်ကြိုးစားသင့်ပါတယ်။ တစ်ခါတစ်ခါ တစ်ချို့သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေရဲ့ လုပ်ရပ်တွေဟာ ဗုဒ္ဓရဲ့ အဆုံးအမဘောင်ကို ကျော်လွန်ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် မကိုက်ညီတဲ့ လူပြိန်းကြိုက် အယူသည်းတာတွေပေါ်မှာ အခြေခံလုပ်နေကြတာတွေ ရှိတယ်ဆိုတာ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုမျိုး ရေလိုက်လွှဲနေကြတာတွေဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ တစ်ခုတည်းမှာ သာမဟုတ်ပါဘူး။ တစ်ခြားဘာသာ

တွေအားလုံးမှာလည်းပဲ မကြာခဏ တွေ့မြင်ရတတ်တာပါပဲ။ ဗုဒ္ဓကတော့ အသေးစိတ် တိတိကျကျရှင်းလင်းဟောကြားခဲ့တာပါပဲ။ အပြည့်အဝ နားမလည်တဲ့ တစ်စုံတစ်ယောက် အတွက်ကြောင့်တော့ ဗုဒ္ဓအပေါ် အပြစ် မဖို့သင့်ပါဘူး။ ဒီအချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဗုဒ္ဓ ကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော်မူထားတာရှိပါတယ်။

“ရောဂါဝေဒနာတွေကို ကြိတ်မှိတ်ခံစားနေရသူ လူနာ တစ်ဦးသည် မိမိအနီးအပါး၌ ဆေးဆရာကြီးရှိပါလျှက် ဆေးကုသခံယူဖို့ရန် အားမထုတ်ဘူးဆိုရင် ဤသည်မှာ ဆေးဆရာကြီးရဲ့ အပြစ်မဟုတ်ပေ။ အလားတူ ကိလေသာရောဂါဖြင့် ဖိစီးနှိပ်စက်မှုဒဏ်ကို အလူး အလိုမဲ့ ခံနေရသူတစ်ဦးသည် ဗုဒ္ဓရဲ့ ကူညီ ဖေးမမှုကို ရယူဖို့ရန် လုံးလမထုတ်ဘူးဆိုရင် ဤသည်မှာ ဗုဒ္ဓ၏ တာဝန်မဟုတ်ပေ။”^၁

ဗုဒ္ဓဘာသာကိုဖြစ်စေ၊ ဒါမှမဟုတ် တစ်ခြားဘာသာတရား တစ်ခုခု ကိုဖြစ်စေ ဟုတ္တိပတ္တိ တိတိပပ လိုက်နာကျင့်ဆောင်ခြင်း မရှိတဲ့ သူ တွေက အဲဒီ ဘာသာတရားအပေါ်မှာ မှားတယ်မှန်တယ် ဆိုပြီး အဆုံးအဖြတ် မပေးသင့်ပါဘူး။ ဗုဒ္ဓရဲ့ မှန်ကန်တဲ့ တရားတော် တွေကို တတ်သိနားလည်ချင်ရင် ဗုဒ္ဓစာပေ ပိဋကတ်တော်တွေကို ဖတ်ရမယ်။ ဗုဒ္ဓဓမ္မနှင့်ပတ်သတ်လို့ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆီ ချဉ်းကပ်ဆွေးနွေးရမယ်။

၁။ ဇာတကနိပါတ ၂၈ - ၉

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ သိပ်ကောင်း၊ သိပ်မှန်တယ်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတစ်ချို့ကျတော့ ဘာကြောင့် ဆင်းရဲနေကြရတာ ပါလိမ့်။

ဖြေ။ ။ ဆင်းရဲတယ်ဆိုတာ စီးပွားရေး ရှုထောင့် တစ်ခုတည်းက ကြည့်ပြီး ပြောမယ်ဆိုရင်တော့ ဟုတ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံ တစ်ချို့ဟာ ဆင်းရဲကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဆင်းရဲတယ်ဆိုတဲ့ စကားဟာ ဘဝအရည်အသွေး ဘဝတန်ဖိုးနိမ့်ကျ ဆင်းရဲတာမျိုးကို ဆိုလိုတယ်ဆိုရင်တော့ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတွေဟာ မဆင်းရဲတဲ့အပြင် ပို၍တောင် ချမ်းသာကြပါသေးတယ်။ ဆိုပါတော့ အမေရိကဟာ ကမ္ဘာမှာ စီးပွားရေးအရ ချမ်းသာကြွယ်ဝပြီးလက်နက်နှင့် နိုင်ငံရေး အရလည်း အင်အားကြီး နိုင်ငံတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကမ္ဘာ့ ဒုစရိုက် အထူပြောဆုံး နိုင်ငံလည်းဖြစ်ပါတယ်။ သန်းချီတဲ့ အမေရိကန် သက်ကြီးရွယ်အိုတွေဟာ သူတို့ သားမြေးတွေရဲ့ လျစ်လျူရှု၊ စွန့်ပစ်ခြင်းခံရပြီးတော့ ဘိုးဘွားရိပ်သာတွေမှာ အထီးကျန်မှု ဝေဒနာနှင့်ကွယ်လွန်နေကြရရှာပါတယ်။ အကြမ်းဖက် မှုနှင့် ကလေးအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတွေဟာလည်း အဓိက ပြည်တွင်းရေးပြဿနာတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ အိမ်ထောင်ရေးပိုင်း မှာဆိုရင် စုံတွဲသုံးတွဲလျှင် တစ်တွဲကျနှုန်းက ကွာရှင်းမှုနှင့် ဇာတ်သိမ်းပါတယ်။ ညစ်ညမ်းရုပ်ရှင်လိုမျိုးတွေကတော့ ပေါမှပေါ ပါပဲ။ ငွေကြေးအရ ချမ်းသာကြပါရဲ့၊ ဘဝတန်ဖိုးအရတော့ သိပ်ဆင်းရဲကြပါတယ်။

နောက်ဥပမာပေးစရာတစ်ခုကတော့ စီးပွားရေးအရ နောက်ကျကျန်ရစ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံပါပဲ။ မြန်မာ့လူငယ်သားမြေး တွေက မိဘဘိုးဘွားတွေကို ရိုသေလေးစားကြတယ်။ ရာဇဝတ်ဖြစ် ပွားမှုနှုန်းကလည်း တစ်ခြားနိုင်ငံတွေနှင့်စာရင် သိပ်နည်းပါးလှပါ တယ်။ ကွာရှင်းပြတ်စဲမှုတို့၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် အဆုံးစီရင်မှုတို့ဆိုတာ တွေက မကြားစဖူးသလောက်ပါပဲ။ အကြမ်းဖက်မှု၊ ကလေးအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ဆိုတာတွေကလည်း မရှိသလောက်

ပါပဲ။ ညစ်ညမ်းရုပ်ရှင်လိုဟာမျိုးတွေနှင့် ကာမမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်း ထူထောင်ခွင့် ဆိုတာတွေကတော့ မရှိကြပါဘူး။ စီးပွားရေးဖက်က ခေတ်နောက်ကျနေရစ်ပေမယ့် ဘဝတန်ဖိုးနှင့် ပတ်သက်လို့ကတော့ အမေရိကလိုနိုင်ငံမျိုးထက် အများကြီး မြင့်မားသာလွန်လှပါတယ်။

ဒါပေမယ့် စီးပွားရေးရှုထောင့် တစ်ခုတည်းက ကြည့်ပြီး တော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်နိုင်ငံတွေကို ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲ အဆုံးအဖြတ် ပေးလိုကြသေးတယ် ဆိုရင်တော့ ဂျပန်နိုင်ငံကိုပဲပြရပါလိမ့်မယ်။ ခုခေတ်ကမ္ဘာမှာ အချမ်းသာဆုံးနှင့် စီးပွားရေးအရ အတိုးတက်ဆုံး နိုင်ငံများအထဲတွင် ဂျပန်နိုင်ငံလည်း တစ်နိုင်ငံအပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ လူဦးရေ ၉၃ ရာခိုင်နှုန်းဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ် ခံယူသူတွေပဲဖြစ်ကြပါတယ်။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ ပြုလုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ် လုပ်ငန်းတွေ အကြောင်း မကြာခဏဆိုသလို မကြားသိရတာက ဘာကြောင့်ပါလဲ။
ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေအနေနှင့် သူတို့ပြုလုပ်တဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ် လုပ်ငန်းတွေအတွက် ဟိတ်ဟန်ထုတ်ပြီး ပပလွှားလွှား လုပ်စရာ မလိုဘူးလို့ ခံယူထားကြတဲ့ အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ရင်ဖြစ်နိုင် ပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်အတော်ကြာက ဂျပန်ဗုဒ္ဓဘာသာခေါင်းဆောင် နီခိုနိရဝန်နိ (Nikkho Nirwano) ဟာ ဘာသာပေါင်းစုံ ညီညွတ် မှုတိုးမြှင့်ရေး လှုပ်ရှားမှုအတွက် တန်ပဲလတွန်ဆု (Templeton Prize) ကိုရရှိခဲ့ပါတယ်။ အလားတူပဲ ထိုင်းရဟန်းတော်တစ်ပါးကို ဆေးခြောက်သမားတွေအပေါ် သူ့ရဲ့အကျိုးဆောင်မှုလုပ်ရပ်အတွက် ဩဇာအရှိန်အဝါကြီးလှတဲ့ မဂ်ဆေးဆေးဆု (Magsaysay Prize) ချီးမြှင့်ခဲ့ပါတယ်။ နောက် ထိုင်းရဟန်းတော်တစ်ပါးဖြစ်တဲ့ အရှင်ကန္တယပိဝတ် (Ven. Kantayapiwat) ကိုလည်း ကျေးလက်တောပိုင်းတွေက မိဘမဲ့ကလေးသူငယ်တွေကို ကူညီ စောင့်ရှောက်ပေးမှုအတွက် ၁၉၈၇ ခုနှစ်မှာ နော်ဝေနိုင်ငံဆိုင်ရာ

ကလေးငယ်များငြိမ်းချမ်းရေးဆု (Norwegian Children's Prize)
ချီးမြှင့်ခဲ့ပါသေးတယ်။

နောက်ပြီး အိန္ဒိယ ဆင်းရဲသားလူထုကြီးအတွက် အနောက်တိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေက လုပ်ဆောင်ပေးတဲ့ ကုသိုလ် ဖြစ်လုပ်ငန်းတွေ အများအပြားရှိပါသေးတယ်။ အခမဲ့ စာသင် ကျောင်းတွေ၊ ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးဌာနတွေ၊ ဆေးပေး ခန်းတွေ၊ တနိုင်တပိုင် ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် အသေးစား စက်မှုလုပ်ငန်း တွေ ထူထောင်ပေးကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တွေဟာလည်း တစ်ခြားဘာသာဝင်တွေလိုပဲ သူတစ်ပါးကို ကူညီစောင့်ရှောက်ခြင်း ဟာ ဘာသာရေး ကျင့်စဉ်တစ်ခုဖြစ်တယ်လို့ ခံယူကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေက မိမိကိုယ်ကို နာမည်ကြီးအောင် တော့ဖြင့် မလုပ်သင့်၊ သိုသိုသိပ်သိပ် ကလေးပဲ လုပ်သင့်တယ်လို့ ယူဆကြတဲ့ အတွက်ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တွေရဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ် လုပ်ငန်းတွေအကြောင်း မကြာခဏ မကြား ကြရတာနေမှာပါ။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ ဂိုဏ်းကွဲတွေ ဘာကြောင့် ဒီလောက်အထိ များများစားစား ကွဲပြားနေရတာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ သကြားအမျိုးအစားတွေ အမျိုးမျိုး ရှိကြသလိုပါပဲ။ သကြားညို၊ သကြားဖြူ၊ သကြားမှုန့်၊ သကြားခဲ၊ သကြားရည်၊ ရေခဲသကြား စုံလို့ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဒီသကြားမျိုးအစားတွေ အားလုံးဟာ သကြားတွေချည်းဖြစ်ပြီးတော့ ချိုကြတာချည်းပါပဲ။ လိုရင်လိုသလို နည်းလမ်းမျိုးစုံနှင့် အသုံးပြုနိုင်အောင်လို့ ပုံစံ အမျိုးမျိုးဖြင့် ထုတ်လုပ်ထားတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း ဒီနည်းလမ်းကောင်းပါပဲ။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ စျာန်ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ပျူးဝါးလန်း ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ယောဂါစာရနှင့် ဝဇီရာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်းတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါတွေအားလုံးဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာတွေ ဖြစ်ပြီးတော့၊ လွတ်မြောက်မှုဆိုတဲ့ အနှစ်သာရချင်း အတူတူပဲ ဖြစ်

ကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာပုံစံတွေ အခုလောက် ထွေပြားသွားရ တာဟာလည်း အဲဒီ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း ထွန်းကားတည်ရှိရာဒေသရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုပေါင်းစုံနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ရှိအောင်လို့ပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။ မျိုးဆက်သစ်တွေနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိစေဖို့ ဗုဒ္ဓဓမ္မကို ခေတ်အဆက်ဆက် အကြိမ်ကြိမ် အနက်ဖွင့်ယူ လာခဲ့ကြပါတယ်။ အပြင်ပန်းအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးအမည်တွေ စုံအောင် ကွဲပြားကြပေမယ့်လို့ အနှစ်သာရကတော့ သစ္စာလေးပါး နှင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပါပဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အပါအဝင် တခြားသော ဘာသာကြီးတွေမှာလည်းပဲ ဂိုဏ်းပေါင်းများစွာ၊ အတွေးအခေါ် အုပ်စုပေါင်းများစွာ ကွဲပြားကြတာချည်းပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓ ဘာသာ စင်ပြိုင်ဂိုဏ်းတွေအချင်းချင်း တိုက်ပွဲဆင်တာ၊ ရန်စောင် တာတွေ မရှိခဲ့ကြသလို အချင်းချင်းမလိုလားတဲ့၊ အမုန်းပွားတဲ့ အပြုအမူတွေကိုလည်း မပြသခဲ့ကြပါဘူး။ အခုခေတ်မှာဆိုရင် ဂိုဏ်းကွဲအချင်းချင်းတွေရဲ့ ကျောင်းကန်ဘုရားတွေဆီကို အပြန် အလှန် ဝင်ထွက်သွားလာပြီး တော့အတူတကွ ဝတ်ပြုကြတာမျိုး တွေတောင် ရှိလာပါပြီ။ ဒီလိုမျိုး သည်းခံခွင့်လွှတ်တာ နားလည် စာနာတာတွေဟာ ကမ္ဘာမှာ ရှားရှားပါးပါးပါပဲ။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ခုတည်းကသာ မြင့်မြတ်၊မှန်ကန်တယ်ဆို တော့ တခြားဘာသာတွေအားလုံးဟာ မှားယွင်း ကြတယ်ပေါ့။

ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို နားလည် သဘောပေါက်တဲ့ ဘယ်ဗုဒ္ဓ ဝါဒီကမှ တခြားဘာသာတရားတွေဟာ မှားယွင်းကြတယ်လို့ မယူဆပါဘူး။ တခြားဘာသာတရားတွေကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ထိထိမိမိ လေ့လာဆန်းစစ်လိုတဲ့ သူတစ်ဦးအနေနှင့် အဲသည်လိုမျိုး မတွေးခေါ်သင့်ပါဘူး။ မတူကွဲပြားတဲ့ တခြားဘာသာတရားတွေကို

၁။ အမှန်ကိုအမှန်အတိုင်း သိမြင်ခြင်းကသာ သစ္စာဖြစ်ပြီး မိမိအယူ တစ်ခုတည်းကသာမှန်ကန်ပြီး တခြားအယူတွေအားလုံး မှားယွင်းကြ သည်ဟု ယူခြင်းသည် အစွန်းရောက်မိစ္ဆာအယူတစ်မျိုးသာ ဖြစ်သည်။

ဆန်းစစ်လေ့လာရာမှာ ပထမဆုံးသိထားရမည့်အချက်က အဲဒီ ဘာသာတွေထဲမှာ အများအကျိုးဆောင်မှု ဘယ်လောက်ပါဝင်သလဲ ဆိုတာပါပဲ။ လူသားရဲ့ မျက်မှောက်အနေအထားဟာ ကျေနပ် နှစ်သိမ့်လောက်စရာ မရှိဘူး^၂လို့ပဲ ဘာသာတရားတွေ အားလုံးက အသိအမှတ် ပြုထားကြပြီးတော့ လူသားရဲ့ လက်ရှိအနေအထားကို မြှင့်တင်ချင်တယ်ဆိုရင် စိတ်ထားနှင့် အကျင့်စရိုက်တွေကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲကြဖို့ လိုအပ်တယ်လို့လည်း အားလုံးကပဲ ယုံကြည်ကြပါ တယ်။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ ခန္တီ၊ စေတနာ၊ သဒ္ဓါနှင့် လူ့ကျင့်ဝတ်တွေ (ဂီဟိဝိနယ)တွေပါဝင်တဲ့ ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာတရားတွေကို ဘာသာ တိုင်းလိုလိုကပဲ ဟောညွှန်းကြပြီးတော့ ဒီတရားတွေရဲ့ ဖြစ်တည်မှု^၃ ကိုလည်း လက်ခံထားကြပါတယ်။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ စတဲ့ ဒီဓမ္မကြောင်းတွေကို ဖော်ထုတ်ရှင်းလင်းဖို့ အတွက်တော့ သက်ဆိုင် ရာ ဘာသာစကားတွေ၊ အခေါ်အဝေါ်တွေနှင့် သင်္ကေတ တွေကို (နီးစပ်ရာ ကိုယ်ပိုင်ဟန်တွေနှင့်) သုံးနှုန်း ဖော်ပြကြပါတယ်။ ဘာသာရေးပဋိပက္ခတွေ၊ မောက်မာမှုတွေနှင့် ကိုယ့်ငါးကိုယ်ချဉ်မှု တွေ ပေါ်ပေါက်လာရတယ်ဆိုတာ ကလည်း တစ်ဖက်သတ် ကျဉ်းမြောင်းစွာ သုံးသပ်ဖော်ပြကြတဲ့ အခါလိုမျိုး တွေမှာသာ ဖြစ်တတ်ကြတာပါ။

မတ်ခွက်ကလေး တစ်ခွက်ကို ဝိုင်းကြည့်နေကြတဲ့ လူတစ်စုကိုပဲ စိတ်ကူးနှင့် မှန်းဆကြည့်ကြပါစို့။ သူတို့အထဲမှာ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ တရုတ်နှင့် အင်ဒိုနီးရှားလူမျိုး တစ်ဦးစီတို့ ပါဝင်ကြပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးက ပြောလိုက်တယ် “ဒါမတ်ခွက် ကလေးပေါ့” တဲ့။ ပြင်သစ်က ဒါကိုပယ်ချပြီး အဖြေပေးလိုက်တယ်

၂။ ဒုက္ခိတေဘူမကံ ဝဋ်-ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ရသမျှ ဒုက္ခနယ်ထဲတွင် အပါအဝင်ချည်း ဖြစ်သည်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာက ယူဆသည်။
 ၃။ အကြွင်းမဲ့ ဖြစ်တည်မှု (Form of Absolute)

“မဟုတ်သေးဘူးလေ၊ ဒါက တစ်ဆေ(Tasse)ပဲဟာ”တဲ့။ တရုတ်ကလည်း သူ့ထင်မြင်ချက်ကို ဖော်ထုတ်တယ် “မင်းတို့တွေ ပြောကြတာမှားတယ်၊ ဒါက ပေအိ(Pei)ပါ”တဲ့။ အင်ဒိုနီးရှားက “မင်းတို့တွေ တော်တော် အကြံပြုပါလား၊ ဒါက ကဝန်(Cawan)ပဲလေ”တဲ့။

အဲဒီမှာ အင်္ဂလိပ်က အဘိဓာန်စာအုပ်ကြီး ဆွဲဖွင့်ပြီး “ဒီမှာ ကျွန်တော် သက်သေပြနိုင်ပါတယ်၊ ဒါဟာ ခွက်ကလေး (Cup) ပဲတဲ့၊ ကျွန်တော်အဘိဓာန်က ဒီလိုပဲ ဆိုတယ်ဗျ”လို့ ထောက်ပြတယ်။ “ဒါဆို ခင်ဗျား အဘိဓာန်က အမှားကြီးပဲ ဖြစ်လိမ့်မယ်၊ ဘာပြုလို့လည်းဆိုတော့ ကျွန်တော့အဘိဓာန်က ဒါကို တစ်ဆေ(Tasse)လို့ ပဲ သေသေချာချာ ရှင်းပြထားတယ်လေ”လို့ ပြင်သစ်က ပြန်ပြောတယ်။ တရုတ်က သူတို့နှစ်ဦးလုံးကို လှောင်လိုက်ပြီးတော့ “ကျွန်တော့် အဘိဓာန်က ခင်ဗျားတို့ရဲ့ အဘိဓာန်တွေထက် နှစ်ပေါင်းထောင်ချီပြီး ရှေးကျတယ်၊ ဒါကြောင့် ကျွန်တော့် အဘိဓာန်ကပဲ အမှန်ဖြစ်ရမယ်၊ ပြီးတော့ တရုတ်စကားပြောတဲ့ သူက ကမ္ဘာမှာ လူဦးရေ အများဆုံးမို့လို့ ဒါဟာပေအိ(Pei)ပဲဖြစ်ကို ဖြစ်ရမယ်”တဲ့။ အဲဒီလို ဝိုင်းဖွဲ့ ငြင်းခုံနေကြတုန်းမှာပဲ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တစ်ဦးရောက်လာပြီး ခွက်ကလေးထဲကရေကို သောက်ချလိုက်တယ်။ ပြီးတော့မှ “ဒါကိုခင်ဗျားတို့ ခွက်ပဲခေါ်ခေါ်၊ တစ်ဆေပဲဆိုဆို၊ ပေအိလို့ပဲပြောပြော၊ ကဝန်လို့ပဲသုံးသုံး ဒီခွက်ကလေးရဲ့ ရည်ရွယ်ချက် ကတော့ လူတွေ အသုံးအစွဲ ပြုဖို့ပါပဲ။ အငြင်းပွားမှုကိုရပ်ပြီး သောက်သုံးကြပါ။ ခိုက်ရန်ပွားမှုကို ဖယ်ရှားပြီး ရေဆာမှုကို ဖြည့်သိပ်ကြပါလို့ ပြောပြတယ်။ ဒါဟာ တစ်ခြားဘာသာတွေ အပေါ်မှာ ထားရှိတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ သဘောထားပါပဲ။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သိပ္ပံနည်းလမ်းကော ကျပါရဲ့လား။
ဖြေ။ ။ ဒီအမေးကို မဖြေခင် သိပ္ပံဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရင် ပိုကောင်းပါလိမ့်မည်။ အဘိဓာန်အဖွင့်အရ သိပ္ပံဆိုတာ

စနစ်တကျ လေ့လာစူးစမ်းရာကနေ ရရှိအပ်တဲ့ အတတ်ပညာ အသိပညာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စနစ်တကျဆိုရာမှာ ယေဘုယျ သဘာဝ နိယာမ သဘောတရားတွေကို ဖော်ထုတ်ပြီး၊ တကယ်စစ်မှန်တဲ့ အချက်အလက်တွေကို လက်တွေ့ကျကျ ရှုမြင်စမ်းသပ်မှုတွေကို အားကိုးပြုတဲ့ စနစ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို စနစ်အတွင်း သွင်းယူ နိုင်လောက်တဲ့ပညာနှင့် အတိအကျ သေသေချာချာ လေ့လာစစ်ဆေး ခံနိုင်လောက်တဲ့ အထက်ကဆိုခဲ့တဲ့ တတ်သိပညာတွေရဲ့ ဆင့်ပွား ပညာရပ်တွေ အားလုံးဟာ သိပ္ပံပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ ဒီဖွင့်ဆိုချက်နှင့် မကိုက်ညီလှတဲ့ အတွေး အမြင် အယူအဆတွေလည်းရှိနေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓဝါဒရဲ့ အဓိက ကျတဲ့ ဒဿနကတော့ သစ္စာလေးပါးတရားတော် (The Four Noble Truths) ပဲ ဖြစ်ပြီး ဒီသစ္စာတရားတော်တွေဟာ သိပ္ပံပညာ ဖွင့်ဆိုချက်တွေနှင့် လုံးဝကိုက်ညီလျက်ရှိပါတယ်။ သစ္စာ လေးပါးအနက် ပထမဆုံးဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာဟာ ရှင်းလင်းပြသနိုင် တဲ့ အတွေ့အကြုံတစ်ရပ်ပါပဲ။ ဒုက္ခ=ဆင်းရဲခြင်း အစစ်အမှန် ဖြစ် တယ်ဆိုတာကို ကိုယ်တွေ့ဆုံစည်း ဖြတ်သန်းလို့ရနိုင်ပါတယ်။ တိုင်းတာချင့်တွက်လို့လည်း ရနိုင်ပါတယ်။ ဒုက္ခဖြစ်ရခြင်းရဲ့ ပကတိ အကြောင်းရင်းခံဖြစ်တဲ့ တဏှာသမုဒယကို ဒုတိယမြောက် အရိယသစ္စာမှာ ဖော်ပြပြီး ဒါကိုလည်း ပထမသစ္စာနှင့်အလားတူပဲ ရှင်းလင်းပြသလို့ ရနိုင်တယ်။ ကိုယ်တိုင် ဆုံစည်းဖြတ်သန်းလို့ ရနိုင်တယ်။ တိုင်းတာချင့်တွက်လို့လည်း ရနိုင်ကောင်းပါတယ်။ ဆန်းပြားရှုပ်ထွေးလှတဲ့၊ ဒါမှမဟုတ် ဒဏ္ဍာရီဆန်တဲ့ (ပူရာဏ်ကျမ်း လာ) ဝေါဟာရတွေသုံးပြီး ယုတ္တိပြ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုဖို့ ကြိုးစား တာမျိုး လုံးဝမပါရှိပါဘူး။ တတိယမြောက် အရိယသစ္စာကတော့ ဒုက္ခရဲ့ချုပ်ငြိမ်းရာ (နိဗ္ဗာန်) နိရောဓသစ္စာပါပဲ။ ဒုက္ခရဲ့ချုပ်ငြိမ်းရာ ဖြစ်တဲ့ ဒီအဆင့်ကို တန်ခိုးရှင်ကို ခယလို့၊ ယုံကြည်လို့၊ ဝတ်ပြုဆုတောင်းလို့ ရယူနိုင်တာမျိုး မဟုတ်ဘဲ ဒုက္ခဖြစ်ပွား

စေတဲ့အကြောင်းအရင်းကို ဖယ်ရှားခြင်းဖြင့်သာ သဘာဝကျစွာ ရရှိနိုင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ အလွန်တရာမှ ရှင်းလင်းသိသာလှ တဲ့ အချက်ပါ။ စတုတ္ထမြောက် အရိယသစ္စာကတော့ ဒုက္ခကို ချုပ်ငြိမ်းစေတဲ့လမ်းစဉ် မဂ္ဂသစ္စာပါပဲ။ ဒုက္ခကို ချုပ်ငြိမ်းစေဖို့ရန် ဘာကိုမှ အားကိုးပြုစရာမလိုပဲ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့လမ်းကိုသာ ကျင့်ကြံအားထုတ်ဖို့လိုပါတယ်။ ပြီးတော့ အဲဒီအကျင့်တရား လမ်းစဉ်ရဲ့ လက်တွေ့ကျမှုကို စမ်းသပ်ကြည့်ဖို့လည်း ဗုဒ္ဓဝါဒက လမ်းဖွင့်ပေးထားပါတယ်။ ဖန်ဆင်းရှင်အပေါ် ယုံကြည် အမှီသဟဲ ပြုမှုတွေကို သိပ္ပံပညာက ပစ်ပယ်သလို ဗုဒ္ဓဝါဒကလည်း လက်သင့် မခံပါဘူး။ ပြီးတော့ စကြာဝဠာရဲ့ မူလ(Origin) နှင့် ပြဋ္ဌာန်းမှု (working) တွေကို သဘာဝနိယာမ(Natural Law) အရ ဗုဒ္ဓဝါဒက ရှင်းလင်းပြသပါတယ်။

ဒီအချက်တွေ အားလုံးဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒရဲ့ တကယ့်သိပ္ပံ နည်းလမ်းကျတဲ့ အတွေးအမြင်တွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ တစ်ခါ ဗုဒ္ဓ အနေနှင့် လူတွေကို အစဉ်သဖြင့် သတိပေးနှိုးဆော်လေ့ရှိတဲ့ အချက်တစ်ခုက “နိုက်နိုက်ချွတ်ချွတ် လေ့လာစုံစမ်းမှု မရှိဘဲ မျက်ကန်းယုံကြည်မှုကို မပြုကြလင့်၊ တစ်စုံတစ်ရာကို လက်ခံ ယုံကြည်အပ်သည်၊ မခံအပ်သည်ကို မဆုံးဖြတ်မီ မေးမြန်းနာယူကြ၊ လေ့လာစစ်ဆေးကြ၊ စူးစမ်းချင့်တွက်ကြ၊ မိမိတို့၏ အတွေ့အကြုံ ပေါ်၌သာ အားကိုးပြုဆုံးဖြတ်ကြ”ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင်ရဲ့ သိပ္ပံဆန်တဲ့ စိန်ခေါ်သံပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓက အောက်ပါကဲ့သို့ မိန့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

မြင်ရုံ ကြားရုံမျှဖြင့် သို့မဟုတ် မိရိုးဖလာ ထုံးစံဖြစ်ကာမျှ ဖြင့် လက်မခံလေနှင့်၊ ကောလာဟလကြောင့် သို့မဟုတ် ကျမ်းစာထဲ၌ လာရှိသည်ဟူ၍လည်း လက်မခံလေနှင့်၊ တစ်ဆင့်စကားကြား ကာမျှဖြင့် လည်းကောင်း၊ အကြောင်းအကျိုး ဆီလျော်မှု ရှိကာမျှဖြင့် လည်းကောင်း လက်မခံလေနှင့်၊ ကြံစည်စိတ်ကူး

မှန်းဆ၍လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး၏ စွမ်းရည်ကို အထင်ကြီး၍ လည်းကောင်း လက်မခံလေနှင့်၊ ငါတို့၏ဆရာဖြစ်သည်ဟူသည့် အတွေးနှင့်လည်း လက်မခံလေနှင့်။ ဤအရာကောင်းသည်၊ အပြစ်ကင်းသည်၊ ပညာရှိများ ချီးကျူးသည် စသည်တို့ကို မိမိ ကိုယ်တိုင် သိမြင်၍ လက်တွေ့ကျင့်သုံးဆည်းပူးသောအခါ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုပြုအပ်သောလမ်းသို့ လိုက်ပါလေ။

ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ သိပ္ပံပညာနှင့် စွပ်ချွတ်တူ မကိုက်ညီ သည့်တိုင် သိပ္ပံသဘော သက်ရောက်မှု အပြည့်အဝ ရှိတယ်လို့တော့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ တစ်ခြားဘာသာတွေနှင့်စာရင် ဘယ်ဘာသာထက် မဆို ဗုဒ္ဓဘာသာက ပိုပြီးတော့ သိပ္ပံနည်းကျ ပါတယ်။ ၂၀ရာစု ခေတ်ရဲ့ သိပ္ပံကဝိတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ အဲလ်ဘတ် အိုင်းစတိုင်းန် (Albert Einstein) ရဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်ပတ်သက်တဲ့ အောက်ပါ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုချက်က ဒီအချက်ကို ပိုမိုခိုင်မာ စေပါတယ်။ “နောင်တွင် ပေါ်ထွန်းလာမည့် အနာဂတ်ဘာသာရေး ဆိုတာ စကြာဝဠာဘာသာ (Cosmic Religion) ပဲ ဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီစကြာဝဠာ ဘာသာဆိုတာ တစ်သီးပုဂ္ဂလဆန်တဲ့ ဘုရား (Personal God) အစွဲဘောင်ကို ကျော်လွန်ရမယ်။ တရားသေ ဝါဒစွဲနှင့် တရားသေ ဘာသာရပ်ပညာအစွဲတွေလည်း ကင်းရှင်းရပါ လိမ့်မယ်။ သဘာဝကိုရော ဓမ္မကိုပါ လွှမ်းခြုံမိတဲ့ ဒီဘာသာရေးမျိုး ဟာ အရာရာကို လေ့လာသိမြင်အပ်တဲ့ အတွေ့အကြုံတွေ၊ သဘာဝ ဓမ္မနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိပြီး အဓိပ္ပာယ်လည်း ပြည့်ဝတဲ့ ညီညွတ်စုစည်း မှုတွေကနေ စစ်ထုတ်ရရှိလာတဲ့ ဘာသာရေး အသိစိတ်အပေါ် အခြေခံတဲ့ ဘာသာရေးမျိုး ဖြစ်ရပါလိမ့်မယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ ဒီအချက် အလက်တွေကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်တဲ့ စွမ်းရည်ရှိပါတယ်။

၁။ အဂုံတ်ထိုရ် ပါဠိတော် ၁၈၈

အကယ်၍ မျက်မှောက်ခေတ် သိပ္ပံပညာရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို
ဖြေရှင်းပေးနိုင်တဲ့ ဘာသာတစ်ခုရှိတယ်ဆိုရင် အဲဒီဘာသာ
ဗုဒ္ဓဘာသာပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်”။

အခြေခံ ဗုဒ္ဓဝါဒ

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓရဲ့ အဓိကကျတဲ့ လမ်းညွှန်တရားတော်တွေကကော
ဘာတွေပါလဲ။

ဖြေ။ ။ ဘီးဝိုင်းတစ်ခုရဲ့ ဘီးခွေ (ရိမ်းကွင်း) နှင့် ထောက်တန်း
တွေဟာ ပုံတောင်းချက်မှာ ဗဟိုပြုကြသလို ဗုဒ္ဓတရား တော်တွေ
အားလုံးဟာ မြင့်မြတ်သောသစ္စာတရားလေးပါးမှာပဲ ဗဟိုပြုကြ
ပါတယ်။

အဲဒီ သစ္စာတရားဟာ အမျိုးအစားအားဖြင့် လေးမျိုး
လေးစားရှိတာကြောင့် လေးပါးလို့ ပြောရတာဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတရားကို သဘောပေါက် နားလည်သူဟာ မြင့်မြတ်
သူ ဖြစ်လာပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် မြင့်မြတ်သောလို့ ဝိသေသန
ပြုရတာပါ။

တကယ့် ပကတိအဖြစ်မှန်အတိုင်းပဲ မှန်ကန်တဲ့ အတွက်
ကြောင့် အမှန်တရား(သစ္စာ)လို့ ခေါ်ဆိုရတာဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ပထမဆုံးသော အရိယသစ္စာတရားက ဘာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ ဘဝဟာ ဒုက္ခသက်သက်ပဲဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ဟာ ပထမအရိယသစ္စာပါပဲ။ ဘယ်ဘဝမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘဝတစ်ခုခုမှာရှင် သန်နေထိုင်တယ်ဆိုရင် ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခဆိုတာကို မလွဲမသွေ ရင်ဆိုင်ရမှာပါပဲ။ ဒုက္ခတစ်မျိုးမဟုတ် တစ်မျိုးကို မခံစားရဘဲနှင့် တော့ ဘယ်ဘဝမှာပဲ ဖြစ်ဖြစ်ရှင်သန်နေထိုင်လို့ကိုမရနိုင်ကောင်း ပါဘူး။ မအီမသာနာမကျန်းဖြစ်ရမှု၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှု၊ မောပန်း နွမ်းနယ်မှု၊ အိုမင်းရင့်ရော်မှုတွေအပြင် နောက်ဆုံး သေကြေပျက်စီး ရမှုစတဲ့ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဒုက္ခတွေနှင့်တကွ အထီးကျန်ဖြစ်ရတာ၊ စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းရတာ၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးရတာ၊ စိတ်စနိုး စနောင့် မချင့်မရဲ ဖြစ်ရတာ၊ ဒေါသဖြစ်ရတာတွေလိုမျိုး စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒုက္ခတွေကို ဘဝမှာ ရှင်သန်နေထိုင်သူမှန်သမျှ တွေ့ကြုံခံစား နေကြရတာပါပဲ။

မေး။ ။ ဒါဟာအပျက်မြင်ဝါဒ အနည်းငယ်ဆန်မနေဘူးလား။

ဖြေ။ ။ အပျက်မြင်ဝါဒ (Pessimism)ကို အဘိဓာန်မှာ “ဖြစ်စရာ ရှိတာတွေဟာ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အဆိုးပဲဖြစ်လိမ့်မည်လို့ တွေးထင်တတ် တဲ့ အကျင့်၊ ဒါမှမဟုတ် အဆိုးဟာ အကောင်းထက် အင်အားသတ္တိ ပိုမိုကြီးမားတယ်လို့ ယူဆတဲ့ ယုံကြည်မှုတစ်ရပ်”လို့ ဖွင့်ဆိုပါ တယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒဟာ ဒီယူဆပုံ နှစ်မျိုးလုံးနှင့် မနီးစပ်သလို ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုဆိုတာ ရှိတယ်ဆိုတာကိုလည်း မငြင်းပါဘူး။ ဘဝမှာ ဘယ်သူကမှ ငြင်းကွယ်လို့ မရနိုင်လောက်အောင်ကို မှန်ကန်ပြီး သိသာလှတဲ့ စိတ်ပိုင်းရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒုက္ခတွေနှင့် ရင်ဆိုင်ဆုံစည်းပြီးတော့ သက်ရှင်နေထိုင်ကြရတာပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ရိုးရိုးလွယ်လွယ်လေးပဲ ဗုဒ္ဓဝါဒက ဆိုပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ဘာသာတရား အများစုတွေရဲ့ အဓိကကျတဲ့ အခြေခံ သဘောတရားတွေဟာ နားလည်ဖို့တောင် ခက်ခဲလှပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ရှင်းလင်းဖော်ပြဖို့

ကို မဖြစ်နိုင်လောက်တဲ့ ဒဏ္ဍာရီတွေ၊ ယုံကြည်ချက် သက်သက်တွေပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာမှာတော့ ဘယ်သူမှ မရှောင်လွှဲနိုင်တဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို အခြေပြုပြီး စတင်တယ်။ လူတိုင်းသိထားကြတဲ့၊ လူတိုင်းတွေ့ကြုံဖြတ်သန်းရတဲ့ အရာ (ဒုက္ခ)နှင့် စတင်တယ်။ ပြီးတော့ ဒီဒုက္ခဆိုတဲ့အရာကိုပဲ လူသားတွေ အားလုံးက ကျော်ဖြတ်ဖို့ ကြိုးစားနေကြတာပါ။ အဲဒီလို လူတစ်ဦး ချင်းစီတိုင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပြီး ပဓာနကျတဲ့ဒုက္ခနှင့် ဒီဒုက္ခကို ဘယ်လို ဖယ်ရှားကျော်လွန်နိုင်မှာလဲဆိုတဲ့ အချက်ကိုပဲ တန်းတန်း မတ်မတ် စူးစူးစိုက်စိုက် ဟောညွှန်ထားတဲ့ အတွက်ကြောင့်မို့လို့ ဗုဒ္ဓဝါဒသည်သာလျှင် တစ်ကယ်စစ်မှန်တဲ့ စကြာဝဠာဘာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဒုတိယမြောက် အရိယသစ္စာတရားတော်က ဘာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ ဒုတိယသစ္စာကတော့ အထက်ကဆိုခဲ့တဲ့ ဒုက္ခဟူသမျှဟာ လိုလားတောင့်တမှု တဏှာသမုဒယ အကြောင်းခံကြောင့်ဖြစ်တယ် ဆိုတာပါပဲ။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒုက္ခတွေကို ရှုမြင်သုံးသပ်ကြည့်ရင်ပဲ ဒီစေတသိကဒုက္ခတွေဟာ တဏှာကြောင့် ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ ဖြစ် ပေါ်လာရတယ်ဆိုတာကို သိမြင်ဖို့ မခက်လှပါဘူး။ တစ်စုံတစ်ရာ ကို တမ်းတမ်းစွဲဖြစ်နေတဲ့အခါ ရနိုင်ခြေလည်း မရှိဘူးဆိုရင် စိတ်ဓာတ်ဟာ ထိုးကျသွားတတ်တယ်။ တစ်စုံတစ်ယောက်အပေါ် ကိုယ်က ဖြစ်စေချင်သလိုမျိုး ဖြစ်မလာတဲ့အခါ (ကိုယ့်အလိုပါမလာ တဲ့အခါမှာ) လည်း စိတ်ဆင်းရဲရတာပါပဲ။ တစ်ခြားလူတွေက ကိုယ့်ကိုလိုလားနှစ်သက်တာ ခုံမင်မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားတာတွေကို ခံယူလိုပေမယ့် တကယ့်ဘဝမှာ အဲသည်လိုမျိုးတွေ ဖြစ်မလာတဲ့အ ခါမှာတော့ ထိခိုက်ခံစားကြရပါတယ်။ လိုလားတပ်မက်တဲ့အတိုင်း တစ်စုံတစ်ရာကို လက်ဝယ်ပိုင်ပိုင်ရရှိတဲ့ အခါမျိုးမှာတောင် အခါခပ်

၁။ လူသားတစ်ရပ်လုံး တစ်ပြေးညီ လက်ခံနိုင်တဲ့ ဘာသာ

သိမ်း၊ အပြည့်အဝ ပျော်ရွှင်ကျေနပ်နိုင်သေးတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘာပြုလို့လည်းဆိုတော့ အဲဒီအရာကိုရရှိပြီး သိပ်မကြာခင်မှာပဲ ဒါကိုငြီးငွေ့လာပြီး စိတ်ဝင်စားမှုတွေ လျော့ပါးသွားတတ်တယ်။ နောက်ထပ်အသစ်အဆန်းတွေကိုပဲ တပ်မက်စ ပြုလာတတ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် ရိုးရိုးကလေး တွေးကြည့်ရင်ပဲ ကိုယ်လိုချင်တဲ့အရာကို ရရှိခြင်းဆိုတဲ့ အချက်ကတောင် ခိုင်မာတဲ့ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှု၊ စိတ်ချရတဲ့ ကျေနပ်နှစ်သက်မှုမျိုးကို ဖြည့်စွမ်းမပေးနိုင်ပါဘူး။ ဒါဟာ ဒုတိယ သမုဒယသစ္စာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ ကိုယ်လိုချင်တဲ့အရာကို ရယူနိုင်ရေး တစ်ခုတည်းအတွက်ချည်း တစိုက်မတ်မတ် ရှာကြံရေးထက် အဲဒီလိုချင်မှုကိုပဲ ထိန်းချုပ်ဖို့ ကြိုးစားပေးတော့။ အဲဒီလိုချင်မှုဆိုတာကပဲ လူရဲ့ကျေနပ်ရောင့်ရဲမှုနှင့် ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုတွေကို လျော့ပါးပျောက်ဆုံးစေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဒီလိုချင်မှု ဆန္ဒနှင့် တောင့်တမှုတဏှာတွေက ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ရုပ်ပိုင်း ကာယိက ဒုက္ခတွေကို ဖြစ်ပွားစေပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ဟိုဟာပြီး ဒီဟာ၊ ဒီဟာပြီးတော့ ဟိုဟာ စသည်ဖြင့် ဘဝသက်တမ်းနှင့်အမျှ လိုချင်တက်မက်မှုတွေက အထူးသဖြင့် တဏှာက သတ္တဝါတစ်ဦး မွေးဖွားပေါ်ပေါက်စေလောက်တဲ့ သတ္တိပြည့်စွမ်းအင်တစ်ရပ်ကို ဆက်တိုက်ဖြစ်စေဖို့ရန် ဖန်တီးပေးပါတယ်။ ဒီလိုနှင့် ပြန်လည်မွေးဖွားလာတော့ ကိုယ်ခန္ဓာဆိုတာကို ပိုင်ဆိုင်ရရှိလာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေ့မှာဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ အတိုင်းပဲ ခန္ဓာအိမ်ကို ရလာတာဟာ ဒါဏ်ရာအနာတရတွေ၊ ရောဂါဘယဖြစ်ပွားကျရောက်မှုတွေကို မုချ ရလွယ်ဖြစ်လွယ်တဲ့ ခန္ဓာဖြစ်ပါတယ်။ အလုပ်ဒါဏ်ကြောင့်လည်းပဲ ပင်ပန်းမောဟိုက်ပြီးတော့ ဆင်းရဲနိုင်တယ်။ အိုမင်းရင့်ရော်မှု ဒဏ်ကိုလည်း ခံစားရတယ်။ နောက်ဆုံးမှာတော့ သေခြင်းတရားနှင့် နိဂုံးချုပ်ရတာပါပဲ။ ဒါဟာ ဘဝသစ်

တွေကို ဖြစ်စေနိုင်စွမ်းတဲ့အတွက်ကြောင့် လိုချင်မှုတဏှာက ကာယိကဒုက္ခတွေကို ဖြစ်ပွားစေပုံဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဟုတ်ပါပြီ၊ ဒီအတိုင်းသာဆိုရင် လိုလားမှုကို ရပ်ဆိုင်းလိုက် တာနှင့် တစ်စုံတစ်ရာကို ဘယ်တော့မှလည်း ရစရာလမ်း မရှိတော့ ပါဘူး။ ဒါဆို အောင်မြင်မှုဆိုတာလည်း ဘယ်တော့မှ ရှိကြတော့မှာ မဟုတ်တော့ဘူးပေါ့။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနေရာမှာ ဗုဒ္ဓဟောတော်မူတာ က လိုချင်မှုတွေ၊ တပ်မက်မှုတွေ၊ ကိုယ့်မှာရှိနှင့်ပြီးသားနှင့် ဘယ် တော့မှမတင်းတိမ်မှုတွေ၊ ပြီးတော့ ပို၍ပို၍ ပိုင်ဆိုင်လိုမှုတွေက ဒုက္ခ အထွေထွေကို ဖြစ်ပွားစေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုချင်မှု ကာမိစ္ဆန္ဒ တွေ၊ လိုလားတောင့်တမှု ကာမတဏှာတွေကိုတော့ ရပ်ဆိုင်းပစ်သင့် တယ်လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ ဗုဒ္ဓက လိုအပ်မှု^၁နှင့် လိုချင်မှု^၂ကို ခွဲ ခြားပြီးသိကြဖို့၊ ပြီးတော့ လိုအပ်တာတွေကို ကြိုးစား ရှာဖွေ ဖြည့် ဆည်းကြဖို့နှင့် လိုချင်တာတွေကိုတော့ တစ်စတစ်စ လျော့ချပြီး ပြု ပြင်သွားကြဖို့ ဆုံးမတော်မူပါတယ်။ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေး လို့ ရနိုင်ကောင်းပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် လိုချင်တာကျတော့ အဆုံးမယ့် ချောက်တွင်းလိုပဲတဲ့။ (ဘယ်တော့မှ ဖြည့်မပြည့် နိုင်ပါဘူး)။

မရှိမဖြစ်တဲ့၊ အခြေခံကျတဲ့၊ ဖြည့်ဆည်းပေးလို့လည်း ရနိုင်ကောင်းတဲ့ လိုအပ်ချက်တွေဆိုတာ ရှိတတ်ပါတယ်။ အဲဒါတွေ အတွက်တော့ ကြိုးစားကြဖို့ သင့်ပါတယ်။ အဲဒီနယ်ပယ်ကိုကျော် လွန်တဲ့ ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုတွေကျတော့ တစ်စတစ်စ လျော့ပါး သွားအောင်ပဲ ကြိုးစားသင့်ကြပါတယ်။ လိုရင်းပြောရရင် ဘဝရဲ့ အဓိပ္ပာယ်၊ ဘဝရဲ့ရည်ရွယ်ရင်းက ဘာတဲ့လဲ။ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှု ရှိပြီး ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ဖို့ပဲ မဟုတ်ပေဘူးလား။

၁။ အခြေအနေတစ်ခုအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်မှု (=Need)
၂။ အတောမသတ်နိုင်သည့် ဆန္ဒနိုင်ငံသို့ လိုက်မှု (=Want)

မေး။ ။ နောင်ဘဝနှင့်ပတ်သက်လို့ စကားစပ်မိပြီဆိုတော့ နောင်ဘဝရှိကြောင်း ခိုင်လုံတဲ့ အထောက်အထားတွေ ဘာတွေကော ရှိပါသလား။

ဖြေ။ ။ ရှိပါတယ်။ အထောက်အထားတွေ တစ်ပုံကြီးပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဒီကိစ္စကို နောက်မှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးကြရအောင်။

မေး။ ။ တတိယမြောက် အရိယသစ္စာက ဘာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ တတိယသစ္စာကတော့ ဒုက္ခကို ကျော်လွန်လို့ရနိုင်တယ်။ ဒုက္ခကို ကျော်လွန်ပြီးရင် သုခချမ်းသာကိုလည်း ရနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။ ဒီသစ္စာဟာ သစ္စာလေးပါးအနက်အရေးအပါဆုံးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အကြောင်းက ဒီသစ္စာအရ- ဗုဒ္ဓက စစ်မှန်တဲ့ သန္တိသုခ (နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ)နှင့် ကျေနပ်နှစ်သက်မှုဆိုတာတွေဟာ တကယ်ဖြစ်နိုင်ကြောင်း အာမခံချက် ပေးထားလို့ပါပဲ။ ဘဝမှာ ကြုံရဆုံရတတ်တဲ့ ခံစားမှု ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို အကန့်အသတ်မဲ့ တောင့်တမျှော်လင့်တာမျိုးတွေ မရှိစေပဲ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့စွာ၊ ဘဝမှာဝင်လာတတ်တဲ့ အခက်အခဲတွေကို ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်မှုတွေ၊ မနာလိုအမုန်းပွားမှုတွေ၊ စိုးရိမ်ဒေါပွတာတွေနှင့် မတုံ့ပြန်ဘဲ ခန္ဓီဝါဒနှင့် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် ကြံကြံခံပြီးတော့ အကျိုးမဲ့လှတဲ့ ဆာလောင်မွတ်သိတ်မှုတဏှာကို ပယ်စွန့်ပြီး နေ့စဉ်ဘဝမှာ မမေ့မလျော့နေထိုင်တတ်လာအောင် လေ့လာကျင့်သုံးသွားမယ် ဆိုရင်တော့ ဘဝမှာ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရှိမှာ အမှန်ပါပဲ။ အဲဒီတော့မှ ဘဝဟာ ပြည့်စုံတဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်လိမ့်မယ်။ မိမိ တစ်ဦးတည်းရဲ့ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်တဲ့ လိုအင်ဆန္ဒတွေကိုချည်း ဖြည့်ဆည်းပေးနေဖို့ သိပ်အချိန်မလိုတော့တဲ့အတွက် ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်က တကယ့်အကူအညီလိုသူတွေကို ကူညီဖို့ အချိန်ပိုရလာမယ်။ ဒီအခြေအနေကိုလည်း ငြိမ်းချမ်းမှုနိဗ္ဗာန် လို့ခေါ်တာပါပဲ။ အလားတူပဲ

၁။ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန(မျက်မှောက်ဘဝချမ်းသာ)ကိုဆိုလိုသည်။(မာဂဏ္ဍိယသုတ်)

စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စေတသိက်ဒုက္ခတွေ အားလုံးကနေ လွတ်မြောက် သွားပြီဆိုရင်တော့ ဒါဟာ တစ်ကယ့် နိဗ္ဗာန်အစစ်ပါပဲ။

မေး။ ။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာဘာလဲ။ နိဗ္ဗာန်ဟာ ဘယ်နေရာမှာ တည်ရှိ ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ကာလဒေသတွေနှင့် မဆိုင်တဲ့၊ ကာလဒေသ လွန် အခြေအနေ တစ်ရပ်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်လို့ ပြောဆိုဆွေးနွေးဖို့ ဒါမှမဟုတ် စဉ်းစား တွေးဆကြည့် ဖို့ ဆိုတာတောင် အတော်လေးခက်ခဲပါတယ်။ စကားလုံးတွေနှင့် တွေးဆမှုတွေဆိုတာ ကာလ၊ ဒေသ အခြေအနေတစ်ရပ် ကိုဖော်ပြဖို့ အတွက်လောက်သာ လုံလောက်ပါတယ်။ အချိန်ကာလ နှင့် မသက် ဆိုင်လို့ ကာလလွန်အခြေအနေဖြစ်တဲ့နိဗ္ဗာန်ဟာ ရွှေ့လျော့မှု သဘောမရှိပါဘူး။ (မရွှေ့မလျော့ပဲ တည်မြဲတဲ့သဘော- အစ္စန္တပဲ ဖြစ်ပါတယ်)။ အိုမင်းရင့်ရော်မှု၊ သေကြေပျက်စီးမှုတွေ မရှိတဲ့ သဘော- အစ္စတုတလည်း ဟုတ်ပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ထာဝရ သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ ဒေသနှင့်မသက်ဆိုင်တဲ့အတွက် အကြောင်း တရားလည်းကင်း၊ အပိုင်းအခြားလည်းကင်းပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အတ္တလည်းမဟုတ် အနတ္တလည်းမဟုတ်တဲ့ ကန့်သတ် လို့မရကောင်းတဲ့ အနန္တသဘောပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓကတော့ နိဗ္ဗာန်ဟာ အမြင့်မြတ်ဆုံးသောချမ်းသာ မဟာသန္တိသုခ ဖြစ်ကြောင်း “နိဗ္ဗာနံ ပရမံသုခံ” လို့ မိန့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

မေး။ ။ ဒါပေမယ့် အဲသည်လိုမျိုး သဘောကိုဆောင်တဲ့ အခြေအနေ တစ်ရပ်ရှိတယ်ဆိုတဲ့ အထောက်အထား ကောရိုပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဒီလို အထောက်အထားမျိုးတော့ မရှိပါဘူး။ သို့သော် နိဗ္ဗာန် ရှိတယ်ဆိုတာကို ကောက်ချက်ချနိုင်ပါတယ်။ ကာလဒေသ ပြဋ္ဌာန်း တဲ့အတိုင်းအဆ တစ်ရပ်ရှိပြီး လက်တွေ့မျက်မြင် ဒိဋ္ဌဓမ္မ ဖြစ်တဲ့ ဒီ

ကမ္ဘာကြီးမှာ ကာလဒေသ ပြဋ္ဌာန်းတာကိုထောက်ရင် အဲသည်လိုမျိုး ကာလဒေသ မပြဋ္ဌာန်းတဲ့ အတိုင်းအဆ အနေအထားတစ်ရပ်လည်း ရှိမှာပဲလို့ ကောက်ချက်ဆွဲလို့ ရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် နိဗ္ဗာန်ရှိကြောင်း အထောက်အထားအခိုင်အမာ မပြနိုင်သည့်တိုင်အောင် နိဗ္ဗာန်ရှိကြောင်း ဟောတော်မူခဲ့တဲ့ ဗုဒ္ဓမြွက်ဆိုချက်စကားတော်တွေ ရှိပါသေးတယ်။ ဗုဒ္ဓက -

“မမွေးဖွားတော့ခြင်း-အဇာတိ၊ မဖြစ်ပေါ်တော့ခြင်း-အနုပ္ပါဒ၊ မပြုပြင်မစီရင်ရခြင်း-အသင်္ခတ၊ မစုဝေး မပေါင်းဆုံတော့ခြင်း -အသန္နိစယဖြစ်သော တစ်ခုသော ဓမ္မသည်ရှိ၏။ အကယ်၍ သာ ဤ အဇာတိ၊ အနုပ္ပါဒ၊ အသင်္ခတနှင့် အသန္နိစယ သဘောတို့သည် မရှိကြငြားအံ့၊ မွေးဖွားမှု ဇာတိ၊ ဖြစ်ပေါ်မှု ဥပါဒ၊ ပြုပြင်စီရင်မှု သင်္ခတ၊ ပေါင်းဆုံစုစည်းမှု သန္နိစယတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း ဝိမုတ္တိ(နိဗ္ဗာန်) ဟူ၍လည်း မရှိနိုင်ပေရာ။ စင်စစ်မူကား အဇာတိ၊ အနုပ္ပါဒ၊ အသင်္ခတ၊ အသန္နိစယတို့ (အမှန်တကယ်) ရှိကြသည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဇာတိ၊ ဥပါဒ၊ သင်္ခတ နှင့် သန္နိစယ တည်းဟူသော သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း ဝိမုတ္တိ (နိဗ္ဗာန်)ကို သိမြင်ရရှိနိုင်သည် သာ တည်း”^၂လို့ မိန့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်ပေါက်မြောက်ရရှိလာတဲ့ အခါမှသာ ကောင်းစွာ နားလည်သိမြင်လာမှာဖြစ်ပြီး၊ နိဗ္ဗာန်မရမချင်းမှာတော့ ပဓာန အလုပ်ဖြစ်တဲ့ ဓမ္မအရေး အားထုတ်မှုကိုပဲ ဆက်လက်လုပ်ဆောင် ရပါလိမ့်မယ်။

မေး။ ။ လေးခုမြောက် အရိယသစ္စာကကော ဘာပါလိမ့်။
ဖြေ။ ။ လေးခုမြောက် အရိယသစ္စာကတော့ ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက် ရာသို့ဦးတည်တဲ့ လမ်းစဉ်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကိုပဲ အချကအလက်

၁။ ဓမ္မပဒ ၂၀၄
၂။ ဥဒါနပါဠိတော် -၈၀

အင်္ဂါရပ်ရှစ်ခု ပါဝင်တဲ့အတွက် အဋ္ဌင်္ဂီကမဂ်လို့ ခေါ်တွင်ပြီး အဲဒီအထဲမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်ကန်စွာသိမြင်ခြင်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-မှန်ကန်စွာကြံစည်ခြင်း၊ သမ္မာဝါစာ-မှန်ကန်စွာပြောဆိုခြင်း၊ သမ္မာကမ္မန္တ-မှန်ကန်စွာပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သမ္မာအာဇီဝ-မှန်ကန်စွာ အသက်မွေးခြင်း၊ သမ္မာဝါယာမ-မှန်ကန်စွာအားထုတ်ခြင်း၊ သမ္မာသတိ-မှန်ကန်စွာသတိရှိခြင်း၊ သမ္မာသမာဓိ-မှန်ကန်စွာတည်ကြည်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကျင့်စဉ်ထဲမှာ အဲဒီရှစ်ပါး အဓိကအားပါဝင်ပြီး၊ အဲဒီကျင့်စဉ်ရှစ်ပါးကိုပဲ ပြည့်စုံသည်ထက် ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစားကျင့်ဆောင်ရပါတယ်။ ပညာရေး၊ ကိုယ်ကျင့်စာရိတ္တ၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် စိတ်ဓာတ်ရေးရာစတဲ့ ဘဝရဲ့ အရေးပါတဲ့ မျက်နှာစာ အသီးသီးမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ အဓိကနေရာကပါဝင်နေတာကို တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူတစ်ဦးကောင်းမွန်တဲ့ ဘဝတည်ဆောက်ဖို့နှင့် စိတ်ဓာတ် အဆင့်အတန်းမြင့်မားလာဖို့အတွက် လိုအပ်တဲ့ အရာတွေ အားလုံးဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲမှာ ပါဝင်နေပါတယ်။

ဖန်ဆင်းရှင် အယူအဆနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ ဖန်ဆင်းရှင် (God)ဘုရားသခင်ကို လက်ခံကြပါသလား။
 ဖြေ။ ။ လက်မခံကြပါဘူး။ ဒီအတွက် အကြောင်းအချက်တွေ အများကြီးပဲ ရှိပါတယ်။ ဘာသာကိုးကွယ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်တဲ့ အတွေး အခေါ် (Religious Idea) တွေ၊ အထူးသဖြင့် ဖန်ဆင်းရှင်

အယူအဆ (The god idea) ဟာ ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်ခြင်းကနေပြီး စတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တာ ဖြစ်တယ်လို့ ခေတ်သစ် လူမှုရေး ပညာရှင်တွေ၊ စိတ်ပညာရှင်တွေ ယူဆကြသလိုပဲ ဗုဒ္ဓကလည်း ဒီအတိုင်း ယူဆတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဗဟုံ ဝေ သရဏံ ယန္တိ၊ ပဗ္ဗတာနိ ဝနာနိစ၊

အာရာမရက္ခစေတျာနိ၊ မနုဿာ ဘယတဇ္ဇိတာံ။

ကြောက်စိတ်မွန်းနေတဲ့ လူတွေဟာ သူတို့ အထွဋ်အမြတ်ထားတဲ့ တော၊ တောင်၊ သစ်ပင်ကြီးတွေဆီ သွားကြတယ်။ သူတို့ ကိုးကွယ်ရာ စေတီတွေဆီ ချဉ်းကပ်ကြတယ်။

ရှေးဦးလူဟာ သူ့အဖို့ ရန်အန္တရာယ်တွေ ဝိုင်းနေတယ်ဆိုတာကို သိရှိခံစားရပါတယ်။ သားရဲတိရိစ္ဆာန်တွေကို ကြောက်ရတယ်။ အစာရေစာမပြည့်စုံမှု၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုနှင့် ရောဂါဘယကျရောက်မှု စတာတွေကို တွေးပူရတယ်။ မိုးကြိုးပစ်တာ၊ လျှပ်စီးလက်တာ၊ မီးတောင်ပေါက်ကွဲတာစတာတွေကို အစဉ်သဖြင့် ကြုံရတတ်တဲ့ သဘာဝအန္တရာယ်တွေကိုလည်း ကြောက်ရွံ့ခဲ့ရတာပါပဲ။ ဒီလိုနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို ဘယ်မှာမှ ရှာမတွေ့နိုင်ဖြစ်နေတဲ့ ရှေးဦးလူဟာ ဖန်ဆင်းရှင်အယူအဆကို တွေးဆယူခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ရင်းကတော့ အေးအေးလူလူနေလို့ရတဲ့ အခြေအနေမျိုးမှာ ချမ်းမြေ့ပျော်ရွှင်စေဖို့၊ အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်ရတဲ့အခါ စွမ်းအားသတ္တိတွေကို ဖြည့်ဆည်းပေးဖို့နှင့် ကသောင်းကနင်း အခြေအနေမျိုးမှာ သက်သာရာရစေတဲ့ နှစ်သိမ့်မှုပေးဖို့ အတွက်ပါပဲ။ ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်မှာလည်း လူတွေဟာ အကျပ်အတည်းဆိုက်တဲ့ အခါမျိုးမှာသာ ပိုပြီးတော့ဘာသာရေးသမားတွေ ဖြစ်လာတတ်ကြတာတွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဘုရားတစ်ဆူ ဒါမှမဟုတ်ဘုရားအများအပြား ကိုးကွယ်ခြင်းဖြင့် ဘဝကိုရင်ဆိုင်ရာမှာ လိုအပ်တဲ့ အင်အားတွေကို ရရှိလာကြတယ် ဆိုတာလည်း ကြားမိပါလိမ့်မည်။ လိုအပ်တဲ့ အခါ ဆုတောင်းတယ်၊ တောင်းတဲ့အတိုင်းလည်း ပြည့်တဲ့အတွက် အဲဒီ

ဘုရားကိုပဲ အထူးပြုကိုးကွယ်ကြတာဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ရှင်းလင်း ချက် ပေးတာကိုလည်း ကြားမိပါလိမ့်မယ်။ ဒီအချက်တွေ အားလုံးက ဖန်ဆင်းရှင်(ဣဿရနိဗ္ဗာန) ဝါဒဟာ ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် စိုးရွံ့သိမ်ငယ်ခြင်းတွေကို တုံ့ပြန်တဲ့အနေနှင့် ပေါ်လာတာပါဆိုတဲ့ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ရဲ့ အဆိုအမိန့်ကို ထောက်ခံချက်ပေးနေကြသလိုပါပဲ။

ဗုဒ္ဓဟာ အကြောက်တရားတွေကို နားလည်သဘောပေါက်လာအောင် ကြိုးစားကြဖို့၊ လောဘရမ္မက်တွေကို လျော့ချကြဖို့နှင့် ဘယ်လိုမှ အပြောင်းအလဲလုပ်မရနိုင်တာတွေအတွက် အရှိကို အရှိအတိုင်း တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် သတ္တိရှိရှိ ရင်ဆိုင်တတ်လာဖို့ လူသားတွေကို သွန်သင်ပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဟာ လူသားတွေရဲ့ အကြောက်တရားတွေကို သဘာဝမကျတဲ့ မျက်ကန်းယုံကြည်မှုနှင့် အစားမထိုးခဲ့ပါဘူး။ အကြောင်းအကျိုး ဆီလျော်တဲ့ နားလည်သဘောပေါက်မှု ပညာနှင့်သာ အစားထိုး ပေးတော်မူခဲ့ပါ တယ်။

ဖန်ဆင်းရှင် (God) ကို ဗုဒ္ဓ လက်မခံရတဲ့ ဒုတိယ အကြောင်းတရားကတော့ ဒီအယူအဆကို လက်ခံနိုင်လောက်တဲ့ အထောက်အထားတစ်စုံတစ်ရာ မရှိလို့ပဲ။ သူတို့တွေရဲ့ ကျမ်းစာတွေ ထဲမှာသာ ဖန်ဆင်းရှင်ရဲ့ဒေသနာတော်တွေကို ထည့်သွင်းသိမ်းဆည်းထား တယ်။ သူတို့ကပဲ ဖန်ဆင်းရှင်ရဲ့ သဘောသဘာဝတွေကို နားလည်သဘောပေါက်ကြတာ ဖြစ်တယ်။ သူတို့ရဲ့ ဖန်ဆင်းရှင်ကသာ အမှန်တကယ် ဖြစ်တည်လျက်ရှိတယ်၊ တစ်ခြားဘာသာတွေမှာကျတော့ ဖန်ဆင်းရှင်ဟာ တကယ်ရှိတာမဟုတ်ဘူး ဆိုပြီး ပြောနေကြတဲ့ ဘာသာတွေကတော့ တစ်ပုံတစ်ပင်ကြီးပါပဲ။ တစ်ချို့ဘာသာတွေက ဖန်ဆင်းရှင်ဟာ အဖိုဓာတ် (ပုလ္လိင်) ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ နောက်တစ်ချို့က ဖန်ဆင်းရှင်ဟာ အမဓာတ် (ဣတ္ထိလိင်) ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပြန်ပါတယ်။ နောက်တစ်ချို့က ဖန်ဆင်းရှင်ဟာ အဖိုလည်းမဟုတ်၊ အမလည်းမဟုတ်တဲ့ နပုလ္လိင်သာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒီဘာသာရေးတွေ အားလုံးဟာ

သူတို့ဘုရား အမှန်တကယ်ရှိကြောင်း ခိုင်လုံတဲ့ အထောက်အထား
 တွေ တစ်ပုံကြီးရှိတယ်ဆိုပြီး ကျေနပ်အားရနေကြပေမယ့် တစ်ခြား
 ဘာသာတွေမှာလည်းပဲ သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာအလိုက် ဘုရား
 ကိုယ်စီရှိကြောင်းပြသတဲ့ အထောက်အထားတွေကျတော့ ပျက်ရယ်
 ပြုကြပါတယ်။ ဘာသာအမျိုးမျိုးတွေဟာ စစ်မှန်တဲ့၊ ခိုင်မာပြီး
 အရေးပါတဲ့၊ မငြင်းသာတဲ့ အထောက်အထားဆိုလို့ တစ်စုံတစ်ခုမှ
 မတွေ့ရှိသေးတာတောင်မှဘဲ သူတို့တွေရဲ့ဘုရားတွေ အမှန်တကယ်
 ရှိကြတယ်ဆိုတာ အတည်ဖြစ်စေဖို့ ကြိုးစားရင်း ရာစုနှစ်ပေါင်း
 များစွာ အချိန်ဖြုန်းလာခဲ့ကြသေးတာ ဆန်းတော့မဆန်းလှပါဘူး။
 ဗုဒ္ဓဝါဒီတွေအနေနှင့်ကတော့ ခိုင်မာတဲ့ အထောက်အထား မရမချင်း
 ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒကို လက်မခံနိုင်ပါဘူး။

ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒကို ဗုဒ္ဓလက်မခံရတဲ့ တတိယ အကြောင်း
 တရားကတော့ ဒီလိုမျိုး ယုံကြည်မှုတွေဟာ မလိုအပ်တဲ့အတွက်
 ကြောင့်ပါပဲ။ တစ်ချို့ကတော့ စကြာဝဠာကြီးရဲ့အစကို ရှင်းပြဖို့
 အတွက် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရား လိုအပ်တယ်လို့ အဆိုပြုကြတယ်။
 ဒါပေမယ့် ဒါဟာ ပြောသလောက်အမှန်နှင့် နီးစပ်တာတော့ဖြင့်
 မဟုတ်ပါဘူး။ သိပ္ပံပညာက စကြာဝဠာကြီးဘယ်လို
 ပေါ်ထွန်းခဲ့တယ်ဆိုတာကို ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒနှင့် လုံးဝဆက်စပ်မှုမရှိပဲ
 ကျေကျေလည်လည် ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားပြီးပါပြီ။ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့
 ပြီး အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့ ဘဝတစ်ခု ပိုင်ဆိုင်ဖို့အတွက် ဖန်ဆင်းရှင်အပေါ်
 ယုံကြည်မှုရှိမှဖြစ်မယ်လို့ ဆိုသူတွေလည်းရှိပါတယ်။ ဒါဟာလည်း
 ဒီအတိုင်း မဟုတ်ဘူးဆိုတာ လူတိုင်းသိသာနိုင်တဲ့ ကိစ္စပဲဖြစ်ပါ
 တယ်။ မြောက်များစွာသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအပြင် သန်းနှင့်ချီတဲ့
 ဘုရားမဲ့ဝါဒီတွေနှင့် လွတ်လပ်စွာတွေးခေါ်သူတွေ အားလုံးဟာ
 ဖန်ဆင်းရှင်အပေါ် ယုံကြည်မှု မရှိကြဘဲနှင့် တန်ဖိုးရှိရှိ ပျော်ပျော်
 ရွှင်ရွှင် နှင့် ဘဝအဓိပ္ပာယ် ပြည့်ဝစွာနေထိုင်လျက်ရှိကြပါတယ်။
 တစ်ချို့က ဒီလိုလာသေးတယ်။ အားနည်းတဲ့လူသားဟာ သူ့ဟာသူ

ကူညီကယ်မဖို့ရာ အင်အားမရှိတဲ့အတွက် ဘုရားသခင်ရဲ့ တန်ခိုး သတ္တိ စွမ်းအင်တွေအပေါ် ယုံကြည်အားထားဖို့ လိုအပ်တယ်တဲ့။ ဒီအယူအဆဟာလည်း သဘာဝကျလှပါဘူး။ သုံးမရလောက် အောင်ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မသန်စွမ်းသူတွေ၊ ကြီးမားတဲ့အနှောင့် အယှက်အဟန့်အတား ပြဿနာရပ်တွေနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသူတွေဟာ ဘယ်ဘုရားကိုမှ ယုံကြည်ချက်မရှိဘဲနှင့် သူတို့ကိုယ်ပိုင်စွမ်းအင်၊ ကိုယ်ပိုင် ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုတွေသက်သက်နှင့်ပဲ အဲဒီအရာတွေကို ဖြေရှင်းကျော်လွှားသွားနိုင်ကြတယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေ ကိုလည်း မကြာခဏကြားသိကြရမှာပါ။ လူကိုကယ်မစောင့်ရှောက် ပေးဖို့အတွက် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားဟာ လိုအပ်တယ်လို့ တစ်ချို့က ဆိုလာပြန်သေးတယ်။ ဒီအတွေးကတော့ တက္ကိကဆန်တဲ့ ကယ်တင် ခြင်းအယူအဆကို လက်ခံယုံကြည်ထားသူအတွက်သာ ကိုက်ညီ မှာပါ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေကတော့ အထက်ပါအဆိုကို လက်သင့်မခံ ကြပါဘူး။ မိမိရဲ့ စိတ်ထားကိုဖြူစင်အောင်လုပ်ဖို့၊ မေတ္တာနှင့် ကရုဏာတရားတွေ တိုးပွားစေဖို့နှင့် အကြွင်းမဲ့ပြည့်ဝတဲ့ ပညာ မြင့်မားပြည့်စုံစေဖို့ရန်အတွက် လူသားတိုင်းမှာ စွမ်းအားကိုယ်စီ ပါရှိလာကြတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို ဗုဒ္ဓဟာ သူ့ရဲ့ကိုယ်တွေ့ အတွေ့ အကြုံနှင့်ယှဉ်ပြီး သိမြင်တော်မူပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဟာ ကောင်းကင်ဘုံ တွေဆီရောက်နေတဲ့မျှော်လင့်ချက်တွေကို နှလုံးသားတွေဆီအရောက် ရွှေ့ပြောင်းပေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။^၁ မိမိကိုယ်မိမိ နားလည်သဘော ပေါက်တဲ့ ပညာဖြင့်သာလျှင် ကြံဆုံနေကြတဲ့ ဘဝဒုက္ခတွေ၊ အခက် အခဲတွေကို ဖြေရှင်းနိုင်မှာဖြစ်တယ်လို့ ဗုဒ္ဓက ကြပ်မတ် လမ်းညွှန်

၁။ တက္ကိတဝါဒ=ကယ်တင်ခြင်းအမှုကို လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ကယ်တင် တတ်သူ ကယ်တင်ရန်ဘုရားရှိရန် လိုအပ်သည်ဆိုသည့် တက္ကိတအယူ
 ၂။ ဖန်ဆင်းရှင်၏ ကောင်းကင်ဘုံမှနေ၍ ကယ်တင်မှုအပေါ် ယုံကြည်သူ အဖြစ်မှသည် မိမိ၏ စိတ်ထားဖြူစင်မှုအပေါ် အခြေခံသည့် ကောင်းကံ၊ ဆိုးကံတို့၏ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးပြစ်အပေါ်မှာသာ ယုံကြည်အားထားလေ့ရှိ သူအဖြစ် အမြင်ပြောင်းလဲလာစေခြင်း။

တော်မူခဲ့တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ (ဗုဒ္ဓဟာ လူသားကို ကယ်တင်ရှင် တစ်ဆူအနေနှင့် ကယ်တင်ခဲ့တာ မျိုးလုံးဝမဟုတ် ပါဘူး)။

မေး။ ။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားဟာ မရှိခဲ့ရိုးမှန်ရင် ဒီစကြာဝဠာကြီး ဘယ်လိုပေါ်ထွန်းလာတာပါလိမ့်။

ဖြေ။ ။ ဒီမေးခွန်းကို အဖြေထုတ်ဖို့ ကြိုးစားကြတဲ့ ဒဏ္ဍာရီပုံဆောင်မှုတွေ၊ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ဆင်မှုတွေကတော့ ဘာသာတိုင်းလိုလိုမှာရှိကြတာပါပဲ။ လူတွေ ဘာမှမည်မည်ရရ အသိဉာဏ် မဖွံ့ဖြိုးသေးတဲ့ ဟိုးရှေးရှေးခေတ်ကာလတွေတုန်းက တော့ ဒီလို ဒဏ္ဍာရီ ပုံဆောင်မှုတွေဟာ စကြာဝဠာကြီး (ဘယ်လို ပေါ်ပေါက်လာသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းအတွက်) လုံလောက်တဲ့အဖြေ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အခုခေတ်လို ရူပဗေဒ၊ နက္ခတ္တဗေဒ၊ ဘူမိဗေဒစတဲ့ သိပ္ပံပညာတွေ ထွန်းကားပြီးဖြစ်တဲ့ ၂၀ ရာစု ခေတ်မှာတော့ဖြင့် သိပ္ပံတွေ့ရှိချက်တွေက အဲဒီဒဏ္ဍာရီတွေကို ချေဖျက်ဖယ်ထုတ်ပစ် လိုက်ပါပြီ။ သိပ္ပံပညာက ဖန်ဆင်းရှင် အတွေးအခေါ်အပေါ် လုံးဝ အခြေမပြုပဲ စကြာဝဠာကြီး စတင်ခဲ့ပုံကို ရှင်းပြထားပြီးပါပြီ။

မေး။ ။ စကြာဝဠာကြီး စတင်ပုံနှင့် ပတ်သတ်လို့ ဗုဒ္ဓကကော ဘယ်လိုများ မိန့်ကြားတော် မူခဲ့ပါသေးသလဲ။

ဖြေ။ ။ စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းတာက စကြာဝဠာကြီး စတင်ပုံနှင့် ပတ်သတ်လို့ ဗုဒ္ဓရဲ့ရှင်းလင်းချက်တွေဟာ သိပ္ပံပညာအမြင်တွေနှင့် လုံးဝနီးပါးလောက် ကိုက်ညီနေခြင်းပါပဲ။ အဂ္ဂညသုတ်မှာ စကြာဝဠာနှင့် ပတ်သက်လို့ ဗုဒ္ဓဟောတော်မူပုံက - “စကြာဝဠာကြီး ပျက်စီးသွားတယ်၊ ပီးတော့ မရေတွက်နိုင်လောက်တဲ့ နှစ်တွေ သင်္ချေကြာပြီးတော့မှ အခုရှိနေတဲ့အနေအထားမျိုးဖြစ်လာအောင် တ ရွေ့ရွေ့ တဖြည်းဖြည်းချင်း ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရတာ ဖြစ်တယ်။

၁။ အဂ္ဂညသုတ္တ-ဒီဃနိကာယ - ၂၇

ကနဦးသတ္တဝါအမျိုးအစားတွေဟာ ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်မှာ စတင်ဖြစ် တည်လာခဲ့ကြတယ်။ တစ်ခါ နောက်ထပ်နှစ်တွေ အသင်္ချေကြာပြီး တော့မှာ ရိုးစင်းတဲ့သက်ရှိမျိုး ဘဝကနေပြီး အမျိုးအမည်စုံ ထွေပြား တဲ့ သတ္တဝါတွေအဆင့်ကို တရွေ့ရွေ့ချင်း ချီတက် လာခဲ့ကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဒီဖြစ်စဉ်တွေအားလုံးဟာ အဆုံးအစမဲ့ လည်ပတ်ပြီး သဘာဝအကြောင်းတရားတွေနှင့်အညီ ဆက်လက် ဖြစ်ပျက်လို့ နေကြတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်” တဲ့။

မေး။ ။ ဖန်ဆင်းရှင်ထာဝရဘုရားတည်ရှိမှုအတွက် အထောက်အ ထား တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘူးဆိုရင် ဆန်းပြားတဲ့ သဘာဝလွန်ကိစ္စ တွေအတွက် ဘယ်လို ယူဆပါသလဲ။ သိပါရစေ။

ဖြေ။ ။ ဆန်းပြားတဲ့ ဒီသဘာဝလွန် ကိစ္စတွေဟာ ဖန်ဆင်းရှင် ထာဝရဘုရားသခင်တွေ အမှန်တကယ် တည်ရှိမှုအတွက် သက်သေ အထောက်အထားတွေပဲ ဖြစ်တယ်ဆိုပြီး ယုံကြည်နေကြ သူတွေ အများအပြားရှိပါတယ်။

ရောဂါကုသပျောက်ကင်းမှု ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအကြောင်း ခန့်မှန်းပြောဆိုမှုတွေ ကြားရတတ်ပါတယ်။ ဆရာဝန်တွေဆီက တိကျတဲ့ ထောက်ခံထွက်ဆိုချက်မျိုးကျတော့ ဘယ်တော့မှ မကြားရ တတ်ပါဘူး။ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ဘေးအန္တရာယ်ကနေ ဆန်းဆန်း ပြားပြားကယ်တင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ တစ်ဆင့်စကားမျိုးကို ကြားရတတ် ပါရဲ့။ အဲဒီအကြောင်းနှင့် ပတ်သတ်လို့ ဘယ်လိုဖြစ်ပျက်ခဲ့တယ် ဆိုတဲ့ မျက်မြင်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုတာမျိုးကိုတော့ မကြားရတတ်ပါ ဘူး။ ဝတ်ပြုဆုတောင်းခြင်းဖြင့် နာမကျန်းဖြစ်နေသူတစ်ဦး ကျန်းမာလာခဲ့တယ်။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါတွေသန်စွမ်းသွားတယ်ဆိုတဲ့ ကောလဟာလပြောကြတာတွေလည်း ကြားရတတ်ပါတယ်။ အဲဒီ အတွက် ဓာတ်မှန်ရိုက်ပြတာကို မမြင်ဘူးသလို ဆရာဝန် သူနာပြု တွေရဲ့ထောက်ခံပြောဆိုတာမျိုးလည်း မကြားရတတ်ပါဘူး။ အဲဒီလို

ခန့်မှန်းပြောဆိုမှုတွေ၊ တစ်ဆင့်စကားတွေနှင့် ကောလဟာလတွေကို ခိုင်လုံတဲ့ အထောက်အထားတွေအဖြစ်နှင့်တော့ အစားထိုး ပြောဆို လို့မရပါဘူး။ ဖြစ်ရပ်ဆန်းတွေအတွက်ခိုင်မာတဲ့ အထောက် အထား ဆိုတာကလည်း မရှိသလောက်ပါပဲ။ တစ်ခါတစ်ခါ အဲဒီလို ရှင်းမပြ နိုင်တဲ့အရာတွေ ဖြစ်ပျက်ပြီး ဆန်းဆန်းပြားပြားဖြစ်ရပ်တွေ ပေါ်လာ တတ်တာ ကလည်း အမှန်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီ ကိစ္စမျိုး တွေကို ရှင်းမပြနိုင်တာဟာ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားရှိကြောင်းကို သက် သေထူတာ မဟုတ်ဘဲ လူသားတွေရဲ့ အသိဉာဏ်မပြည့်ဝမှုကို သက်သေထူတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ခေတ်မီဆေးဝါးတွေ မထွန်းကားသေးတဲ့၊ ရောဂါဖြစ်ပွား ရခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းကိုလည်း လူသားတွေ မသိနိုင်သေးတဲ့ ဟို ရှေးခေတ်ကာလတွေဆီကဆိုရင် ဘုရားသခင်က ဒါမှမဟုတ် နတ်ဘုရားတွေက (လူသားကို) ဒဏ်ခတ်တဲ့အနေနှင့် ရောဂါဖြစ် ပွားခြင်းဆိုတာကို ချမှတ်ခဲ့တာဖြစ်တယ်လို့ ယုံကြည်ခဲ့ကြပါတယ်။ အခုခေတ်မှာတော့ ရောဂါတွေဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်းတရားတွေကို လူတွေသိလာကြပြီးဖြစ်လို့ နေထိုင်မကောင်းဖြစ်လာရန် သက်ဆိုင် ရာဆေးဝါးတွေကို မှီဝဲလိုက်ကြတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ အခုခေတ်လူတွေ ရောဂါဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းရင်းကို သဘောပေါက်ကြသလိုပဲ စကြာဝ ဠာနှင့်ပတ်သက်လို့ လူ့အသိဉာဏ် တိုးတက်ပြည့်ဝလာတဲ့တစ်နေ့မှာ ရှင်းမပြနိုင်သေးတဲ့ သဘာဝလွန်ဖြစ်ရပ်ဆန်းတွေရဲ့ အကြောင်းရင်း မှန်တွေကိုလည်း လူသားတွေနားလည်နိုင်စွမ်း ရှိလာမှာအမှန်ပါပဲ။

မေး။ ။ ထာဝရဘုရားသခင်မှာ ပုံသဏ္ဍာန်တော်ရှိတယ်လို့ တချို့က ယုံကြည်ကြတယ်။ ဒါဟာ ဖြစ်နိုင်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဒီလိုတော့ဖြင့် မဟုတ်သေးပါဘူး။ တစ်ခေတ်တုန်းက ကမ္ဘာ ကြီးဟာ ပြားချပ်ချပ်ပဲဖြစ်တယ်လို့ လူတွေအားလုံးလောက်က ထင် မြင်ယူဆခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီအမြင်ဟာ လုံးဝမှားယွင်းခဲ့

ပါတယ်။ အတွေးအခေါ်တစ်ရပ်ရဲ့ မှန်ကန်မှု၊ မှားယွင်းမှု ဆိုတာ အဲဒီအတွေးအခေါ်ကို လက်ခံသူဦးရေ အနည်းအများကို လိုက်ပြီး တိုင်းတာဆုံးဖြတ်လို့မရပါဘူး။ စစ်မှန်တဲ့ အချက်အလက်တွေကို စည်းပြီး စိစစ်သုံးသပ်တဲ့နည်းနှင့်သာ ဒီအတွေးအခေါ်ဟာ မှန်တယ် မှားတယ်ဆိုတာ ပြောနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

မေး။ ။ ဟုတ်ပါပြီ၊ ဖန်ဆင်းရှင် ဘုရားသခင်ကို မယုံကြည်၊ လက်မခံကြဘူးဆိုရင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ ဘာကိုများ ယုံကြည် ကြပါ သေးသလဲ။

ဖြေ။ ။ လူကိုပဲ ယုံကြည်တဲ့အတွက် ဖန်ဆင်းရှင်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာက မယုံတာပါ။ “လူ”၊ လူ့အဖြစ် (Human Being) ဟာ တန်ဖိုးကြီးပြီး တော့ အရေးလည်းပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဆိုတဲ့ အဖက်ဖက်ကပြည့်စုံတဲ့ လူသားရဲ့ အဖြစ်သို့တိုင်အောင် တိုးတက်မြင့်မားနိုင်တဲ့စွမ်းအင် လူမှာရှိတယ်လို့ ယုံကြည်တယ်။ လူသားဟာ သိမှားတွေဝေမှုနှင့် ဆင်ခြင်တုံတရား ကင်းမဲ့မှုတွေ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သေးတယ်လို့လည်း ယုံ ကြည်တယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ အရာရာတိုင်းကို အရှိကိုအရှိ အတိုင်း ရှုမြင်သုံးသပ်လေ့ရှိကြပါတယ်။ အမုန်းပွားခြင်းကို မေတ္တာ နှင့်၊ စိတ်ဆိုးခြင်းကို စိတ်ရှည်သည်းခံမှုနှင့်၊ အမျက်သိုရန်ငြိုးထား တတ်ခြင်းကို သဘောထားကြီးမှုနှင့်၊ မနာလို မရှုစိမ့်တတ်တာတွေ ကို သနားညှာတာတတ်ခြင်းနှင့် အစားထိုးပြောင်းလဲရမယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ စံနမူ နာတွေကို အတုယူပြီး ဓမ္မမိတ်ဆွေတွေရဲ့ ကူညီပံ့ပိုးမှု၊ လမ်းညွှန်မှုတွေအတိုင်း ကြိုးစားသွားကြမယ်ဆိုရင် လူတိုင်း လူတိုင်းဟာ အထက်ကဆိုခဲ့တဲ့ အဲဒီ မေတ္တာ၊ ခန္တီ၊ ရက်ရောမှု၊ သနားကြင်နာမှုစတဲ့ ကျင့်စဉ်တွေကို ကျင့်ဆောင်လို့ ရနိုင်တယ် ဆိုတာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်တွေက ယုံကြည်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဗုဒ္ဓက မိန့်တော်မူသည်မှာ -

“လူသားကို သူကိုယ်တိုင်မှလွဲလို့ ဘယ်သူကမှ မကယ်နိုင်ဘူး။

ကယ်ဆယ်နိုင်သူ ကယ်မနိုင်သူရယ်လို့ ရှိကိုမရှိဘူး။ လူဟာ
လမ်းပေါ် ခြေချပြီး ကိုယ်တိုင်လျှောက်သွားဖို့ လိုအပ်တယ်။
ဗုဒ္ဓရှင်တွေကတော့ သူလျှောက်ရမည့်လမ်းကို ရှင်းလင်းညွှန်း
ပြနိုင်ရုံပါပဲ” တဲ့။

ငါးပါးသီလ

မေး။ ။ တစ်ခြားဘာသာတွေမှာ သက်ဆိုင်ရာ ဘုရားရဲ့ ပညတ်
တော်တွေထဲမှာ လာရှိတဲ့အတိုင်း အမှားအမှန်ကို လက်ခံကျင့်သုံး
ကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာက အဲဒီဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားဆိုတာကို လက်
မခံဘူး ဆိုတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေအဖို့ အမှားအမှန်ကို ဘယ်လို
သိမြင်လက်ခံကြပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ လိုလားတပ်မက်မှု လောဘ၊ စိတ်ဆိုးခက်ထန်မှုဒေါသနှင့်
သိမှားတွေဝေမှု မောဟတွေအပေါ် အခြေခံပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့
ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှု(ကံသုံးပါး)တွေ အားလုံးဟာ နိဗ္ဗာန်နှင့်
ဝေးသည်ထက်ဝေးစေသည့်အတွက် ဆိုးဝါးလှပါတယ်။ ရက်ရောစွာ
လှူဒါန်းစွန့်ကြဲမှု ဒါန၊ အကျိုးလိုဖြူစင်တဲ့ မေတ္တာ၊ ကျိုးကြောင်း
ဆင်ခြင်တတ်တဲ့ ပညာတွေအပေါ် အခြေခံတဲ့ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်
လှုပ်ရပ်တွေအားလုံးဟာ နိဗ္ဗာန်သွားရာလမ်းကြောင်းကို ကူညီရှင်း
လင်းပေးကြတဲ့အတွက် ကောင်းမြတ်မှန်ကန်ကြပါ တယ်။

ထာဝရသခင်ဖန်ဆင်းရှင်ကိုဗဟိုပြုတဲ့ ဘာသာရေးတွေမှာ အမှားအမှန် ခွဲခြားသိမြင်ရေးဆိုတာ အဲဒီဘုရားတွေရဲ့ ပညတ်တော်တွေ ထဲမှာလာတဲ့ စံတွေနှင့် ညှိပြီးတော့မှပဲ မှားတယ်၊ မှန်တယ်လို့ ယူရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူကိုဗဟိုပြုတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာလို ဘာသာမျိုးမှာတော့ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းသိမြင်နားလည် တတ်လာအောင် အသိဉာဏ်ပိုင်းကိုတစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် မြှင့်တင်ပေးပါတယ်။ ဒီလို ကိုယ့်ဟာကိုယ်သိမြင် သဘောပေါက်မှုအပေါ် အခြေခံတဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားမျိုးကသာ ပညတ်တော်လာအမိန့်အတိုင်း လိုက်နာရတဲ့ အကျင့်မျိုးထက် ပိုပြီးတော့ ခိုင်မာလှပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ အမှားအမှန် ဝေဖန် ခွဲခြမ်းပြီး သိရှိဖို့အတွက် အောက်ပါ အချက်သုံးချက်ကို ရှင့်ပြီး လုပ်ဆောင်ကြရပါတယ်။ ဒါတွေကတော့ -

- (၁) ရည်ရွယ်ရင်း စေတနာ (The Intention)
- (၂) အကျိုးဆက် ကမ္မဖလ (The Effect)
- (၃) လုပ်ဆောင်မှု ကမ္မ (The Act) တို့ပါပဲ။ (ဒါတွေဟာ ကံတစ်ရပ်အထမြောက်အောင် ပြုလုပ်ဖြစ်တဲ့ နေရာမှာ ပါဝင်တဲ့ အပိုင်းတွေပါပဲ။

စေတနာ၊ အကျိုးဆက်နှင့် လုပ်ရပ်၊ ဒီသုံးချက်လုံးဟာ အဲဒီကံကိုပြုလုပ်သူကိုယ်တိုင်နှင့် သက်ဆိုင်ပြီး၊ အကျိုးဆက်ကတော့ ပြုလုပ်သူအပြင်(ပတ်ဝန်းကျင်က) တစ်ခြားသူတွေနှင့်ပါ ဆက်စပ်နေပါတယ်။ (ပတ်ဝန်းကျင် အပေါ်မှာလည်းပဲ ကံအကျိုးပေးတာ ရိုက်ခတ်တတ်တဲ့ သဘောပါဘဲ)။

အကယ်၍ လှူဒါန်းချင်တာ၊ လှိုက်လှဲခင်မင်ချင်တာ၊ အသိဉာဏ်ပညာကို မြတ်နိုးခုံမင်တာတွေအပေါ်အခြေခံတဲ့ ရည်ရွယ်ရင်း စေတနာက ကောင်းနေတယ်ဆိုရင် ဒီစေတနာက မိမိရော သူတစ်ပါးပါ ပို၍ပို၍လှူဒါန်းဖြစ်အောင်၊ မျက်နှာချိုသာပျူငှာ ဖော်ရွေတတ်လာအောင်နှင့် ပညာဉာဏ်အသိတရားကို ပိုမိုတန်ဖိုးထားတတ်

လာအောင်အထိ တွန်းအားပေးတယ်ဆိုရင် ဒါဟာ အပြည့်အဝ ဖွံ့ဖြိုးတာ၊ ကောင်းမြတ်တာ၊ သီလအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံတာတွေ ဖြစ်လာတာပါပဲ။

ဒီနေရာမှာ (နှိုင်းယှဉ် စဉ်းစားရမည့်) မတူကွဲပြား တာလေးတွေ ရှိပါသေးတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ ကိုယ်က စေတနာ ကောင်းနှင့် လုပ်ဆောင်လိုက်တာဖြစ်ပေမဲ့ မိမိရော သူတစ်ပါးပါ ဘယ်သူမှ အကျိုးမထူးပဲလည်း ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကျတော့ စေတနာက ကောင်းမွန်လှတာ မဟုတ်ပေမဲ့ ဒီလုပ်ရပ်က တစ်ခြားသူတွေကို အကျိုးပြုရင် ပြုနေတတ်ပါသေးတယ်။ တစ်ခါ တစ်လေမှာတော့ စေတနာကောင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ဖြစ်တာ ကိုယ်ကတော့အကျိုးရှိပါရဲ့၊ တစ်ပါးသူတွေအတွက် အနှောင့်အ ယှက် ဖြစ်ရင်ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ကိုယ်ရဲ့ လုပ်ရပ် ကမ္မထဲမှာ အကောင်းအဆိုးရောယှက် ပါဝင်နေတာမျိုး ဖြစ်နေတတ် ပါတယ်။ (ဒါကြောင့် လိုရင်းကိုဆိုရရင်) စေတနာကိုက ဆိုးနေ တယ်။ အဲဒီစေတနာဆိုးနှင့် ဆောင်ရွက်တဲ့အတွက် မိမိနှင့် သူတစ်ပါးဘယ်သူ့ကိုမှ အကျိုးမပြုဘူးဆိုရင် - ဒါဟာ စင်စစ် ဆိုးတာ၊ မှားယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်မကန်တာပါပဲ။ စေတနာက ကောင်းနေတယ်။ စေတနာကောင်းနှင့် ဆောင်ရွက်တဲ့အတွက် မိမိ ရော သူတစ်ပါးပါ အကျိုးများကြတယ်ဆိုရင် ဒါဟာ စင်စစ် အပြည့်အဝ ကောင်းမြတ် မှန်ကန်ပြီး မဖောက်ပြန်တာပါပဲ။

မေး။ ။ ဒါဆို ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ ကိုယ်ကျင့်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးတစ်ရပ် ရှိပါသေးသလား။

ဖြေ။ ။ ရှိပါတယ်။ ငါးပါးသီလဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ အခြေခံ ကိုယ်ကျင့်သီလပါပဲ။

(၁) သက်ရှိသတ္တဝါတွေကို သတ်ဖြတ်တာ ဒါမှမဟုတ် ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်တာတွေကို ရှောင်ရှားခြင်း၊

- (၂) ခိုးဝှက် လိမ်ညာမှု မပြုခြင်း၊
- (၃) ကာမဂုဏ်ကိစ္စတွေမှာ ဖောက်ပြန်ကျူးလွန်မှု မပြုခြင်း၊
- (၄) လိမ်လည် ပြောဆိုမှု မပြုခြင်း၊
- (၅) အရက်နှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးများ မသုံးစွဲခြင်းတို့ပါပဲ။

မေး။ ။ ဒါပေမဲ့ တစ်ခါတစ်လေ သတ်ဖြတ်မှုဟာ လိုအပ်တယ် ဆိုတာ သေချာပါတယ်။ ရောဂါတွေ ဖြစ်ပွားစေနိုင်တဲ့ ပိုးမွှားတွေကို နှိမ်နင်းချေဖျက်ရတာတွေ၊ ကိုယ့်ကို သတ်တော့မယ့် သူကို ခုခံရ တာမျိုးတွေ လိုအပ်လာရင်ကော ဘယ်လို ပါလဲ။

ဖြေ။ ။ ဒီလိုမေးခွန်းမျိုးမေးတဲ့လူအဖို့တော့ သတ်ဖြတ်မှုဆိုတာ လိုအပ်ကောင်း လိုအပ်မှာ အမှန်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီပိုးမွှားတွေ၊ မိမိကို သတ်တော့မည့် တကဲကဲလုပ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုတော့ ထည့်မစဉ်းစားတော့ဘူးလား။ မိမိဟာ အသက်ရှင်နေထိုင်ရတာကို မြတ်နိုးသလိုပဲ သူတို့တွေကလည်း အသက်ရှင် နေထိုင်လိုကြသူ တွေချည်းပါပဲ။ ကူးစက်ရောဂါပိုးတွေကို နှိမ်နင်းချေဖျက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တဲ့အခါ သူ့ရဲ့စေတနာထဲမှာ အဆိုးနှင့်အကောင်း အားပြိုင်ရောယှက်ပြီး ပါဝင်နေကြတယ်။ ဒီလိုလုပ်တာ ကိုယ့် အတွက်တော့ကောင်းပါရဲ့ ခံရသူအဖို့မှာတော့ မကောင်းရိုး အမှန်ပါ ပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီအနေအထားမျိုးမှာ သတ်ဖြတ်မှုဆိုတာ လိုအပ် ကောင်းလိုအပ်မှာ ဖြစ်ပေမယ့် ဒါဟာ စင်စစ်ကောင်းတဲ့ သဘော တော့ မဟုတ်ပါဘူး။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိတ်နှင့်ကြမ်းပိုးတွေကို တောင်သိပ်ညှာတာလေ့ရှိကြတယ် ဆိုတာကတော့ ဘယ်လိုပါလဲ။

ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓဝါဒီတွေဟာ သတ္တဝါတွေအားလုံး အပေါ်မှာ ခွဲခြားမှု မရှိပဲ တပြေးညီ တစ်သဘောတည်းထားပြီး ခုံမင်သနားတတ်တဲ့

ကရုဏာတရားမျိုးကို ပွားများအားထုတ်လေ့ ရှိကြပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒီ တွေကတော့ ဒီကမ္ဘာကြီးကို သက်ရှိ သက်မဲ့ အရာတွေအားလုံး တပြေးညီ စုပေါင်းဖြစ်တည်လျက်ရှိကြတဲ့ ကမ္ဘာ ဖြစ်တယ်။ အရာ ဝတ္ထုတွေနှင့် သတ္တဝါတွေအားလုံးမှာ နေရာ (ကိုယ်ပိုင်ရပ်တည် ချက်) နှင့် အလုပ် (ကိုယ်ပိုင်ဆောင်ရွက်ချက်) ကိုယ်စီရှိကြတယ်လို့ ရှုမြင်ကြပါတယ်။ သဘာဝရဲ့ဟန်ချက်ညီ ဖြစ်တည်မှု ကို လူသား တွေက တိမ်းပါးပျက်စီးတာတို့၊ ဖောက်လှဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်စေတာ တို့ မလုပ်မိခင်မှာ လူသားအနေနှင့် သတိကြီးစွာထားသင့်တယ်လို့ ခံယူကြပါတယ်။ တောတောင် ရေမြေ သဘာဝကို မြေလှန်ဖျက်ဆီး ပြီး ကိုယ့်လိုတာပြည့်ဝရေး တစ်ခုတည်းကိုသာ အဓိကထားတဲ့၊ ပြန်လည်ပျိုးထောင်ရေး ဆိုတာမျိုးကို လုံးဝဂရုမထားဘဲ သဘာဝ အရင်းအမြစ်တွေကို နိုင်လိုမင်းထက် ဖျက်လိုဖျက်ဆီးလုပ်ပြီး ညှစ် ထုတ် သုံးစွဲနေကြတဲ့ ဒေသတစ်ချို့ဆီက အကျင့် စရိုက်ဆိုးတွေကို ကြည့်ပါ။ (အဲဒီဒေသတွေမှာ) သဘာဝက (လူကို) ပြန်လည်တွန်း လှန်လာပါပြီ။ လေထုအလွှာဟာလည်း အဆိပ်သင့်လာနေတယ်။ မြစ်ရေတွေဟာ ညစ်ညမ်းလာနေကြပြီး နောက်ဆုံးမှာ မြစ်ကြောင်း တွေ ကောသွားကြတယ်။ လှပတဲ့ သတ္တဝါမျိုးပေါင်းများစွာတွေ ပျောက်ဆုံးသွားကြတယ်။ တောတောင်တွေ တိုက်စားပြုန်းတီးလာ ပြီး ရာသီဥတုတွေလည်း ပြောင်းလဲဖောက်ပြန် မမှန်ကန်တော့ ပါဘူး။ အကယ်၍ လူတွေကသာ ဒီလိုမျိုး နှိမ်နင်းဖျက်ဆီး သတ်ဖြတ်မှုတွေကို နည်းနည်းပါးပါးဖြစ်ဖြစ် ဆင်ခြင်ကြမယ်ဆိုရင် ဒီလောက် ဆိုးဝါးတဲ့ အခြေမျိုးအထိ ဆိုက်ရောက်ဖွယ်ရာမရှိပါဘူး။ လူသားတွေအားလုံး သက်ရှိလောကကို ပိုမိုတန်ဖိုးထားတတ်တဲ့ အကျင့်တိုးပွားလာအောင် ကြိုးစားသင့်ကြပါပြီ။ ဒါက ပါဏာတိ ပါတ ဆိုတဲ့ ပထမသိက္ခာပုဒ်ရဲ့ ဆိုလိုချက် ပါပဲ။

မေး။ ။ တတိယ သိက္ခာပုဒ်က မှားယွင်းဖောက်ပြားတဲ့ ကာမ ကျူးလွန်တာမျိုး မပြုလုပ်ရလို့ ဆိုထားတယ်။ မှားယွင်းဖောက်ပြန် တဲ့ကာမကျူးလွန်မှု ဆိုတာကတော့ ဘယ်လိုပါလဲ။

ဖြေ။ ။ လိမ်လည်လှည့်ဖြား စည်းရုံးတယ်၊ ကာမကိစ္စ အကြောင်း ပြုပြီး ငွေညှစ်တယ်၊ ဒါမှမဟုတ် အတင်းအကျပ်ပြုပြီး တစ်စုံတစ် ယောက်ကို ကာမဆက်ဆံတယ်ဆိုရင် ဒါတွေဟာ မှားယွင်း ဖောက် ပြန်တဲ့ကာမမှုတွေပါပဲ။ အိမ်ထောင်ရှင်တစ်ဦး အနေနှင့်ကတော့ ကိုယ့်ရဲ့အိမ်ထောင်ဖက်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိပါ့မယ်လို့ ထားရှိခဲ့တဲ့ ကတိကဝတ်ကိုလည်း ချိုးဖောက်ရာရောက်တဲ့အတွက် တစ်ခြားတစ် ယောက်နှင့်ဖောက်ပြားတယ်ဆိုရင် မှားယွင်းတဲ့ ကာမမှု (ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ)ပါပဲ။ ဒါဟာ ကိုယ့်ရဲ့အိမ်ထောင်ဖက်အပေါ်မှာ သစ္စာမရှိ ကတိမတည်ရာလည်း ရောက်ပါတယ်။ လိင်ကိစ္စ ဆိုတာ တကယ် ဆို လူနှစ်ဦးအကြား တကယ်ချစ်ကြတာ၊ ရင်းနှီးကြတာကို ဖော် ဆောင်တာပဲ ဖြစ်သင့်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး တကယ်တမ်းချင်ခင်ရင်းနှီး ကြတော့မှလည်း စိတ်ချမ်းသာမှု အပြည့်အဝ ရှိကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ လက်မထပ်ရသေးပဲနှင့် လိင်ကိစ္စဖြစ်ပွားတာမျိုးကတော့ မှားယွင်းတဲ့ကာမမှုပဲတဲ့လား။

ဖြေ။ ။ နှစ်ဦးသားအကြား အပြန်အလှန် သဘောတူချစ်ကြည် ရင်းနှီးမှု(အမှန်တကယ် ယုံကြည်စိတ်ချရမှု)ရှိကြတယ် ဆိုရင်တော့ ဒါဟာ မှားယွင်းတဲ့ အမှုဟုတ်တော့ပါဘူး။ သို့ပေမဲ့လည်း ရုပ် သဘောအရ လိင်ဆက်ဆံတယ်ဆိုတာ မျိုးပွားစေတတ်တဲ့ ကိစ္စ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို မမေ့သင့်ပါဘူး။ လက်မထပ်ရသေးပဲနှင့် အမျိုး သမီးတစ်ဦး ကိုယ်ဝန်ရှိလာပြီဆိုရင် သိပ်ခက်ခက်ခဲခဲ ဖြေရှင်းရတဲ့ အဖြစ်မျိုး ရောက်သွားတတ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ဆင်ခြင်မြော်မြင် သူတွေကတော့ လက်မထပ်မချင်း လိင်ကိစ္စမပြုကြတာ အကောင်း ဆုံးပဲလို့ ခံယူကြပါတယ်။

မေး။ ။ လိမ်ညှာပြောဆိုတယ် ဆိုတာကတော့ ဘယ်လိုပါလဲ။ လိမ်
မပြောပဲ နေလိုကော ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိပါရဲ့လား။

ဖြေ။ ။ တကယ်ကို မလိမ်မညာ မဖြီးမဖြန်းပဲနှင့် နေထိုင်လိုကို
မဖြစ်နိုင်လောက်တဲ့ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် လုပ်ငန်းခွင်မျိုးမှာ ကျင်
လည်နေတယ်ဆိုရင်တော့ အဲသည်လောက် ဆိုးဝါးနေတဲ့ အနေအ
ထားမျိုးကို ပြောင်းလဲစွန့်ခွာသင့်ပါတယ်။ အခက်အခဲတွေနှင့် ကြုံရ
တဲ့အခါ အတတ်နိုင်ဆုံး မှန်မှန်ကန်ကန် ရိုးရိုးသားသားနှင့် လက်
တွေ့ကျကျ ဖြေရှင်းလေ့ရှိသူဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒီ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်ပါပဲ။

မေး။ ။ ကောင်းပါပြီ၊ အရက်သောက်တာနှင့် ပတ်သက်လို့
နည်းနည်းပါးပါးကလေး သောက်တာဆိုရင်ကော (ကိုယ်ကျင့်သီလ
ကို) သိပ်ထိခိုက်နိုင်ပါ့မလား။

ဖြေ။ ။ လူတွေ အရက်သောက်ကြတယ်ဆိုတာ အရသာခံဖို့အတွက်
မဟုတ်ပါဘူး။ တစ်ယောက်တည်း သောက်တယ်ဆိုရင် တင်းကျပ်
တဲ့ အခြေအနေတွေကနေ တဒင်္ဂအားဖြင့် လွတ်မြောက်မှုရရှိဖို့
အတွက် သောက်တာဖြစ်တယ်။ အများနှင့်သောက်တာ ကျတော့
အဲဒီလူတွေနှင့် တစ်သဘောတည်းဖြစ်ပြီး လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေ
ဖို့အတွက် သောက်ကြတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အရက်ဆိုတာ
နည်းနည်းပါးပါးကလေးသောက်တာနှင့်ပဲ အသိစိတ်ကို ကတိမ်း
ကပါးဖြစ်စေပြီး သတိလက်လွတ် ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အများအပြား
သောက်တာဆိုရင်တော့ လုံးဝ ပျက်စီးသွားမှာပါပဲ။

မေး။ ။ မဖြစ်စလောက်ကလေး သောက်တာနှင့်တော့ သီလဟာ
မပျက်စီးနိုင်ဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ ပျက်နိုင်ပါသေးသလား။ သောက်
တာကလည်း တကယ့် နည်းနည်းပါးပါး ဆိုရင်ပေါ့လေ။

ဖြေ။ ။ ပျက်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအနည်းအကျဉ်းကလေးကိုတောင်

မသောက်ရ မနေနိုင်ဘူးဆိုရင် အဲဒီသိက္ခာပုဒ် ဆောက်တည်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှုဟာ မခိုင်မာလို့ပဲပေါ့။ ဘယ်လိုလဲ ခိုင်ရဲ့လား။

မေး။ ။ ငါးပါးသီလဆိုတာ တားမြစ်ချက် သက်သက်ချည်းပဲလား။ ဘာတွေ မလုပ်ရ၊ ဘယ်ဟာတွေ ရှောင်ရမည် ဆိုတာချည်းပဲ ဖိပြောပြီးတော့ ဘာတွေ ဘယ်ဟာတွေတော့ဖြင့် လုပ်ရမယ်ဆိုတာ မျိုးကတော့ မပါဘူးတဲ့လား။

ဖြေ။ ။ငါးပါးသီလဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ အခြေခံကိုယ်ကျင့်တရား ပါပဲ။ ငါးပါးသီလရဲ့ အကျယ်အဝန်းဟာ ဤမျှတွင်သာ မဟုတ် သေးပါဘူး၊ လူဟာ အမူအကျင့်ဆိုးတွေကို (ကိုယ်တိုင်) သိမြင်ပြီး အဲဒါတွေကိုရပ်ဆိုင်းရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြင့် အစပျိုးရပါမယ်။ ဒီအချက် က ငါးပါးသီလဟာ ဘာအတွက်လည်းဆိုတဲ့ အဖြေပါပဲ။ အမူ အကျင့်ဆိုးတွေကို ရပ်ဆိုင်းပြီးတဲ့ နောက်မှာတော့ အမူအကျင့် ကောင်းတွေကို တိုးပွားပြုလုပ်ဖို့ စတင်ပါတော့။ ဥပမာ ပြရရင် စကားပြောဆိုမှု ဝစီကံဆိုပါတော့ မုသားပြောဆိုတာကို ရှောင်ကြဉ် ခြင်းဖြင့် စတင်ရပါမယ်။ အဲဒီနောက် သင့်တော်တဲ့ အချိန် (အခြေ အနေ)မှာ မှန်သောစကားကို နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာ ပြောဆိုတတ်လာ အောင် လေ့ကျင့်ယူရမယ်လို့ ဗုဒ္ဓက မိန့်တော်မူ ခဲ့ပါတယ်။

“မုသားပြောဆိုမှုကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြင့် သစ္စာစကားကိုဆိုသူ ဖြစ်လာတယ်။ အားကိုထိုက်သူ၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသူ၊ မှီခိုထိုက်သူ ဖြစ်လာတယ်။ သူများတွေကို ထိခိုက်နစ်နာစေနိုင်တဲ့ ဂုံးချောစကား ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြင့် တည်ကြည်သူ ဖြစ်လာတယ်။ လူနှစ်ဦး အကြား နားလည်မှု လွဲတာတွေ ဖြစ်လာအောင် ဒီစကားဟိုပြော၊ ဟိုစကား ဒီပြောမျိုး မပြောဘူး။ အသင့်မတင့်ဖြစ်ပြီး ကွဲပြားနေသူ တွေကို ပြန်လည် ရင်ကြားစေပေးပြီး မိတ်ဆွေတွေ ကြားမှာတော့ ပိုမိုခိုင်မာလာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးလေ့ ရှိတယ်။ ညီညွတ် အေးချမ်းမှုကိုပဲ ကြည်နူးနှစ်သက် မြတ်နိုးသူ ဖြစ်တယ်။ ကြမ်းတမ်း

ရိုင်းပြတဲ့ စကားမျိုးကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြင့် အပြစ်ကင်းတဲ့စကား၊ နားဝင်ချိုတဲ့စကား၊ ကန့်ကွက်စရာမရှိတဲ့စကား၊ နှလုံးသားကို ရိုက် ခတ်စေတဲ့စကား၊ ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာတဲ့စကား၊ လူများစု သဘောကျ လောက်တဲ့စကားတွေ ဖြစ်လာတာပါပဲ။ သိမ်ဖျင်းတဲ့ စကားတွေကို ရှောင်ကြဉ်ပြီးတော့ အချိန်အခါနှင့်လိုက်ဖက်တဲ့စကား၊ မှန်ကန်တဲ့ စကား၊ ဓမ္မနှင့်စပ်လျဉ်းတဲ့စကား၊ ဥပဒေသ (ကျင့်စဉ်၊ စည်းကမ်း၊ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်)နှင့် စပ်လျဉ်းတဲ့စကား၊ အရေးပါပြီး တန်ဖိုးရှိတဲ့ စကား၊ အခါအခွင့်သင့်ပြီး ကြောင်းကျိုးဆီလျော်တဲ့စကား၊ လိုရင်း ကျတဲ့ စကားမျိုးတွေကို ပြောဆိုလေ့ရှိသူ ဖြစ်လာတယ်။”

တမလွန်

မေး။ ။ လူသားဟာ ဘယ်ကနေလာခဲ့ပြီး ဘယ်ဆီကိုသွားမှာပါလဲ။
ဖြေ။ ။ ဒီအမေးအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေက သုံးမျိုးရှိပါတယ်။ ဖန်ဆင်း ရှင်ကို ယုံကြည်သူတွေကတော့ သတ္တဝါတွေကို မဖန်ဆင်းခင်မှာ လူ ဟာမပေါ်ပေါက်သေးပဲ ဘုရားသခင်ရဲ့၊ ဘုရားသခင်တွေရဲ့ ဖန်ဆီး လိုတဲ့ ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်မှုကနေတဆင့် လူပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရတာ ဖြစ် တယ်တဲ့။ ဒီလိုနှင့်သူဟာ သက်ရှိနေထိုင်သူ ဖြစ်လာပြီး နေထိုင်ရတဲ့ ဘဝမှာ ဘာကို ယုံကြည်ပြီး ဘာတွေ ဆောင်ရွက်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပေါ် မူတည်လျက် ထာဝရ ကောင်းကင်ဘုံ၊ ဒါမှမဟုတ်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ-၁၇၉

ငရဲဘုံဆီကို သွားမှာပဲတဲ့။ လူသားဝါဒီတွေနှင့် သိပ္ပံပညာရှင် တွေကတော့ သဘာဝအကြောင်းတရားတွေကြောင့် လူသတ္တဝါတွေ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြတယ်။ သက်ရှင်နေထိုင်တယ်။ သေဆုံးတယ်။ ပြီးတော့ အစပျောက်သွားတော့တာပါပဲတဲ့။ ဗုဒ္ဓဘာသာကတော့ ဒီဖော်ပြချက် နှစ်မျိုးလုံးကို လက်မခံပါဘူး။ ပထမ အယူအဆက ယုံကြည်မှုနှင့်ရော အကျင့်စရိုက်နှင့်ပါ သက်ဆိုင်တဲ့ မေးခွန်းပေါင်းများစွာကို ပေါ်ထွက်လာစေပါတယ်။ သန့်စင်မွန်မြတ်တဲ့ ဘုရားသခင်အနေနှင့် အမှန်တကယ်သာ သတ္တဝါတွေကို ဖန်တီးနေတာ ဖြစ်တယ်ဆိုရင် ကြောက်စရာကောင်းလောက်အောင် ပုံပျက်ပန်းပျက်နှင့် မွေးဖွားလာသူတွေ၊ တစ်ချို့က မွေးချိန်မတိုင်မီ သေသွားကြသလို၊ တစ်ချို့ကျတော့ လစေ့လို့မွေးလာတာတောင် အသေပဲ မွေးလာပြန်တယ်။ ဒါတွေကို ဘယ်လိုဖြစ်တယ်ဆိုတာ ရှင်းပြဖို့ တောင်မှပဲ ခက်ခဲလှပါတယ်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒအနေနှင့် ရှင်းပြဖို့ ခက်လှတဲ့ နောက်အချက်တစ်ခုကတော့ လူတစ်ဦးဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ လူ့သက်တမ်း နှစ် ၆၀၊ ၇၀မျှ သက်ရှည်နေထိုင်ပြီး ဒီကာလအတောအတွင်း သူလုပ်ခဲ့တဲ့ မကောင်းတာတွေအတွက် ငရဲမှာ ထာဝရဒုက္ခတွေကို (မဆုံးတမ်း) ခံစားရတော့မယ်ဆိုတော့ ဒါဟာ နည်းနည်းကလေးမှ တရားရာမကျပါဘူး။ ဒီလို နှစ် ၆၀၊-၇၀မျှ ကာလအတွင်း ဘုရားတရားကို မယုံကြည်ခဲ့ရုံနှင့် ဒါမှမဟုတ် အကျင့်ကလေး မကောင်းခဲ့ရုံနှင့်ပဲ ထာဝရဒုက္ခတွေကို (နှင့်နေအောင်) မခံစားထိုက်သေးပါဘူး။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် လူ့သက်တမ်း အနှစ် ၆၀-၇၀မျှ ကာလအတွင်း ကောင်းကောင်းမွန်မွန် နေထိုင်ခဲ့ရုံမျှကလေးဖြင့် ကောင်းကင်ဘုံမှာ အမတသုခတွေကို ထာဝရခံစားရဖို့ဆိုတဲ့ အတွက်လည်း ပမာဏနည်းနေတယ် ဆိုတာ ပါပဲ။ ဒုတိယအယူအဆက ပထမယူဆချက်ထက် များစွာ ပိုကောင်းပြီး ဒီအချက်မှန်ကန်ကြောင်း သိပ္ပံအထောက်အထား တစ်ချို့လည်း ရှိနေပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ သိပ်အရေးပါတဲ့ မေးခွန်းတွေကိုတော့ ခုထိ

အဖြေမထုတ်နိုင်သေးပါဘူး။ သုတ်ပိုး၊ မ မျိုးဥ ဆိုတဲ့ကလာပ်စည်း (cell) နှစ်ခုတို့ရဲ့ ရိုးစင်းတဲ့ ပေါင်းစည်းမှုကနေ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး အခြေခံရုပ်တရားဟာ အံ့မခန်း ရှုပ်ထွေးပွေလီလှတဲ့အသိစိတ်တစ်ခု အဆင့်နှင့် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရတာပါပဲ။ နောက်ပြီးတော့ အခုအခါ ဝိညာဉ်အကြောင်းများ၊ အကြားအမြင်အကြောင်းများ စသည်တို့ကို စနစ်တကျ လေ့လာတဲ့ ပါရာဆိုင်ကိုလိုဂျီ (Parapsycology)ကို သိပ္ပံပညာရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုထားပြီး ဆိုတော့ စိတ်ချင်းဆက်သွယ်မှု တယ်လီပသီလို အခြေခံစိတ်ရဲ့ သဘောတရားတွေဆိုတော့ ရုပ်နွယ်တဲ့ စိတ်ရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်အဖြစ်နှင့် ထည့်သွင်းပြောဆိုဖို့ကတော့ ခက်တုန်းပါပဲ။

ဗုဒ္ဓဘာသာကတော့ လူဟာ ဘယ်ကနေလာခဲ့ပြီး ဘယ် ဆီကို ဆက်သွားဦးမယ်ဆိုတာ ကျေနပ်ဖွယ်ဖြစ်လာအောင် ရှင်းလင်းပြသပါတယ်။ သေတဲ့အခါ (သေခါနီးကာလမှာ) အခုဘဝ ဖြစ်ပျက်တွေ့ကြုံခဲ့ရတဲ့ အားလုံးဟာ ကိုင်းညွတ်တိမ်းယိမ်းမှုတွေ၊ ကြိုက်တရားတွေ၊ အစွမ်းအစတွေ၊ အကျင့်စရိုက်တွေနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်က ပဋိသန္ဓေမျိုးစေ့ကို ပြန်လည် ဖြစ်ပွားစေပါတယ်။ ဒီလိုနှင့် သတ္တဝါဟာ စတင်ပဋိသန္ဓေတည် မွေးဖွားလာပြီးတော့ မူလကပါလာတဲ့ အကျင့်စရိုက်တွေကရော၊ ပတ်ဝန်းကျင်က ဖန်တီးတဲ့ ပုဂ္ဂလ အခြေအနေတွေအရပါ ဘဝဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လို့လာပါတယ်။ (ဒီမှာ ဖန်ဆင်းရှင်လုံးဝမပါဝင်ခဲ့ဘူးဆိုတာ သတိချပ်ပါ)။ မူလက ပါလာတဲ့ ပုဂ္ဂလိကသွင်ပြင်ဟာ ကိုယ့်ဟာကိုယ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်းမှုတွေကြောင့် ပြောင်းလဲနိုင်သလို ပညာရေး၊ မိဘ(မိသားစု)ပတ်ဝန်းကျင် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုနှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းစတဲ့ ပြင်ပအခြေအနေတွေကြောင့်လည်းပဲ ပြောင်းလဲသွား နိုင်ပါသေးတယ်။ သေပြီးတဲ့ နောက်မှာတော့ ဘဝသစ်ကို သူဟာနှင့်သူတဖန် ဖြစ်ပေါ်စေပြန်ပါသည်။ ဒီလိုနှင့် သေလိုက် မွေးလိုက်ဖြစ်စဉ်ဟာ သိမှား

တွေဝေမှု အဝိဇ္ဇာနှင့် လိုလားတပ်မက်မှု တဏှာဆိုတဲ့ မူလနှစ်ဖြာ ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ သံသရာလည်မှု မရပ်မချင်း ဆက်တိုက် ဖြစ်ပျက် နေမှာပါ။ မူလနှစ်ဖြာ ရပ်စဲသွားတဲ့ အခါမှာတော့ ထပ်မံ မမွေးဖွား တော့ဘဲ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့ အခြေအနေ တစ်ရပ်ကို ရရှိလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာဗုဒ္ဓဘာသာတွေရဲ့ နောက်ဆုံး အန္တိမ ရည်မှန်း ချက်ဖြစ်ပြီး ဘဝရဲ့ ဦးတည်ချက်လည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ စိတ်ဟာ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုကနေ နောက်ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခု ဆီသို့ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ရောက်သွားတာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ဒါကို ရေဒီယိုလှိုင်းတစ်ခုက သဘောထားပြီး တွေးကြည့် စမ်းပါ။ ရေဒီယိုလှိုင်းဆိုတာ အစက စကားလုံးတွေ၊ တေးဂီတတွေ မဟုတ်ပဲ လှိုင်းအမျိုးမျိုးကနေ ထုတ်လွှင့်တဲ့ အသံလှိုင်းဒြပ်စွမ်းအင် မျှသာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ လှိုင်းကို ထုတ်လွှင့်လိုက်တာနှင့် တပြိုင်နက် လှိုင်းဟာ အာကာသထဲရောက်သွားပြီး၊ အဲဒီကနေတစ်ဆင့် သံလိုက်ဓာတ်နှင့် ဆွဲယူလိုက်တဲ့အခါကျတော့ ရေဒီယိုစင်တာက မူလထုတ်လွှင့်လိုက်တဲ့ တေးဂီတတွေ စကားလုံးတွေအတိုင်းပဲ ဖမ်းယူနားဆင်သူတွေ ကြားကြရပါတယ်။ ဒါဟာ စိတ်သဘော တရားနှင့် တူညီနေပါတယ်။ သေပြီးတဲ့နောက်မှာလည်း စိတ်စွမ်း အားတွေကို ပဋိသန္ဓေမျိုးစေ့က လက်ခံဆွဲယူလိုက်တာပါ။ သန္ဓေ လောင်းကြီးထွားလာတော့ အဲဒီပဋိသန္ဓေစိတ်ဟာ ဦးနှောက်မှာ ဗဟိုပြုလာပြီး အဲဒီကနေတစ်ဆင့် ဥပဓိရုပ်သစ်အနေဖြင့် ဖြစ်လာ တော့တာပါပဲ။

၁။ မရဏာသန္ဓေဇာစိတ်

မေး။ ။ သတ္တဝါတစ်ဦးဟာ လူသားအဖြစ်နှင့်ချည်း ဘဝသစ်ကို ရတတ်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ သတ္တဝါတစ်ဦး သွားဖြစ်နိုင်တဲ့ ဘုံဌာန တွေက အများကြီးပဲရှိပါတယ်။ တစ်ချို့သတ္တဝါတွေ အထက်နတ်ဘုံ တွေဆီမှာဖြစ်နိုင်သလို တစ်ချို့ကျတော့ ငရဲမှာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ တစ်ချို့လည်းဆာလောင်မွတ်သိတ်နေတဲ့ ပြိတ္တာဘဝမှာ သွားဖြစ် နိုင်ပါသေးတယ်။ စသည်ဖြင့်အများအပြားပါပဲ။ နတ်ဘုံနတ်နန်း တွေဆိုတာ တကယ့်နေရာဌာနတွေမဟုတ်ဘဲ နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့ ရုပ်ခန္ဓာမျိုးကိုပဲ ပိုင်ဆိုင်ကြပြီးတော့ နာမ်တရားအနေနှင့်သာ အများ အားဖြင့်ပျော်ရွှင်ကြည်နူးဖွယ် ဣဋ္ဌာရုံတွေကိုပဲ ခံစားရသူတွေ တည် ရှိတဲ့ အခြေအနေ တစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ချို့သော ဘာသာတွေမှာကျတော့ ထာဝရတည်မြဲတဲ့ တကယ့်ဘုံဌာနတစ်ခု အဖြစ် မှားယွင်းစွာယုံကြည်ထားကြတဲ့ အဲဒီ ကောင်းကင်ဘုံမှာ ဖြစ် ဖို့အရေး သိပ်အားစိုက်ကြိုးပမ်းကြရပါတယ်။ တခြားအရာတွေ အား လုံးလိုပဲ ကောင်းကင်ဘုံ(နတ်ဘုံနတ်နန်း) ဆိုတာတွေဟာလည်း ထာဝရမဟုတ်ကြပါဘူး။ အဲဒီမှာ သက်တမ်းစေ့လို့စုတေရတဲ့ သတ္တဝါတစ်ဦးအနေနှင့် လူ့ပြည်မှာလည်း နေနိုင်ပါသေးတယ်။ အလားတူပဲ၊ ငရဲဘုံဆိုတာကလည်း တကယ့်နေရာဌာနတစ်ခုမဟုတ် ဘဲ နူးညံ့တဲ့ ရုပ်ခန္ဓာမျိုးကို ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး နာမ်တရားအနေနှင့်သာ အဓိကအားဖြင့် စိုးရိမ်ဆင်းရဲမှု အနိဋ္ဌာရုံ သက်သက်ကိုပဲ ခံစား ရသူတွေ တည်ရှိတဲ့ အခြေအနေ တစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြိတ္တာဘုံဘဝဆိုတာလည်း အဲဒီလိုပါပဲ။ နူးညံ့တဲ့ရုပ်ခန္ဓာကို ပိုင်ဆိုင် ကြတယ်။ ကာလကြာညောင်းစွာပဲ ကျေနပ်ရောင့်ရဲမှု ဆိုတာမျိုး လုံးဝမရှိဘဲ ဆာလောင်မွတ်သိပ်စွာ ခံစားနေကြရပါတယ်။ ဆိုတော့ - နတ်ဘုံနတ်နန်းသားတွေဟာ အဓိကအားဖြင့် ပျော်ရွှင်ကြည်နူးမှု ကို ခံစားကြရပါတယ်။ ငရဲနှင့်ပြိတ္တာ ဘုံသားတွေက ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ ကိုပဲ နေတရူဝ ခံစားကြရပါတယ်။ လူသားကတော့ ထုံးစံအတိုင်း

သုခဒုက္ခတွေ ရောနှောခံစားကြရတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့ဘဝ လူ့ဘုံဌာနနှင့် တစ်ခြားတစ်ခြားသော ဘုံဌာနတွေရဲ့ အဓိက ကွာခြားချက်ကတော့ ရုပ်ခန္ဓာ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ခံစားမှု အတွေ့အကြုံ အရည်အသွေးတွေပါပဲ။

မေး။ ။ ဘယ်ဘုံဌာနမှာ သွားဖြစ်မယ် ဆိုတာကိုတော့ ဘယ်လိုလုပ် ဆုံးဖြတ်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ဘယ်ဘုံဌာနမှာ သွားဖြစ်မယ်၊ ဘယ်ဘဝအနေအထားမျိုးကို ပိုင်ဆိုင်မယ် ဆိုတာအတွက်တော့ ကမ္မ (ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုတွေ ကို အထမြောက်စေတဲ့ စေတနာရင်း)ဟာ သူ့ချည်းသက်သက် မဟုတ်ပေမဲ့ အရေးအပါဆုံး အချက်ပါပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္မဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က လုပ်ရပ် (Action) ဖြစ်ပြီး အဲဒီ လုပ်ရပ်တွေကို အထမြောက်စေတဲ့ ရည်ရွယ်(စေ့ဆော်)ချက် စေတနာကို ညွှန်းပါတယ်။ တစ်နည်းပြောရရင် အတိတ်ဘဝက ဘယ်လိုတွေးခေါ်ခဲ့တယ်၊ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း လုပ်ကိုင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အချက်က အများကြီး ချယ်လှယ်ပြီး အဆုံးအဖြတ်ပေးပါတယ်။ အလားတူပဲ အခုလက်ရှိ ဘဝမှာ လူသားဟာ ဘာတွေကို ဘယ်လို တွေးတော ဆုံးဖြတ်တယ်၊ ဘာတွေအပေါ် ဘယ်လိုပြုမူဆောင် ရွက်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကပဲ သူ့ဟာ အနာဂါတ်မှာ ဘယ်ဘုံဘဝမှာ သွားဖြစ်မယ်ဆိုတဲ့ ကိစ္စကို ဖန်တီးသွားပါလိမ့်မယ်။

သိမ်မွေ့နူးညံ့တဲ့ စိတ်ထားရှိသူ၊ သနားကြင်နာတတ်သူ တွေဟာ နတ်ဘုံနတ်နန်းဘဝတွေနှင့် ချမ်းသာပျော်ရွှင်မှုတွေကို ခံစားခွင့်ရှိတဲ့ လူ့ဘဝမှာဖြစ်ဖို့ အလားအလာရှိပါတယ်။ စိုးရိမ် ကြောင့်ကြမှုကြီးသူတွေ၊ စိတ်ထဲမသက်မသာနှင့် မကျေမချမ်းနိုင်သူ တွေ၊ ဒါမှမဟုတ် ရက်စက်တဲ့ စိတ်ထားစရိုက်ရှိသူတွေကတော့ ငရဲ ဘဝနှင့် ဒုက္ခပင်လယ်ဝေရတဲ့ လူဆင်းရဲဘဝမျိုးကို ရတတ်ပါ တယ်။ တစ်စုံတစ်ရာကို တမ်းတမ်းစွဲဖြစ်တတ်တဲ့ ကာမုပါဒါန်

အားကြီးသူတွေ၊ ရက်စက်ယုတ်နိမ့်တဲ့စိတ်ထားရှိသူ၊ ဘယ်တော့မှ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်မှုမရှိတဲ့ ဆန္ဒရာဂအားကြီးသူတွေကတော့ အချိန်နှင့်အမျှ ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေရတဲ့ ပြိတ္တာဘဝမျိုး၊ လူဖြစ်ရင် တောင်မှ တောင့်တရမှုတွေ၊ လိုတမပြည့်မှုတွေနှင့် လုံးလည်လိုက်နေရတဲ့ ဘဝမျိုးကိုရတတ်ပါတယ်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကျင့်စရိုက်တွေဟာ အခုလက်ရှိဘဝမှာ စွမ်းအားကောင်းရင် ကောင်းသလောက် လာမည့်ဘဝမှာလည်း (အကျိုးဆက်တစ်ရပ်အနေနှင့်) ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေဦးမှာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ လူအများစုကတော့ လူ့အဖြစ်ကို ပြန်လည်ရရှိကြတာပဲ များပါတယ်။

မေး။ ။ ဒါဆိုရင် လူ့ရဲ့ကံတရားကချည်း လူကို အဆုံးအဖြတ်ပေးတာ မဟုတ်ဘဲ၊ လူကလည်းပဲ ကံတရားကို အပြောင်းအလဲ ဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်တယ်ပေါ့။

ဖြေ။ ။ သိပ်လုပ်နိုင်တာပေါ့။ ဒါကြောင့် မှန်ကန်တဲ့ အားထုတ်မှု (သမ္မာဝါယာမ)^၁ဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအနက် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်နေရတာပါ။ စွမ်းအင်တွေ ဘယ်လောက်ပဲ စိုက်ထုတ်ရထုတ်ရ၊ အကျင့်စရိုက်တွေ ဘယ်လောက်ပဲခိုင်ခိုင်၊ ဒါဟာ မှန်ကန်တဲ့ အားထုတ်မှု သမ္မာဝါယာမအပေါ်မှာပဲ တည်မှီနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အချို့လူတွေက အတိတ်က ပါလာတဲ့ မကောင်းတဲ့ အကျင့်စရိုက်ဆိုးတွေရဲ့ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုအောက်မှာပဲ ဘဝတစ်လျှောက်လုံး နေထိုင်သွားကြတယ်။ ဒါကို ပြောင်းလဲပစ်ဖို့ မကြိုးစားဘဲနှင့် ဒီ မကောင်းမှုတွေကြောင့် ဖြစ်ရတဲ့ ဝန်းနည်းဖွယ် အကျိုးဆက်တွေရဲ့ သားကောင်အဖြစ် ခံသွားကြတယ်။ ဒီလူတွေဟာ အဲဒီအပျက်ဆန်တဲ့ အမူအကျင့်တွေကို မပြောင်းလဲ မစွန့်ပစ်မချင်း ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနေကြဦးမှာပါ။ အဲသည်လိုမျိုး စွဲကပ်နေတဲ့ အကျင့်ဆိုးတွေဆိုတာက ကြာလေ စွန့်ပယ်ဖို့ ခက်လေပါပဲ။

၁။ သမ္မာဝါယာမ=မိမိကံကြမ္မာကို မိမိကိုယ်တိုင် ဖန်တီးလျက် အကောင်းဆုံး ဖြစ်အောင် အားထုတ်မှု

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေကတော့ ဒီအနေအထားကို နားလည်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ဝမ်းနည်းဖွယ် အကျိုးဆက်တွေကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ စိတ်ထားစရိုက်ဆိုးတွေကို ထိန်းချုပ်ဖို့၊ ဝမ်းသာစရာ၊ ရွှင်လန်းချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေမည့် အမှုအကျင့်ကောင်းတွေ တိုးပွားစေဖို့ အစဉ်သဖြင့် ကြိုးပမ်းကြပါတယ်။ ကိုယ်မှု နှုတ်မှုတွေကို မပြုလုပ် မပြောဆိုခြင်းဖြင့် ထိန်းချုပ်လို့ရနိုင်သလို မနောက်ရဲ့ အကျင့်စရိုက် အစွဲအလမ်းတွေကိုလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲလို့ ရနိုင်ပါတယ်။ တရားဘာဝနာ ပွားများအားထုတ်မှုဟာ မနောက်ကို ပြုပြင်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းတစ်ခုပါပဲ။ ဗုဒ္ဓဝါဒီတွေရဲ့ ဘဝစဉ် တစ်ခုလုံးဟာ အပြစ်ကင်းဖြူစင်တဲ့နှလုံးသား၊ လွတ်လပ်တဲ့စိတ်ထားမျိုး ထားတတ်အောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ယူရတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် သည်းခံတတ်တာနှင့် သနားကြင်နာတတ်တာဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ဘဝကတည်းက အဖြစ်များပြီး၊ လေးနက်တဲ့ အကျင့်စရိုက် တစ်ခုဖြစ်ခဲ့မယ်ဆိုရင် အဲဒီစရိုက်သဘာဝဟာ လက်ရှိဘဝမှာလည်း ပဲ ပြဋ္ဌာန်းလာမှာပါပဲ။ လက်ရှိဘဝမှာလည်း အဲဒီစရိုက်ဟာ ထပ်မံပြီးပွားဦးမယ်ဆိုရင်တော့ လာမည့်အနာဂတ်ဘဝမှာလည်းပဲ အဲဒီစရိုက်ဟာ ပိုမိုအားကောင်း၊ ပိုမိုပြီးတော့ စွဲမြဲသိသာလာမှာ မလွဲပါပဲ။ ဒါဟာ (သံသရာနှင့်ချီပြီး) ရေရှည်စွဲကပ်လာခဲ့တဲ့ အကျင့်စရိုက်ဆိုးတွေဆိုတာ ကြာလေ ချေဖျက်စွန့်ပယ်ရခက်လေပဲဆိုတဲ့ ရှင်းလင်းသိသာနိုင်တဲ့အချက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သည်းညည်းခံတတ်သူ သနားညှာတာတတ်သူမျိုးကို ဘယ်သူကမှ တော်ရုံနှင့်စိတ်ဆိုးအောင် မလုပ်နိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီလို လူမျိုးမှာ အငြိုးအတေးလည်း မရှိတော့ပါဘူး။ ဒီလိုလူမျိုးအတွက် သူတွေ့ကြုံဖြတ်သန်းရတာတွေဟာလည်း ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့စရာတွေ ချည်း ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

နောက်တစ်ချက်က သည်းညည်းခံနိုင်ရည်ရှိပြီး၊ သနားညှာတာတတ်တဲ့ စရိုက်သဘာဝဟာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအတွက် အရင်

ဘဝကနေ အခုလက်ရှိဘဝထဲကို အကျင့်စရိုက်တစ်ခုအဖြစ် ပါလာတာပဲဖြစ်တယ် ဆိုစေဦးတော့၊ ဒါပေမဲ့ သူဟာ အခု မျက်မှောက်ဘဝမှာ အဲဒီအကျင့်ကလေးကို လျစ်လျူရှုထားမယ်။ ပိုမိုပြီးတော့ ရှင်သန်ခိုင်မာလာအောင်၊ တိုးတက်ပွားများလာအောင် တစ်စုံတရာ မဆောင်ရွက်ဘူးဆိုရင် အဲဒီကောင်းတဲ့အကျင့်စရိုက်တွေ ဟာ ဖြည်းဖြည်းချင်း ယုတ်လျော့အားပျော့လာပြီးတော့ နောက်ဆုံး မှာတော့လုံးဝ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါတယ်။ သည်းညည်း ခံတာ တို့၊ သနားညှာတာတတ်တာတို့ဆိုတာတွေ မရှိသလောက် အားနည်း ခေါင်းပါးသူတစ်ဦး အဖို့မှာတော့ ဒီဘဝမှာရော နောင်ဘဝတွေမှာပါ အဲဒီအကြောင်းတွေကြောင့်ဖြစ်လာတဲ့ ဝမ်းနည်းဖွယ်အကျိုးဆက် တွေကို ခံယူရင်း ကိုယ့်စိတ်ကိုယ်မနိုင်သူ၊ ဒေါသကုမ္မာရ၊ ရက်စက်တတ်သူမျိုး ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံးပြောရရင် အခုဘဝမှာ ကိုယ့်စိတ်ကလေးမှ ကိုယ်မနိုင်တာ၊ ဒေါသအိုးဖြစ်နေ ကြတာတွေဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ ဘဝကနေ ပါလာတဲ့ စိတ်ရဲ့ အကျင့်စရိုက် ဆိုးလိုပဲ ဆိုပါစို့။ အဲဒီစရိုက်ပျော့ စရိုက်ဆိုးတွေဟာ မကောင်းမှု တွေကိုပဲ ပေးတယ်ဆိုတာ လက်ခံယုံကြည်ပြီးတော့ ဒါတွေကို ပြောင်းလဲပစ်ဖို့ ကြိုးစားပါ။ အဲဒီ အပျက်စိတ်တွေရဲ့ နေရာမှာ အပြု သဘောဆန်တဲ့ စိတ်ထားကောင်းတွေနှင့် အစားထိုးပစ်လိုက်ပါ။ ကြိုးစားမယ်ဆိုရင် တကယ်လည်း ဖြစ်နိုင်တဲ့ အဲဒီစိတ်ညံ့တွေကို အပြီးတိုင် ချေဖျက်နိုင်တယ်ဆိုရင်တော့ အဲဒီစိတ်ပျော့၊ စိတ်ရူး တွေရဲ့ ဆိုးကျိုးတွေကနေ အပြီးတိုင်လွတ်ကင်းသွားမှာပါပဲ။ တကယ်၍ အဲဒီစရိုက်ဆိုးတွေကို အားပျော့သွားစေရုံလောက်ပဲ တတ်နိုင်တယ်ဆိုရင်တော့ နောက်ဘဝမှာလည်းပဲ ဒါတွေဟာ အား နည်းတဲ့ပုံစံနှင့် ထွက်ပေါ်လာဦးမှာပါပဲ။ နောက်ဘဝမှာလည်းပဲ ပေါ်လာတဲ့ စရိုက်ဆိုးတွေကို အပြီးတိုင်ပယ်သတ်ဖို့ ဆက်လက် ကြိုးစားသွားမယ်ဆိုရင်တော့ လက်ကျန်စရိုက်ဆိုးတွေဟာ အပြီး

တိုင် ချုပ်ငြိမ်းသွားနိုင်တဲ့အတွက် မနှစ်မြို့ဖွယ် အကျိုးဆက်တွေ ကနေ လုံးဝ လွတ်မြောက်နိုင်ပါသေးတယ်။

မေး။ ။ တမလွန်ဘဝနှင့် စပ်လျဉ်းလို့ အများကြီး ဆွေးနွေးခဲ့ကြ ပါပြီ၊ လူတွေဟာ သေပြီးတဲ့နောက် ဘဝသစ်မှာ ပြန်ဖြစ်ကြကြောင်း ခိုင်လုံတဲ့ အထောက်အထားကော ရှိပါသလား။

ဖြေ။ ။ တမလွန်ဘဝနှင့်ပတ်သက်လို့ ဗုဒ္ဓဘာသာတွေရဲ့ အယူအဆ ကိုထောက်ခံတဲ့ သိပ္ပံဆိုင်ရာ အထောက်အထားတွေ အခိုင်အမာ ရှိပါတယ်။ ဒါအပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာတွေရဲ့ ဒီအယူအဆဟာ အထောက် အထား အခိုင်အမာရှိတဲ့ တစ်ခုတည်းသော “တမလွန် ဘဝဆိုင်ရာ သီဝရီ”လည်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကောင်းကင်ဘုံတည်ရှိကြောင်း အ ထောက်အထားတစ်စုံတစ်ရာ မတွေ့ရသလို သေရင်ပြတ်တာပဲ။ ဘာမှပြန်ဖြစ်မနေတော့ဆိုတဲ့ အယူအဆအတွက်လည်း အထောက် အထား မရှိသလောက်ပါပဲ။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကာလအတွင်း စိတ်ဝိညာဉ်ဆိုင်ရာ ပညာရှင်တွေဟာ ဘဝဟောင်းကဖြစ်ရပ်တွေကို ပြန်ပြောင်းပြောပြနိုင်သူတစ်ချို့ကို လေ့လာသုတေသနပြုခဲ့ကြပါ တယ်။ နမူနာအဖြစ်ပြောရရင် အင်္ဂလန်မှာ ၅ နှစ်အရွယ် ကလေး မလေးတစ်ယောက်က သူ့ရဲ့ဘဝဟောင်းက မိခင်ဖခင်တွေကို မှတ်မိ ကြောင်း ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ တစ်ခြားသူတစ်ဦးရဲ့ ဖြစ်ရပ် တွေကို ပြောပြတဲ့ ပုံစံအတိုင်းပဲ သူမကိုယ်တိုင်ရဲ့ အတိတ်ဘဝက အဖြစ်အပျက်တွေကို တိတိကျကျ ပြောပြပါတယ်။ စိတ်ပညာရှင်တွေ စုပြုံရောက်ရှိလာကြပြီး ရာချီတဲ့မေးခွန်းတွေ မေးကြတာကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါတယ်။ စပိန်နိုင်ငံကရွာတစ်ရွာမှာ သူမ နေထိုင်ခဲ့ရပုံ၊ အဲဒီရွာရဲ့ နာမည်၊ သူမ နေထိုင်ခဲ့တဲ့လမ်းနှင့် အိမ်နီးနားချင်းတွေရဲ့ နာမည်တွေ၊ အဲဒီတုန်းက သူမရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝတွေကို အသေးစိတ် ပြောပြပါတယ်။ ပြီးတော့ သူမဟာ ကားတိုက်ခံရပြီး၊ နောက်နှစ် ရက်အကြာမှာ အဲဒီဒဏ်ရာနှင့်ပဲ ကွယ်လွန်ခဲ့ရပုံတွေကို မျက်ရည်

တွေတွေကျရင်း ပြောပြရှာပါတယ်။ စိတ်ပညာရှင်တွေက သူမ ပြော ပြတဲ့အချက်တွေကို လိုက်လံစုံစမ်းကြည့်တော့ အားလုံး အမှန် အတိုင်း ဖြစ်နေတာတွေကြုံရပါတယ်။ အဲဒီ ၅-နှစ် သမီးကလေး ပြောပြတဲ့နာမည်နှင့် စပိန်မှာ တကယ်ပဲ ရွာတစ်ရွာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီရွာရဲ့ လမ်းထဲမှာလည်း သူမ ပြောပြတဲ့ ပုံစံအတိုင်းပဲ အိမ် တစ်လုံးရှိပါတယ်။ အဲဒီအိမ်မှာ နေထိုင်ခဲ့တဲ့ အသက် ၂၃-နှစ် အရွယ် အမျိုးသမီးကလေးတစ်ယောက် လွန်ခဲ့တဲ့ ငါးနှစ်က ကား တိုက်ခံရလို့ ကွယ်လွန်ခဲ့တယ် ဆိုတာကိုလည်း သိကြရပါတယ်။

ကဲ၊ စပိန်ကို တစ်ခေါက်မှလည်း မရောက်ဖူးသေးတဲ့ အင်္ဂလန်သူ အသက် ၅-နှစ်အရွယ် ကလေးမလေးက အဲဒါတွေကို အတိအကျ သိနေတယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုလုပ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမှာလဲ။ ဒီလိုမျိုးဖြစ်ရပ်တွေဟာ ဒီမျှလောက်သာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဗာဂျီးနီးယားတက္ကသိုလ် စိတ်ပညာဌာနက ပါမောက္ခ အိန်းစတီဗင်ဆင် (Ian Stevenson) က သူ့ရဲ့စာအုပ်ထဲမှာ အဲဒီလိုမျိုး လူဝင်စား ဒါဇင်ပေါင်းများစွာကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ သူဟာ ဘဝဟောင်း ပြန်ပြောင်းပြောပြနိုင်တဲ့(ဇာတိဿရဉာဏ်ရတဲ့) လူဝင်စားတွေကို ၂၅နှစ်ကြာလေ့လာသုတေသနပြုခဲ့တဲ့ နာမည်ကြီး သိပ္ပံပညာရှင် တစ်ဦး ဖြစ်ပြီးတော့။ သူ့ရဲ့လေ့လာတွေ့ရှိချက်တွေက တမလွန်ဘဝ နှင့်ပတ်သက်တဲ့ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေအတွက် သိပ်အားရှိတဲ့ အထောက်အထားတစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ တမလွန်ဘဝကို ပြန်ပြောင်းအမှတ်ရနိုင်စွမ်း ရှိတယ်ဆိုပြီး ပြောနေကြတာတွေဟာ မာရ်နတ်(နတ်ဆိုး)တွေရဲ့လုပ်ရပ်ပဲဖြစ်တယ် လို့ တစ်ချို့က ပြောကောင်းပြောကြပါလိမ့်မယ်၊ ဒါဆိုရင်တော့။

၁။ဖတ်ရှုရန်-Twenty Cases Suggestive of Reincarnation and Cases of Reincarnation Type, University of Press of Virginia, Charlottesville, USA 1975.

ဖြေ။ ။ ကိုယ်ရဲ့ ယုံကြည်ချက်နှင့် မကိုက်ညီတဲ့ အရာတိုင်းကိုတော့ မာရ်နတ်ရဲ့ လုပ်ရပ်ပဲဖြစ်တယ်ဆိုပြီး ဒီအတိုင်းပယ်ချလို့ မရနိုင်ပါဘူး။ တကယ်ဆွေးနွေးလိုတယ်ဆိုရင် အတွေး အခေါ်တစ်ရပ်ကိုလက်ခံဖို့ရန် သဘာဝကျတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေကို ထုတ်ပြလာတဲ့အခါ ဆင်ခြေရှိတဲ့ အယူအဆ အပြောအဆိုတွေကိုပဲသုံးပါ။ ဒီယုတ္တိတန်တဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေဟာ သဘာဝမကျဘူး၊ မာရ်နတ်လက်ချက်ကြောင့် ဖြစ်တာပဲဆိုတဲ့ အယူသည်းတဲ့ အသုံးအနှုန်း တွေကို မသုံးမိပါစေနဲ့ (ရှောင်ပါ)။

မေး။ ။ မာရ်နတ်နှင့် ပတ်သက်လို့ပြောရရင် အယူသည်းတာပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုထားလေတော့ တမလွန်ဘဝနှင့် ပတ်သက်ရင် လည်းပဲ ဒါဟာ နည်းနည်းတော့ အယူသည်းရာ ရောက်တယ်လို့ မဆိုနိုင်ပေဘူးလား။

ဖြေ။ ။ အယူသည်းမှု (Superstition)ဆိုတာကို အဘိဓာန်က ကြောင်းကျိုး ဆက်နွယ်မှုပေါ်တွင် အခြေမခံ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မ အခြေအနေ တွေကိုလည်း ပဓာနမပြုဘဲ မှော်အတတ်တို့၊ မျက်လှည့်တို့တွေ မှာလို အတွေးစိတ်ကူး သက်သက်ပေါ်မှာသာ အခြေပြုတွေးခေါ်တဲ့ ယုံကြည်မှုလို့ ဖွင့်ဆိုပါတယ်။ မာရ်နတ်ရှိကြောင်းနှင့် ပတ်သက်လို့ သိပ္ပံပညာရှင် တစ်ဦးဦးက စူးစူးစိုက်စိုက် လေ့လာပြီးရေးသား ဖော်ထုတ်ချက်တစ်ခုခုကို ထုတ်ပြနိုင်မယ်ဆိုရင်တော့ မာရ်နတ်ယုံကြည်မှုဟာ အယူသည်းမှု မဟုတ်တော့ဘူးလို့ လက်ခံရပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ မာရ်နတ်နှင့်ပတ်သက်လို့ အဲဒီလို လေ့လာစူးစမ်းတဲ့ သုတေသနမျိုးလုပ်ကြတာ မကြားသိသေးပါဘူး။ ဒီလိုမျိုးကိစ္စတွေ လေ့လာဖို့ရန်လည်း ဘယ်သိပ္ပံပညာရှင်ကမှ တကူးတကပြုပြီး ဒုက္ခခံချင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် မာရ်နတ်ရှိကြောင်း အထောက်အထားမရှိဘူးလို့ပဲ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးတဲ့ အတိုင်းပဲ တမလွန်ဘဝဆိုတဲ့အရာဟာ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပျက်

လျက်ရှိတယ်လို့ ယူဆရတဲ့ အထောက်အထားတော့ ရှိပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် တမလွန်ဘဝဆိုင်ရာ ယုံကြည်မှုဟာ ဖြစ်ရပ်မှန် အထောက်အထား အနည်းငယ်ပေါ်မှာ အခြေခံတယ်ဆိုရင်ပဲ ဒါဟာ အယူသည်းမှုလို့ မဆိုနိုင်တော့ပါဘူး။

မေး။ ။ ကောင်းပါပြီ၊ ဒါဆိုရင် တမလွန်ဘဝကို ယုံကြည်လက်ခံတဲ့ သိပ္ပံပညာရှင် တစ်ယောက်တလေကော ရှိပါသေးသလား။

ဖြေ။ ။ ရှိပါတယ်။ သူကတော့ ၁၉-ရာစု ဗြိတိသျှ ပညာရေးစနစ် နှင့် သိပ္ပံဘာသာရပ်ကို မိတ်ဆက်ပေးခဲ့သူ သောမတ်စ် ဟတ်စ်လေ (Thamas Huxley)ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ဒါဝင်သီဝရီကို ကာ ကွယ် ပြောဆိုပေးတဲ့ ပထမဆုံးသော သိပ္ပံပညာရှင်လည်း ဖြစ်ပြီး တော့ လူဝင်စားကိစ္စဟာများစွာ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိတဲ့ အယူအဆ တစ်ရပ် ဖြစ်တယ်လို့ ယုံကြည်သူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ နာမည်ကျော် စာအုပ် တစ်အုပ်ဖြစ်တဲ့ **Evolution and Ethies and Other Essays** စာအုပ်ထဲမှာ အခုလို ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ “ယင်းတို့၏ မူရင်းကျမ်းစာများထဲတွင် (မတူကွဲပြားစွာဖြင့်) မည်သို့ပင် ရှိနှင့် နေကြသည်ဖြစ်စေ၊ ဘဝကူးပြောင်းခြင်း ကိစ္စ၌ကား ဗြာဟ္မဏဝါဒ နှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒအတွေးအမြင်များမှာ စကြာဝဠာဖြစ်စဉ်မှ သည်လူသား ဖြစ်စဉ် အပါအဝင်အထိ အကျိုးအကြောင်း ဆက်စပ်မှုရှိရှိ ယုတ္တိ ကျကျ ဖော်ပြချက်များကို စုစည်းထားသည့်အဓိပ္ပာယ်များဖြင့် တည် ဆောက်ထားကြလေသည်။ မျှမျှတတရှိလှသည့် ဤဖော်ပြချက် သည် တစ်ခြားသော ဘာသာအယူဝါဒဆိုင်ရာ သီဝရီများထက် များစွာ ဆီလျော်မှု ရှိပါသည်။ ပေါ့ရွတ်စွာ တွေးခေါ်သုံးသပ်တတ် သူများမှအပ အခြေခံလွဲမှားနေသည့် ယူဆချက် တစ်ရပ်အဖြစ် ဤ အယူကို မည်သူကမှ ပျက်ရယ်ပြုလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဆင့်ကဲ ပြောင်းလွဲမှု ဖြစ်စဉ် သီဝရီကဲ့သို့ပင် ဤဘဝကူး ဒဿနသည်လည်း ဖြစ်ရပ်မှန် နယ်ပယ်ထဲ၌ အခြေပြုထားလေသည်။ အငြင်းပွားမှုကို

ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်သလို ဤဘဝကူး ကိစ္စ၌လည်း ဆင့်ကဲ ပြောင်းလဲမှု သီဝရီကဲ့သို့ပင် အလားတူ အဖြေရှာမှုမျိုးကို ရယူနိုင် ပါတယ်။”

သိပ္ပံပညာရှင် အိုင်စတိုင်းရဲ့ မိတ်ဆွေတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ နာ မည်ကျော် ဆွိပ်ချ်လူမျိုး နက္ခတ္တဗေဒနှင့်ရူပဗေဒပညာရှင် ပါမောက္ခ ဂူစတ-ဖ်စထရန်ဘာ-ဂ် (Gustaf Stremberg) ကလည်း တမလွန် ဘဝဆိုင်ရာ အယူအဆတစ်ရပ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ထုတ် ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

“လူသားဟာ ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်မှာ နောက်ထပ်တစ်ကြိမ် ပြန်လည် ဝင်စားလာနိုင်တယ်။ မဝင်စားနိုင်ဘူးဆိုတဲ့ အချက်ပေါ်မှာ အမြင် တွေအမျိုးမျိုး ကွဲလွဲနေကြပါတယ်။ ၁၉၃၆ခုနှစ်မှာတော့ အိန္ဒိယ အစိုးရ အာဏာပိုင်တွေက သိပ်စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းတဲ့ ကိစ္စတစ် ရပ်ကို အစအဆုံး စူးစမ်းဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သျှန္တီဒေဝီ (Shanti Devi) ဆိုတဲ့ ဒေလီမြို့သူလေးတစ်ဦးဟာ သူမကို အခုဘဝမှာ မမွေးဖွားမီ တစ်နှစ်ခန့်က ဒေလီကနေ မိုင် ၅၀၀ ကွာဝေးတဲ့ မုတ္တရာဒေသမှာ နောက်ဆုံး ဖြစ်ပျက်ခဲ့တဲ့ သူမရဲ့ အတိတ်ဘဝဟောင်းကို မှန်ကန်စွာ ဖော်ထုတ် ပြောဆိုနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ ဘဝတုန်းက သူမခင်ပွန်းနှင့် ကလေးရဲ့ နာမည်တွေ၊ နေထိုင် ခဲ့တဲ့ အိမ်ပုံစံနှင့် ဘဝဖြစ်စဉ်တွေကို ပြောပြခဲ့ပါတယ်။ စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်က သူမကို ဆွေဟောင်းမျိုးဟောင်းတွေဆီ ခေါ်ဆောင် သွားပြီး တွေ့ဆုံပေးတော့ သူမရဲ့ ပြောကြားချက်တွေ အားလုံးဟာ မှန်ကန်ကြောင်း ဆွေမျိုးတွေက ဝန်ခံပြောဆိုခဲ့ကြပါတယ်။ အိန္ဒိယ က လူတွေအတွက်တော့ လူဝင်စားကိစ္စဆိုတာ အဆန်းအပြားလို့ တောင် မယူဆကြပါဘူး။ ဒါပေမယ့် အဲဒီမိန်းကလေးရဲ့ ဘဝ ဟောင်းက ဖြစ်ရပ်များစွာကို အမှန်အတိုင်း မှတ်မိနေသေးတာကို တော့ တအံ့တဩ ဖြစ်ကြရပါတယ်။ (ဘဝကူးပေမဲ့) မှတ်ဉာဏ်ဟာ မမေ့မပျောက်တဲ့ သဘာဝ ရှိတယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆကို ဒီဖြစ်ရပ်နှင့်

အခြားအလားတူ ဖြစ်ရပ်တွေက ခိုင်မာအောင် အားဖြည့်ပေးတဲ့ သာဓကတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်”။

ထင်ရှားတဲ့ ဗြိတိသျှ သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီးတော့ ယူနက်စကို (UNESCO) အဖွဲ့ကြီးရဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်လည်း ဖြစ် တဲ့ ပါမောက္ခ ဂျူးလီယန်ဟတ်စ်လေ (Prof Julian Huxley) က လည်း တမလွန်ဘဝဟာ သိပ္ပံအမြင်နှင့် လုံးဝ တစ်ထပ်တည်းကျ တယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

“အထူးပြု ထုတ်လုပ်ထားသည့် ထုတ်လွှင့်ကိရိယာက တိကျသည့် ကြေးနန်းတစ်စောင်ကို ထုတ်လွှင့်သကဲ့သို့ သေလွန်ပြီး နောက် တစ်နည်းနည်းအားဖြင့် ထုတ်လွှတ်အပ်သော ဝိညာဉ်ဆို သည့်အရာကို လက်မခံနိုင်စရာအကြောင်း လုံးဝမရှိပါ။ ကြိုးမဲ့ကြေး နန်းစာသည် အသွင်သစ်ရုပ် ဖွဲ့စည်းမှုတစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် လက်ခံစက် ကိရိယာနှင့်ဆက်သွယ်မိသည့် အခါတွင်မှသာ (ကြေးနန်းစာ အဖြစ် မှသည် ရိုးရိုး) စာတစ်စောင် ပြန်ဖြစ်သွားသည် ဆိုတာကို သတိ ချပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုနည်းအတိုင်းပဲ သတ္တဝါတို့၏ သိစိတ် ဝိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်နည်းနည်းအားဖြင့် ရုပ်ကလာပ်အနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်မလာမချင်း တွေးတောမှု၊ ခံစားမှု ဟူ၍လည်း လုံးဝမရှိနိုင်ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ နာမ်ခန္ဓာများသည် အမှန် တကယ် ဖြစ်တည်လျက်ရှိသည်ဟူ၍ပင် စဉ်းစား၍ မရနိုင်လောက် အောင်ကို ရုပ်ခန္ဓာများပေါ်တွင်သာ မှီခိုနေရပေသည်။ စင်စစ် နာမ်ခန္ဓာဟူသည် ခန္ဓာစင်စစ်မဟုတ်ဘဲ ဖြစ်တည်မှု သက်သက်သာ ဖြစ်ချေသည်။ (ကြေးနန်းစာကို ရိုးရိုးစာအဖြစ်ဖြင့်) လွှဲပြောင်းလက်ခံ ရယူသည့် စက်သို့ ရှေးရှုထုတ်လွှင့်သည့် ကြေးနန်းစာတစ်စောင် ကဲ့သို့ပင် (မိဘလောင်းများ ဖြစ်ကြသည့်) အမျိုးသား အမျိုးသမီး တို့အား အလားတူ ဆက်သွယ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသော ထုတ်လွှင့်ပုံ တစ်မျိုးကို ကျွန်ုပ်စဉ်းစားကြည့်မိပေသည်။ သို့ရာတွင် လူအများ မြင်သာသိသာသည့်အတိုင်း နာမက္ခန္ဓာအား လက်ခံသည့် ကိရိယာ

စက်အဖြစ် အသုံးတော်ခံမည့် အဆိုပါ တစ်စုံတစ်ရာနှင့် ဆက်သွယ် မိခြင်းဖြင့် အသိစိတ် အမှန်တကယ် ပေါ်ထွန်းမလာမချင်း စကြဝဠာ အနှံ့ ပျံလွင့်နေမည် အသီးသီးသော နမူနာ အတ္တဘောများမှအပ သေခြင်း၏ နောက်ကွယ်ဝယ် ဘာမှ မရှိပေ။

အမေရိကန် စက်မှုနည်းပညာရှင် ဟင်နရီဖော့ဒ် (Henry Ford)တို့လို သိပ် လက်တွေ့ဆန်ပြီး ကမ္ဘာထိ ကျော်ကြားသူတွေက တောင် တမလွန်ဘဝရဲ့ ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိပုံတွေကို တွေ့ရှိခဲ့ကြပါတယ်။ တမလွန်ဘဝ အယူအဆဟာ ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒ (Theistic idea)နှင့် သော် လည်းကောင်း၊ ရုပ်ဝါဒ (Materialistic idea)နှင့် သော် လည်းကောင်း မတူညီမှု၍ နောင်ဘဝမှာ လူသားရဲ့ တိုးတက်ရေး အတွက်တပ်ဆင် အခွင့်အလမ်း (Second chance) ပေးထားပါ သေးတယ်။ ဒီအချက်တွေကြောင့် ဖော့ဒ်ဟာ တမလွန်ဘဝ ဝါဒကို စိတ်ပါဝင်စားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူက အခုလိုဆိုခဲ့ပါတယ်။

“ကျွန်တော့် အသက် ၂၆-နှစ် အရွယ်မှာ လူဝင်စားအယူအဆကို လက်ခံဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုလက်ခံဖို့အတွက် ဘာသာရေးအရှိန်အဝါ လွှမ်းမိုးခံရတာမျိုး လုံးဝမရှိခဲ့ပါဘူး။ လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံက တောင် ကျေနပ်မှုအပြည့်အဝ မပေးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ မျက်မှောက်ဘဝ ကနေ စုစည်းဖြတ်သန်းခဲ့ရတဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို နောင်လာမည့် ဘဝမှာ ချသုံးလို့ မရနိုင်ကောင်းဘူးဆိုရင် အလုပ်ဆိုတာလည်း အလဟဿပါပဲ။ လူဝင်စားကိစ္စကို တွေ့ရှိရတာဟာ စကြဝဠာရဲ့ ဖြစ်စဉ်ကို တွေ့ရှိရသလိုပါပဲ။ ကိုယ့်ရဲ့ အတွေးအခေါ် အတွေ့ အကြုံတွေကို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင်လုပ်ဖို့ရာ အခွင့်အ လမ်းရှိသေးတယ်လို့ သဘောပေါက်လိုက်ပါတယ်။ အချိန်ကာလဆို တဲ့အရာမှာ ရှည်လျားမှု၊ တိုတောင်းမှုဆိုတဲ့ အကန့်အသတ် မရှိပါ ဘူး (ဒါကြောင့်လည်း) ကျွန်တော်ဟာ အချိန်နာရီ လက်တံရဲ့ ကျွေးကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ရပါတယ်။ ပါရမီ (ထူးချွန် ထက် မြက်မှု)ဆိုတာဟာလည်း အတွေ့အကြုံတစ်ရပ်ပါပဲ။ တစ်ချို့ကတော့

ဒါဟာ (ဖန်ဆင်းရှင်ပေးအပ်ချီးမြှောက်တဲ့) လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ၊ ဒါမှ မဟုတ် ပင်ကိုယ်စွမ်းရည်ပဲ ဖြစ်တယ်လို့ထင်မြင်ကြပုံရပါတယ်။ စင်စစ်မှာတော့ဒါဟာ ဘဝအဆက်ဆက်ကနေ ပါလာတဲ့၊ ရင့်ကျက်တဲ့ အတွေ့အကြုံတွေရဲ့ အကျိုးဆက်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ချို့သူတွေဟာ တစ်ခြားသူတွေထက် ပါရမီရင့်သန်ကြလေတော့ ပိုမိုပြီး အသိကြွယ်ကြတာပေါ့။ ကျွန်တော်အဖို့တော့ လူဝင်စားကိစ္စတွေရှိချက်ကို အတော်လေး၊ ကြည်နူးနှစ်သိမ့်မှုဖြစ်ရပါတယ်။ အခုဆွေးနွေးခဲ့တာတွေနှင့်စပ်လျဉ်းလို့ မှတ်တမ်းမှတ်ရာတွေရှိကြရင်လည်း လူတွေရဲ့စိတ်ထဲ သက်သာရလေးရကြလေအောင် စာအဖြစ်ရေးကြ စမ်းပါ။ ကျွန်တော့်အနေနှင့် ရှည်လျားရင့်ကျက်တဲ့ ဘဝအမြင်နှင့် ယှဉ်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းမှုရသလို တခြားသူတွေကိုလည်း မျှဝေပေးလိုပါတယ်။”

“ဒီတော့- တမလွန်ဘဝဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာဒေသနာတော်တွေကို ထောက်ခံချက်ပေးတဲ့ သိပ္ပံအထောက်အထားတချို့ရှိကို ရှိပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ တမလွန်ဘဝဝါဒဟာ ယုတ္တိတန်တဲ့အမြင်ဖြစ်တဲ့ အပြင်၊ ဖန်ဆင်းရှင်ဝါဒနှင့်ရုပ်ဝါဒတွေကအဖြေမပေးနိုင်တဲ့ မေးခွန်းတွေကို ဖြေဆိုနေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အားတက်စရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ထပ်ဆင့် အခွင့်အလမ်း (Second Chance) မရှိ၊ ဒီဘဝမှာ လုပ်မိမှားခဲ့ပြီးတဲ့ အမှားတွေကို ပြန်ပြင်ခွင့်မရ၊ ဒီဘဝက ရယူခဲ့တဲ့ အရည်အချင်းတွေ၊ အစွမ်းအစတွေကို ပိုမိုကောင်းမွန် တိုးတက်အောင် လုပ်ဖို့ရန်လည်း အခြေအနေ မပေးတော့တဲ့ ဘဝသီဝရီမျိုး ထက်ဆိုးတာ ဘယ်မှာ ရှိပါဦးမှာလဲ။ ဗုဒ္ဓရဲ့အဆိုအရတော့ ဒီဘဝမှာ နိဗ္ဗာန်မရနိုင်သေးဘူးဆိုရင်တောင်မှ နောက်နောင်ဘဝတွေမှာ ဆက်လက်ပွားများသွားနိုင်တဲ့ အခွင့်အလမ်းရှိသေးတယ်။ အခုဘဝမှာ လုပ်မှားမိထားတာတွေကို နောင်ဘဝမှာ ပြန်လည်ပြုပြင်ခွင့်ရနိုင်သေးတယ်။ လုပ်မှားမိခဲ့သမျှတွေထဲက အမှန်သင်ခန်းစာကို ထုတ်ယူနိုင်သေးတယ်။ ဒီဘဝမှာမလုပ်နိုင်ခဲ့၊ မရယူနိုင်ခဲ့တာတွေကို

လာမည့်ဘဝမှာ လုပ်ယူလို့ရနိုင် သေးတာပဲတဲ့။ ကဲ ဘယ်လောက် ကောင်းတဲ့ ဒေသနာတော်ပါလဲ။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ

မေး။ ။ ဘာဝနာပွားများမှု ဆိုတာက ဘယ်လိုပါဘဲ။

ဖြေ။ ။ ဘာဝနာပွားများတယ်ဆိုတာ စိတ်ရဲ့ လုပ်ပုံကိုင်ပုံတွေကို အသိရှိရှိနှင့် ပြောင်းလဲပစ်ဖို့ ကြိုးစားတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တရား အားထုတ်မှု (Meditation) ဆိုတာကို ပါဠိဘာသာအားဖြင့် ဘာဝနာ လို့ခေါ်ပြီး တိုးပွားအောင်လုပ်ခြင်း၊ တိုးတက်ပွားများစေခြင်းလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။

မေး။ ။ တရားအားထုတ်မှုဟာ သိပ်အရေးပါပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ပါတယ်။ အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုပါပဲ။ ဘယ်လောက် ပဲ အကောင်းဖြစ်စေချင်တဲ့ ဆန္ဒထက်သန်ပါစေ၊ ယခင်ယခင်က လုပ်နည်းလုပ်ဟန်တွေအတိုင်းပဲ လုပ်ကိုင်ဆုံးဖြတ်ဖြစ်အောင် တွန်း ပို့နေတဲ့ ဆန္ဒတဏှာ အစွဲတွေကို မပယ်မလှန်နိုင်မချင်း၊ ဘယ် အပြောင်းအလဲမှ ဖြစ်လာမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဥပမာ-မိန်းမအပေါ် သည်းခံခွင့်လွှတ်နိုင်မှု ခေါင်းပါးတဲ့ လူတစ်ဦးဟာ သူ့ဟာသူ သဘောပေါက်လာတာကြောင့် ခုအချိန်ကစပြီး ငါဟာ ကိုယ့်မိန်းမ အပေါ် သည်းခံခွင့်လွှတ်ပြီးတော့ ညှာညှာတာတာပဲ ဆက်ဆံတော့ မယ်လို့ ပိုင်းဖြတ်ထားတယ်ဆိုပါတော့၊ ဒါပေမယ့် နောက်တစ်

နာရီလောက်အကြာမှာပဲ မိန်းမကို အရင်ကအတိုင်း အော်ငေါက် တော့တာပါပဲ။ ဒီလိုဖြစ်ရတာဟာ သတိလစ်သွားလို့ဖြစ်ပါတယ်။ သည်းခံတတ်လေ့မရှိတဲ့ ဒေါသဟာ မသိလိုက်ပဲနှင့်ကို ဖြစ်ပေါ်လာ ခဲ့တာဖြစ်တယ်။ တရားဘာဝနာအားထုတ်မှုက အခုလို စွဲကပ်နေတဲ့ စိတ်အစွဲအလမ်းတွေကို ပယ်စွန့်ရာမှာလိုအပ်တဲ့ စိတ်ဓာတ်နှင့် စွမ်းအင်တွေတိုးတက် ဖြစ်ပေါ်လာအောင်အကူအညီပေးပါတယ်။

မေး။ ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်တာဟာ အန္တရာယ် ရှိနိုင်တယ် လို့ ကြားဖူးပါတယ်။ ဟုတ်မှန်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ အသက်ရှင်ဖို့အတွက် ဆားဓာတ် လိုအပ်တာမှန်ပေမဲ့ ဆားအလေးချိန် တစ်ကီလိုဂရမ်ကို တစ်ကြိမ်တည်းနှင့်စားပစ်လိုက် မယ်ဆိုရင်တော့ သေနိုင်ပါတယ်။ အလားတူပဲ ယနေ့ခေတ်မှာ မော်တော်ကားဟာ မရှိမဖြစ် လိုအပ်လှပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ယာဉ် စည်းကမ်း မလိုက်နာဘူး၊ ဒါမှမဟုတ် မူးနေတုန်း ကားမောင်းမယ် ဆိုရင်တော့ ကားဆိုတာ အန္တရာယ်ရှိတဲ့ ယန္တရားတစ်ခု ဖြစ်သွား နိုင်ပါတယ်။ တရားအားထုတ်မှုဆိုတာလည်း ဒီနည်းအတိုင်းပါပဲ။ စိတ်ဓာတ်ကြံ့ခိုင်ရေးအတွက် တရားဘာဝနာပွားများအားထုတ်မှု ဟာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်လှပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မိုက်မဲလွဲမှားတဲ့ နည်းလမ်းတွေနှင့်သာ အားထုတ်မယ် ဆိုရင်တော့ အခက်အခဲတွေ တိုးမှာပါပဲ။ တချို့လူတွေမှာ သိမ်ငယ်တဲ့စိတ်၊ အကြောင်းမဲ့ ကြောက်စိတ်နှင့် စိတ်ကစဉ်ကလျား ဖြစ်မှုတွေလိုမျိုး အခက်အခဲ တွေကို ချက်ခြင်းလက်ငင်း ကုစားပေးမှာပဲလို့ ယူဆထားကြတယ်။ သူတို့ စတင်အားထုတ်ကြတဲ့ တစ်ခါတစ်ခါမှာ ပိုမိုဆိုးဝါးတဲ့ အခက်အခဲတွေနှင့် ရင်ဆိုင်တတ်ကြရပါတယ်။ ကိုယ့်မှာ ဒီလို အခက်အခဲတွေသာ ရှိခဲ့လို့ရှိရင် ဆရာဝန်ရဲ့ အကူအညီကို အရင် ရယူပြီးတော့မှ တရားအားထုတ်တာက ပိုကောင်းပါတယ်။ နောက် တချို့ကျတော့ ကိုယ်တတ်နိုင်တာထက် ပိုမိုပြီးတော့ အားထုတ်

ကြတယ်။ တဖြည်းဖြည်းချင်း တဆင့်ပြီးတဆင့် အားထုတ်ရမယ့် အစား အချိန်တွေအကြာကြီး အားထုတ်ကြလေတော့ မကြာခင်မှာပဲ ခြေကုန်လက်ပမ်း ကျသွားတတ်ကြပါတယ်။

ဒါပေမယ့် တရားအားထုတ်ရာမှာ ကြုံရတဲ့အခက်အခဲ အများစုကတော့ သားပိုက်ကောင်ဘာဝနာ(Kangaroo Meditation) လို့ ခေါ်ရမည် ဟိုစပ်စပ် ဒီစပ်စပ် အားထုတ်နည်းကြောင့် ဖြစ်ရတာ များပါတယ်။ တစ်ချို့လူတွေက ဆရာတစ်ဦးဦးဆီ သွားနည်းခံပြီး အဲဒီဆရာနည်းကလေးအတိုင်း လိုက်လုပ်ကြည့်တယ်။ တစ်ခါ စာအုပ်ထဲမှာ နည်းနာကလေးတစ်ချို့ဖတ်ရတာနှင့် ဒီနည်းကလေး ကိုလည်း စမ်းကြည့်ပြန်တယ်။ တစ်ပတ်ခန့်ကြာတော့ နာမည်ကျော် ကမ္မဋ္ဌာနစရိယ ဆရာတစ်ဦး သူတို့မြို့ကလေးဆီကို ကြွလာတာနှင့် အဲဒီဆရာရဲ့နည်းတွေနှင့် အရင်ကရထားပြီးသား နည်းကလေးတွေ ကို ပေါင်းစပ်ရောမွှေပြီးတော့ အားထုတ်ဖို့လုပ်ပြန်ပါရော၊ ဒီလိုနှင့် သိပ်မကြာခင်မှာပဲ သူတို့ရထားတဲ့နည်းတွေက (အမေဘုတ်ချည်ငင် သလို) ဖြေရှင်းမရနိုင်လောက်အောင် ရှုပ်ထွေးသွားတတ်ကြပါ တယ်။ သားပိုက်ကောင်ခုန်သလိုပဲ နည်းတစ်ခုကနေ နောက်နည်း တစ်ခု၊ ဆရာတစ်ဦးကနေ နောက်ဆရာတစ်ဦး စသည်ဖြင့် အား ထုတ်ကြတာဟာ မှားယွင်းလှပါတယ်။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲ တစ်စုံတစ်ရာလည်းမရှိ သဘာဝကျတဲ့ နည်းမှန်လမ်းမှန်အတိုင်း လည်း အားထုတ်တာဖြစ်တယ်ဆိုရင်တော့ တရားဘာဝနာပွားများ အားထုတ်ခြင်းဆိုတာဟာ မိမိကိုယ်တိုင်အတွက် မိမိလုပ်နိုင်တဲ့ အကောင်းဆုံးအလုပ်ကို လုပ်ဖြစ်ခြင်းအစစ်ပါပဲ။

မေး။ ။ ကမ္မဋ္ဌာန်း အမျိုးအစားက ဘယ်လောက်ရှိပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ယူ ယောဂီတစ်ဦးချင်းစီအနေနှင့် ထူးကဲ ပြီးရှိတတ်တဲ့ အခက်အခဲတွေကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်အောင် ဒါမှမဟုတ် တစ်ဦးချင်းရဲ့ သီးသန့်စီဖြစ်တဲ့ စိတ်အနေအထား(စရိုက်)အလိုက်

တိုးတက်မှုရှိအောင်စီစဉ်ထားတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအမျိုးအမည် အတော်များများကို ဗုဒ္ဓဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အသုံးအများဆုံးနှင့် အသုံးအကျဆုံးကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကတော့ အာနာပါနဿတိနှင့် မေတ္တာဘာဝနာတို့ပဲ ဖြစ်ကြပါတယ်။

မေး။ ။ အာနာပါနဿတိကို အားထုတ်လိုတယ်ဆိုရင် ဘယ်လို အားထုတ်ရပါတယ်။

ဖြေ။ ။ လွယ်ကူတဲ့နည်းအဆင့်ကလေးတွေနှင့် စတင်ရပါလိမ့်မယ်။ ဒါတွေကတော့ အကျဉ်းချုပ်ပြောရရင် ပီ (P) လေးလုံး ပါပဲ။ Place -နေရာ၊ Posture -ကိုယ်ဟန်အနေအထား၊ Practice - လက်တွေ့အားထုတ်လေ့ကျင့်ပုံနှင့် Problems -အခက်အခဲများ ဖြစ်ကြပါတယ်။

(၁) နေရာ - တရားအားထုတ်ဖို့ သင့်တော်တဲ့ နေရာမျိုးဖြစ်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ သိပ်ပြီးတော့လည်း ဆူဆူညံညံမရှိ (ဖြစ်နိုင်ရင် လုံးဝနီးပါး တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်တဲ့)။ တစ်ခြားအနှောင့်အယှက် ဆိုတာလည်း မရှိတဲ့ အခန်းတစ်ခန်းလို နေရာမျိုးပေါ့။

(၂) ကိုယ်အနေအထား - သက်တောင့်သက်သာရှိတဲ့ ကိုယ်အနေအထားကို ရွေးချယ်ပြီးထိုင်ရပါတယ်။ (အများအားဖြင့်တော့) တင်ပျဉ်ခွေပြီးထိုင်တာဟာ ကောင်းတဲ့ အနေအထားပါပဲ။ ထိုင်တဲ့အခါ ခေါင်းအုံးလို အခင်းထူထူတစ်ခုပေါ်မှာ ထိုင်ချလိုက်ပါ။ ကြောကို ဆန့်ပြီး ကိုယ်နေမတ်မတ်ထား၊ လက်တွေ့ကို တင်ပလွင်ခွေပေါ်မှာ ရွရွကလေးချပြီး မျက်လုံးကို ညှင်သာစွာ မှိတ်ထားပါ။ ကြောကို မတ်မတ်ဆန့်ထုတ်လို့ရလောက်တဲ့ ကုလားထိုင်ပေါ်မှာလည်း ထိုင်မယ်ဆိုရင် ထိုင်နိုင်ပါတယ်။

(၃) လက်တွေ့အားထုတ်ပုံ - ကျကျနန ထိုင်ပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ တကယ့်အားထုတ်မှု စတင်ပါပြီ။ မျက်လုံးကလေးမှိတ်ပြီး ထိုင်ချလိုက်တာနှင့် ထွက်လေ ဝင်လေရဲ့ လှုပ်ခတ်မှုပေါ်မှာသာ စူးစိုက်

သိမှတ်လို့ နေရပါမယ်။ အသက်ရှူရှိုက်မှုကို ရေတွက်သိမှတ် လို့ဖြစ်စေ၊ ဒါမှမဟုတ် (အသက်ရှူရှိုက်မှုကိုလိုက်ပြီးဖြစ်ပေါ်နေတဲ့) ဝမ်းဗိုက်ရဲ့ ပိန်မှု ဖောင်းမှုကိုဖြစ်စေ သတိနှင့် ရှုမှတ်ရပါတယ်။

(၄) အခက်အခဲ - စတင်အားထုတ်ပြီဆိုတာနှင့် အတားအဆီး အခက်အခဲတွေနှင့်တော့ တွေ့မှာပါပဲ။ ခန္ဓာကိုယ်အနံ့ ဟိုနေရာ သည်နေရာတွေက ယားယံတာ၊ ဒူးခေါင်းက ညောင်းကိုက်လာတာ မျိုးတွေ တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်လာပြီဆိုရင် လှုပ်ရှားမှု တစ်စုံတစ်ရာမပြုဘဲ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖော့ဖော့ကလေးထားပြီး နေသာ အောင် ကြိုးစားရင်း အသက်ကိုပဲ စူးစိုက်ပြီး မှန်မှန် ရှူရှိုက်နေပါ။ စိတ်ထဲမှာ အတွေးမျိုးစုံ ဝင်ရောက်လာတတ်ပြီး အသက်ရှူမှုအပေါ် စူးစိုက်ထားတဲ့ သတိကလေး ပျံ့လွင့်ထွက်သွားတတ်ပါသေးတယ်။ ထွက်လေဝင်လေကိုပဲ အာရုံစူးစိုက်မှု ရှုမှတ်ရင်း သည်းညည်းခံတဲ့ နည်းနှင့်သာ ပေါ်လာသမျှ အခက်အခဲတွေကို လွန်မြောက်နိုင်ပါ တယ်။ ဒီနည်းအတိုင်း ဆက်သွားရင်တော့ နောက်ဆုံးမှာ အတွေး ဝင်ရောက်မှုကလည်းပဲ လျော့ပါးသွားမယ်။ အာရုံ စူးစိုက်မှုဖက်က ပိုမိုအားကောင်းလာပြီးတော့ စိတ်ရဲ့နက်ရှိုင်းတဲ့ ငြိမ်သက်အေးချမ်း မှုကို ရရှိနိုင်ပါတယ်။

မေး။ ။ တရားအားထုတ်ရာမှာ ဘယ်လောက်ကြာကြာ အားထုတ် သင့်ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ စတင်အားထုတ်တဲ့ ပထမပါတ်မှာ တစ်နေ့ကို ၁၅-မိနစ်၊ နောက်အပါတ်တွေမှာ တစ်ပတ် ၅ မိနစ်စီ အချိန် ကို တိုးမြှင့်ယူပြီး ၄၅-မိနစ်ရောက်အောင်အထိ တိုးမြှင့်အားထုတ်ပါ။ နေ့စဉ်ပုံမှန် အားထုတ်ဖြစ်တဲ့ ရက်သတ္တပါတ် အနည်းငယ်အကြာမှာပဲ စူးစိုက် အားကောင်းလာတာ စတင်တွေ့မြင်ရပါလိမ့်မယ်။ အတွေးပျံ့လွင့် မှုတွေ နည်းသည်ထက်နည်းလာပြီး တကယ့် အေးချမ်းငြိမ်သက်မှု သမာဓိရရှိနိုင်ပါတယ်။

မေး။ ။ မေတ္တာဘာဝနာ ပွားတယ်ဆိုတာကကော ဘယ်လိုပါလဲ။ ဘယ်လိုများ လက်တွေ့ ကျင့်ဆောင်ရပါသေးသလဲ။

ဖြေ။ ။ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် အသားကျပြီးတော့ အဲဒီ အာနာပါနဿတိကိုပဲ ပုံမှန်ဆက်လက် ပွားများအားထုတ်နေပြီဆိုရင် မေတ္တာဘာဝနာကိုလည်း စတင်အားထုတ်လို့ ရပါပြီ။ အာနာပါနဿတိ အားထုတ်လို့ ပြီးဆုံးတဲ့အခါတိုင်း မေတ္တာဘာဝနာကို တစ်ပါတ် နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်ခန့်စီ အားထုတ်သင့်ပါတယ်။ ပထမ အနေနှင့် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ အာရုံပြုပြီးတော့ အခုလို မေတ္တာပွား သင့်ပါတယ်။ ငါကျန်းမာပျော်ရွှင်ပါစေ၊ ငြိမ်းအေးချမ်းသာပါစေ၊ အန္တရာယ်ကင်းပါစေ၊ ငါ့နှလုံးသားကို အမုန်းတရားကင်းပြီး မေတ္တာ တရားဖြင့် ပြည့်ဖြိုးပါစေဆိုတဲ့ စကားမျိုးကို ကိုယ့်ဟာကိုယ် စိတ်နှင့်ရွတ်ဆိုပြီးတော့ ပွားများရပါတယ်။

အဲဒီနောက်မှာတော့

- ကိုယ်က ချစ်နှစ်လိုလားအပ်တဲ့ (ပီယ)ပုဂ္ဂိုလ်၊
- မချစ် မမုန်း၊ မရင်းနှီးတဲ့ (မဇ္ဈ)ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ကိုယ်နှင့် အမုန်းပွားနေတဲ့ ရန်သူ (ဝေရီ)ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို တစ်မျိုးပြီး တစ်မျိုး အစဉ်အတိုင်း တစ်ဦးချင်းစီ အထက်ကဆိုခဲ့တဲ့ မေတ္တာ ပွားများနည်းအတိုင်း မိမိကိုယ်နှင့်ထပ်တူ ပွားများရပါ တယ်။

မေး။ ။ ဒီလို မေတ္တာ ဘာဝနာ ပွားများခြင်းဖြင့် ဘယ်လိုမျိုး အကျိုးကျေးဇူးတွေ ရရှိနိုင်ပါသေးသလဲ။

ဖြေ။ ။ မေတ္တာဘာဝနာကို မှန်ကန်တဲ့ စိတ်ထားနှင့်ပုံမှန်သာ ပွား များမယ်ဆိုရင် သိပ်ပြီးတော့ အပြုသဘောဆောင်တဲ့ အလား အလာကောင်းတွေကို တွေ့မြင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ (ပထမအနေနှင့်) မိမိဟာ များစွာ ချစ်ခင်နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသူ၊ အပြစ်ကင်းသူအဖြစ် ကိုယ့်ဟာကိုယ် ဆင်ခြင်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်က ချစ်ခင် လိုလားတဲ့ ပီယပုဂ္ဂိုလ်တွေအပေါ်မှာ ထားရှိတဲ့ မေတ္တာဟာလည်း

ပိုမိုပြီး မြင့်မားတိုးပွားလာတာကိုဖြင့် တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ အမြင် သဘောထားချင်း မတိုက်ဆိုင်သူတွေနှင့်ရော၊ ကိုယ်နှင့် မပတ်သက် တဲ့ ဘာသိဘာသာနေသူတွေနှင့်ပါ ရင်းနှီးခင်မင်လာပြီးတော့ မိတ်ဆွေဖြစ်လာတာကိုလည်း ကိုယ်တွေ့ကြုံရမှာဖြစ်ပါတယ်။ တစ် ချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေအပေါ်မှာ ကိုယ်ကထားရှိတဲ့ မကောင်းစိတ် မကောင်း ကြံတွေ ဒါမှမဟုတ် မခံချင်စိတ်တွေဟာလည်း လျော့ပါးသွားပြီး တော့ နောက်ဆုံး အဲဒီလို စိတ်မျိုးတွေ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွား တာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ မေတ္တာပွားများတဲ့အခါ ကိုယ်သိထားတဲ့ နေထိုင်မကောင်းသူ၊ မပျော်မရွှင်နိုင်ဖြစ်နေတဲ့သူ၊ အခက်အခဲ ရင်ဆိုင်နေရသူတွေကိုလည်း ထည့်သွင်းပွားများရင် သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အခြေအနေတွေ သိသိသာသာ တိုးတက်ကောင်းမွန် လာတာကိုလည်း အကြိမ်ကြိမ် တွေ့ရဦးမှာပဲဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဒါက ဘယ်လို ဖြစ်နိုင်ဖွယ် ရှိပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ထိုက်ထိုက်တန်တန် တိုးတက်လာတဲ့အခါ စိတ်ဟာ သိပ် အားကောင်း ထက်မြက်တဲ့ လက်နက်ကိရိယာတစ်ခု ဖြစ်သွားပါ တယ်။ မိမိရဲ့ စိတ်စွမ်းအင်ကို သတိမူလေ့လာပြီး တစ်ခြားပုဂ္ဂိုလ် တွေဆီ ပို့လွှတ်နိုင်မယ်ဆိုရင် စိတ်ရဲ့ စွမ်းအားဟာ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေ အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး ကိုယ်တွေ့ ဖြစ်ရပ်တွေတောင် ကြုံကောင်း ကြုံဖူးကြမှာပါ။ လူတွေပြည့်ကျပ် နေတဲ့ အခန်းတစ်ခုထဲ ရောက်နေတုန်း တစ်စုံတစ်ယောက်က ကိုယ့် ကိုကြည့်နေတယ်လို့ အထင်ရောက်လာတယ်ဆိုပါတော့၊ လှည့်ပတ် ကြည့်လိုက်တော့မှ သေချာသွားတယ်။ ဟုတ်ပါရဲ့၊ တစ်စုံတစ် ယောက်က ကိုယ်ကို စ,နေတာပဲ။ ဒါဟာ တစ်ခြား ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရဲ့ စိတ်စွမ်းအင်ကို ကိုယ်က ဘယ်လိုလက်ခံထိသိလို့ ရနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။ မေတ္တာဘာဝနာပွားများတယ် ဆိုတာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ တစ်ခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေ အပေါ်ထားရှိအပ်တဲ့ အပြု

သဘောစိတ်တွေကို မွေးမြူတယ်။ ပြီးတော့ ဒါကို ကိုယ်က မေတ္တာ ပွားမည့်သူတွေဆီ တဖြည်းဖြည်းချင်း ပို့လွှတ်တယ်။ဒါပါပဲ။

မေး။ ။ တရားအားထုတ်တတ်အောင် သင်ပြပေးမည့်ဆရာ ဆိုတာ ကော လိုအပ်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဆရာရယ်လို့ သတ်သတ်မှတ်မှတ် လိုအပ်တာတော့ဖြင့် မဟုတ်ပါဘူး။ တရားအားထုတ်မှုနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ပြီးသားပုဂ္ဂိုလ် တွေဆီမှာ အနီးကပ်သင်ပြပေးမှုကို ရယူတာကတော့ ပိုကောင်းတာ ပေါ့။ တစ်ခု ဆိုးတာက ကိုယ်ဘာလုပ်နေလို့ လုပ်နေမှန်းတောင် မသိတဲ့ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တချို့က သူတို့ကိုယ်သူတို့ ကမ္မဋ္ဌာနစရိယအဖြစ် ခံယူနေကြတာတွေ တွေ့ရှိနေတာပါပဲ။ ဒါ ကြောင့် နာမည်ဂုဏ်သတင်းကောင်းပြီး မျှမျှတတသုံးသပ်၊ ဆုံးဖြတ် တတ်တဲ့ ဆရာမျိုး၊ ဗုဒ္ဓစာပေအရာမှာလည်း ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရွေးဖြစ်အောင် ကြိုးစားဖို့ပါပဲ။

မေး။ ။ စိတ်ရောဂါကုဆရာဝန်တွေ၊ စိတ်ပညာရှင်တွေကတောင် တရားအားထုတ်မှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနေကြပြီလို့ ကြားရပါတယ်။ ဒါကော ဟုတ်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ပါတယ်။ အခုအခါ တရားအားထုတ်မှုကို ထိရောက် တဲ့ စိတ်ကုထုံးတစ်ရပ်အဖြစ် လက်ခံလာကြပါပြီ။ အကြောပြေ လျော့ပြီး နားနားနေနေ သက်တောင့်သက်သာ ဖြစ်စေဖို့၊ ကြောက်စွဲ ရောဂါတွေကို ပယ်ဖျောက်ဖို့ ကိုယ်ရဲ့အသိစိတ်ကို ပြန်ပြီးတော့ ဆောက်တည်ဖို့ရန် (လိုအပ်တဲ့) ကိစ္စတွေမှာကျန်းမာရေးလုပ်သား (စိတ်ကုဆရာဝန်) များစွာတို့ဟာ တရားအားထုတ်စေပြီးကုတဲ့နည်း ကို အသုံးပြုနေကြပါပြီ။ လူသားရဲ့ စိတ်ဓာတ်ပိုင်းရေးရာမှာ ဗုဒ္ဓရဲ့

၁။ Phobias -တစုံတရာကိုစွဲလမ်းပြီး အလွန်အမင်း ကြောက်တတ်မှန်း တတ်သည့် စိတ်ရောဂါများ ဥပမာ -Hydrophobin ရေကြောက်တတ်တဲ့ ခွေးရူးပြန်ရောဂါ။

ဉာဏ်အမြော်အမြင်တော်ဟာ ဟိုးရှေးရှေးခေတ်တွေမှာအကျိုးဆောင်
တော်မူခဲ့သလိုပဲ အခုခေတ်မှာလည်း အကျိုးပြုပေးနေတုန်းပါပဲ။

ကရုဏာနှင့် ပညာ

မေး။ ။ ကရုဏာနှင့် ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေ၊ ပညာနှင့်
သက်ဆိုင်တဲ့ အချက်အလက်တွေကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဆီက
မကြာခဏဆိုသလို ကြားရပါတယ်။ ဒီဝေါဟာရ နှစ်လုံးရဲ့
အဓိပ္ပာယ်က ဘာပါလဲ။

ဖြေ။ ။ တစ်ချို့သော ဘာသာရေးတရားတွေက သနားကြင်နာ
တတ်ခြင်း၊ ကရုဏာနှင့် အကျိုးလိုခင်မင်မှု မေတ္တာကို (သိပ်အသွင်
တူပြီး) သိပ်အရေးပါတဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးတွေအဖြစ်
လက်ခံယူဆထားကြပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် ဆင်ခြင်တွေးခေါ် သိနား
လည်မှုဆိုတဲ့ ပညာတိုးတက်အောင်တော့ လမ်းဖွင့်မပေးကြပါဘူး။
အကျိုးသက်ရောက်မှုကတော့ သိပ်သနားညှာတာတတ်သူတစ်ဦးဟာ
သိပ်စိတ်ထားကောင်းပေမယ့် ရိုးအသူ၊ ပညာနည်းသူ၊ ဒါမှမဟုတ်
အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့သူအဖြစ်နှင့် စခန်းသိမ်းရတာပါပဲ။

သိပ္ပံပညာလို တခြားသော တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုဆိုင်ရာ
စနစ်တွေကတော့ ကရုဏာအပါအဝင် အားလုံးသော စိတ်ရဲ့အပြုအ
မူ (စေတသိတ်) တွေကို ထိန်းချုပ်ထားတဲ့ အခြေအနေ မျိုးမှာမှပဲ
ပညာကို အကောင်းဆုံးအဆင့်တိုးတက်အောင် လုပ်နိုင်မယ်လို့ ယုံ
ကြည်ကြပါတယ်။ ဒီအယူအဆကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့ အကျိုးဆက်

ကတော့ သိပ္ပံပညာဟာ အကျိုးပြုမှုတွေနှင့်အတူ ထိုးဖောက်ဝင်
 ရောက်နေရာယူလာတယ်။ အဲဒီမှာ သိပ္ပံဆိုတာ လူသားအကျိုးကို
 ဆောင်ရန်အတွက်သာဖြစ်တယ်။ လူကိုထိန်းချုပ်ချယ်လှယ်ဖို့မဟုတ်
 ဆိုတာကိုတောင် မေ့သွားကြတယ်။ အနုမြူဗုံးနှင့် စစ်မက်ရေးရာ
 စတာတွေ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာအောင် သိပ္ပံကဝိတွေက သူတို့ရဲ့
 စွမ်းအားတွေကို ဘယ်လောက်အထိ အားသစ်လောင်းနိုင်ကြဦးမှာပါ
 လိမ့်။ (အထက်က ဆိုခဲ့တဲ့) ဘာသာရေးတွေက ကြောင်းကျိုး
 ဆင်ခြင်မှုနှင့် တတ်သိနားလည်မှုတွေကို မေတ္တာနှင့်ယုံကြည်မှုလို
 တရားတွေရဲ့ အန္တရာယ်တွေအဖြစ် ရှုမြင်ကြပါတယ်။ (သူတို့အ
 တွက်တော့ မေတ္တာနှင့် ယုံကြည်မှုသဒ္ဒါကသာ အဓိကကျပြီး
 ပညာက ဒီလောက်အရေးမပါဘူး)။ သိပ္ပံပညာရှုထောင့်ကကြည့်ရင်
 တော့ ဒီမေတ္တာနှင့် ယုံကြည်မှု ဆိုတာတွေက ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင်
 တတ်မှုနှင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှုအတွက် အဟန့်အတားတွေပဲလို့ မြင်ကြ
 ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း သိပ္ပံပညာဖက်က တိုးတက်လာတာနှင့်
 အမျှ ဘာသာရေးဖက်မှာတော့ ချို့ယွင်းဆုတ်ယုတ်လာရတာ ဖြစ်
 ပါတယ်။ (အထက်က ဆိုခဲ့တဲ့ ဘာသာရေးတွေနှင့် မတူ ညီတဲ့)
 ဗုဒ္ဓဘာသာအနေနှင့်ကတော့ ကရုဏာရောပညာပါ တိုးတက်ရမယ်။
 အကြွင်းမဲ့ မျှမျှတတရှိပြီး၊ ပြီးပြည့်စုံတဲ့သူမျိုးဖြစ်ရမယ်လို့ သွန်သင်
 ပေးပါတယ်။ အယူအဆသက်သက်ချည်း မဟုတ်ဘဲ ဘဝအတွေ့
 အကြုံအပေါ်မှာ အခြေခံတာကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ သိပ္ပံ
 ပညာရဲ့ စောကြောဝေဖန်မှုနှင့် စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုတွေကို စိန်ခေါ်
 ရဲ့တဲ့ ဘာသာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၁။ ဘာသာရေးနှင့် သိပ္ပံပညာတို့ရဲ့ အစွန်းတစ်ဖက်စီ ရောက်
 နေကြပုံဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်အရ ပညာဆိုတာကကော ဘယ်လို ပါလဲ။

ဖြေ။ ။ အမြင့်မားဆုံးပညာဆိုတာ အားလုံးသော သင်္ခါရတရားတွေ ဟာ စင်စစ်အားဖြင့် မပြည့်စုံမှု (ဒုက္ခ)၊ အခိုက်အတန့်မျှသာဖြစ်ပြီး မခိုင်မြဲတဲ့ (အနိစ္စ)၊ အစိုးရတာမဟုတ်ဘဲ (အနတ္တ) သဘောတွေမျှ သာဖြစ်တယ်လို့ ရှုမြင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုနားလည်သဘောပေါက် ရှုမြင်တာဟာ အကြွင်းမဲ့လွတ်လပ်မှုပဲ ဖြစ်ပြီးတော့ နိဗ္ဗာန်လို့ခေါ်ဆို ရတဲ့ တကယ်လုံခြုံစိတ်ချရမှု၊ တကယ့်ပျော်ရွှင်ချမ်းသာမှုဆီကို ဦးတည် နေတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်က ဒီအ မြင့်ဆုံးပညာအဆင့်နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး သိပ်များများစားစား၊ ဟော မြွက်တော်မမူခဲ့ပါဘူး။^၁ သူများတွေ ပြောတဲ့အတိုင်း လွယ်လွယ် ကလေးနှင့် ယုံကြည်တယ်ဆိုရင်လည်း ဒါဟာ တကယ့်ပညာစစ်စစ် မဟုတ်သေးပါဘူး။ စစ်မှန်တဲ့ပညာဆိုတာက မိမိတိုင်မိမိ တိုက်ရိုက် သိမြင်နားလည်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအဆင့်မှာတော့ ပညာဟာ ကျဉ်းမြောင်းမှုမရှိဘဲ ပွင့်လင်းမှု ရှိလာတယ်။ တယူသန်တာထက် ပတ်ဝန်းကျင်က အမြင်တွေကို ထည့်သွင်းဆုံးဖြတ်တာမျိုး ဖြစ်လာ တယ်။ ကိုယ့်အမြင်နှင့် မကိုက်ညီတဲ့ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်တွေကို ဘက် လိုက်ဆုံးဖြတ်တာမျိုးတွေထက် ပိုပြီးဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ရှုမြင်တတ် လာတယ်။ ပထမဆုံး အကြိမ်အဖြစ်ကြုံရတဲ့ ဒါမှမဟုတ် စိတ်လှုပ် ရှားဖွယ်ကောင်းတဲ့ အရာတွေကို (မစဉ်းစား) လက်ခံတာမျိုးတွေ ထက် အချိန်ယူသုံးသပ်ပြီးတော့မှ အမြင်တွေ၊ ယုံကြည်ချက်တွေကို

၁။ ဤ၌ ပညာအပြားသုံးပါးရှိပုံကို သိထားသင့်၏။ ၁- သုတမယပညာ= သူ တစ်ပါးထံမှ ကြားမြင်သင်ယူခြင်းဖြင့် ရသောပညာ၊ ၂- စိန္တာမယပညာ= မိမိ ကိုယ်တိုင်ကြံစည် တွေးခေါ်၍ရသော ပညာ၊ ၃- ဘာဝနာမယပညာ= ဘာဝ နာပွားများမှုဖြင့်သာ ထိုးထွင်းသိမြင်၍ရနိုင်သောပညာ။ ဟောပြောပြသရုံ သက်သက်ဖြင့်မရ ကိုယ်တိုင်စိုက်ထုတ်ကျင့်ကြံခြင်းဖြင့်သာ ပေါက်မြောက် သိမြင်နိုင်သောတရားဖြစ်၍ ဤအမြင့်ဆုံး ဘာဝနာမယပညာအတွက် တိုက် ရိုက် - နိတတ္ထနည်းအားဖြင့် များစွာ ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

တည်ဆောက်တတ်လာတယ်။ ကိုယ့်အယူအဆနှင့် တကယ့်
 ဖြစ်ရပ်က တခြားစီ၊ မကိုက်ညီကြောင်း သိလာရတဲ့ ဘယ်အခြေ
 အနေမျိုးမှာမဆို ကိုယ့်အယူအဆကို စွန့်လွှတ်ဖို့ အသင့်ရှိလာ
 တယ်။ ပြုနိုင်ခဲ့တဲ့ အခုလို ဆုံးဖြတ်မှုတွေကို ပြုနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်
 ကသာ တကယ့် ပညာရှိသူဖြစ်ပြီး၊ အမှန်တရား (သစ္စာ)ကို
 နားလည်တဲ့ အဆင့်ကို စင်စစ် ပေါက်မြောက်ရောက်ရှိသူလည်း ဖြစ်
 ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ မဂ္ဂင်လမ်းစဉ်မှာတော့ ပြတ်သားရဲတဲ့ သတ္တိ၊ ထိန်း
 သိမ်းအောင့်အည်း သည်းညည်းခံနိုင်ရည်ရှိမှု-ခန္တီ၊ ပြုလွယ်ပြင်
 လွယ်-မုဒုစတဲ့ အဆင့်မြင့်တဲ့ အသိဉာဏ်ပညာတွေ ရှိဖို့လိုအပ်
 လှပါတယ်။

**မေး။ ။ ဒီအဆင့်ရောက်နိုင်တဲ့သူက မရှိသလောက်နည်းပါးလိမ့်မယ်
 လို့ ထင်ပါတယ်။ လူအနည်းငယ်မျှသာ ကျင့်သုံးလို့ရတဲ့ဘာသာ
 ဆိုရင် ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ ဦးတည်ချက်က ဘယ်လိုပါလဲ။**

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ပါတယ်။ လူတွေအားလုံးကတော့ဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒကို ကျင့်
 သုံးဖို့ အခုထိ အဆင်သင့် မဖြစ်ကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် လူတွေ
 အားလုံး လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်အောင်၊ ခပ်လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် နား
 လည်နိုင်ရင်ပြီးရောဆိုပြီး အမှန်တရားအပေါ် အခြေမခံတဲ့ ဘာသာ
 ရေးမျိုးကိုသာ သင်ကြားပို့ချပေးသင့်တယ်ဆိုရင်တော့ အဲဒါဟာ
 သိပ်ရယ်စရာကောင်းမှာပါပဲ။ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဦးတည်ချက်က သစ္စာသိတဲ့
 အဆင့်ထိ ပေါက်မြောက်ဖို့ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီဘဝဒီကိုယ်ရဲ့အဖြစ်နှင့်
 အဲဒီအဆင့်ထိ မပေါက်ရောက်နိုင်သေးရင်တောင်မှဘဲ လာမယ့်ဘဝ
 တစ်ခုခုမှာ ပေါက်မြောက်သိမြင်နိုင်ဖို့အတွက် အဆင်သင့် ဖြစ်သွား
 နိုင်ပါတယ်။ သင့်တော်တဲ့ လမ်းညွှန်မှုတွေကို ရယူနိုင်လို့ မိမိရဲ့
 အသိဉာဏ်အဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်နိုင်သူတွေဟာလည်း အများ
 အပြားပါပဲ။ ဗုဒ္ဓဝါဒတွေဟာ တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေနှင့်တရင်းတနှီး ငြိမ်း
 ငြိမ်းချမ်းချမ်း ဓမ္မရေးရာတွေကို သူ့အမြင်ကိုယ့်အမြင် ညှိနှိုင်းနှီးနှော

လေ့ရှိကြတာဟာ အဲဒီအတွက်ကြောင့်ပါပဲ။ ဗုဒ္ဓက မဟာကရုဏာ တော်နှင့်ယှဉ်ပြီး သတ္တဝါဝေနေယျတွေကို သွန်သင်ပေးတော်မူခဲ့တာ ပါ။ (မြတ်ဗုဒ္ဓကျင့်ထုံးနှလုံးမူကြတဲ့) ဗုဒ္ဓဝါဒီတွေကလည်း ကရုဏာ တရားနှင့်ပဲ ဓမ္မကိုလက်ဆင့်ကမ်း ဖြန့်ချိလာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဒါဆို ကရုဏာပွားများပုံအကြောင်းဆီ ရောက်ပါပြီ။ ဗုဒ္ဓဒေ သနာတော်အလိုကျ ကရုဏာတရားဆိုတာကတော့ ဘယ်လိုပါလဲ။
ဖြေ။ ။ လူ့စရိုက် အသိဉာဏ်ပိုင်းဆိုင်ရာမှာ ပညာပြဋ္ဌာန်းသလိုပဲ ခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာမှာတော့ ကရုဏာက ပြဋ္ဌာန်းပါတယ်။ ကရုဏာ ဟာ ပညာလိုပဲ လိုလားအပ်တဲ့ လူ့အရည်အသွေးတစ်ရပ် ဖြစ်ပါ တယ်။ ကရုဏာ(Compassion)ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို Co+ Passion ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရနှစ်လုံးနှင့် ပေါင်းစပ်ထားတာပါ။ Co-အတူတကွ Passion-ပြင်းပြတဲ့ခံစားမှုလို့အဓိပ္ပာယ်ရပြီး Compassion သူ တစ်ပါးဒုက္ခကို မိမိဒုက္ခနှင့်မခြား တစ်သဘောတည်းထား ခံစားခြင်း = ကရုဏာဖြစ်လာပါတယ်။ တစ်စုံတစ်ယောက် ဒုက္ခရောက်နေတာ ကို တွေ့ရတဲ့အခါ သူ့နေရာမှာ ကိုယ်သာဆိုရင် ဘယ်လောက်ခံစား ရမှာလဲဆိုတဲ့ ကိုယ်ချင်းစာစိတ်နှင့် အဲဒီဝေဒနာကို ဖြေဖျောက်ပေးဖို့ ဒါမှမဟုတ် လျော့ပါးသွားစေဖို့ အားထုတ်တယ်ဆိုရင် ဒါဟာ ကရု ဏာပါပဲ။ ဒီတော့ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်မှာရှိတဲ့ အရည်အသွေးတွေလိုပဲ မိမိ၏ အကျိုးကို မျှဝေပေးမှု၊ တစ်ပါးသူတွေကိုအားပေးနှစ်သိမ့်မှု၊ ကိုယ်ချင်းစာမှု၊ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီးစောင့်ရှောက်တတ်မှုစတဲ့ ကောင်း မြတ်တဲ့ လူ့အရည်အသွေးဟာ ကရုဏာစေတသိတ်ရဲ့ အင်္ဂါရပ်တွေ ပဲဖြစ်ပါတယ်။

၁။ ပရဒုက္ခေ သမ္ပတ္တေ သာဓုနံ အတ္တနာဝိယ ကိရိယတီတိ ကရုဏာ (=သူတော်ကောင်းတို့၏ နှလုံးသား၌ သူတစ်ပါးဒုက္ခကို ကိုယ့်ဒုက္ခနှင့်မခြား ခံစားစေတတ်သည့်အတွက်ကြောင့် ကရုဏာဟုခေါ်သည်။)

ကရုဏာတရား လက်ကိုင်ထားသူ တစ်ဦးအနေနှင့် တခြားသူတွေကို အရေးတယူပြုပြီး ချစ်ခင်တတ်တာကနေစတင်တယ်လို့ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။ ကိုယ့်ဟာကိုယ် တကယ်နားလည်သဘောပေါက်ခဲ့လို့ ရှိရင် တစ်ခြားသူတွေကိုလည်း တကယ်စာနာနားလည်နိုင်မှာပါ။ မိမိအတွက် ဘယ်အရာဟာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သလဲဆိုတာကို သိရှိခဲ့လို့ရှိရင် တစ်ခြားသူတွေအတွက်လည်း ဘာအကောင်းဆုံး ဖြစ်မယ်ဆိုတာကို သိရှိနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ့်အတွက် ခံစားသလိုပဲ သူများအတွက်လည်း စာနာခံစားနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဝါဒအရ တစ်စုံတစ်ယောက်ရဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးဟာ တစ်ခြားသူတွေရဲ့ သာမှု၊ နာမှုကို ရှုငဲ့တတ်မှုနှင့် ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်တတ်တာမျိုး ဖြစ်တယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ ဘဝဖြစ်စဉ် (ဗုဒ္ဓဝင်)ကို ကြည့်ရင်ပဲ ဒီအချက်ဟာပေါ်လွင်လှပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဟာ သူ့ကိုယ်ကျိုး (ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယ)အတွက် ခြောက်နှစ်ကြာကြာ ကြိုးစားကျင့်ဆောင်တော်မူခဲ့ပြီး၊ ဘုရားအဖြစ် ရောက်တော်မူပြီးတဲ့ ဘဝတစ်လျှောက်လုံးကာလမှာတော့ လူသားလောကတစ်ခုလုံးရဲ့ အကျိုးသက်သက်အတွက်ပဲ စွမ်းဆောင်ပေးတော်မူခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ ကိုယ့်အကျိုးလုပ်ဆောင်လို့ပြီးတော့မှပဲ သူများအကျိုးကို အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မယ် ဆိုခဲ့ရင် ဒါဟာ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်ရာ မရောက်ပေဘူးလား။

ဖြေ။ ။ အများအကျိုးဆောင်မှုဆိုတာနှင့် တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်မှုဆိုတာကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဟာ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တယ်လို့ချည်း ရှုမြင်တတ်ကြပါတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ ဗုဒ္ဓဝါဒကတော့ မိမိရယ်၊ သူတစ်ပါးရယ်ဆိုပြီး တကွဲတပြားစီအနေနှင့် ရှုမြင်မနေဘဲ တစ်သားတည်း (တပြေးအညီ) အဖြစ် သဘောထားပါတယ်။ သူတစ်ပါးကို မိမိနှင့် ထပ်တူ တစ်တန်းတည်း တစ်သဘောတည်းထားနိုင်လို့ရှိရင် ကိုယ့်ကျိုးကိုယ့်စီးပွားကို တကယ်တမ်း ဆောင်ရွက်တယ်ဆိုတာဟာ တစ်

ခြားသူတွေရဲ့အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်ရာလည်းရောက်တာပါပဲ။ ဒါကမှ ကရုဏာစစ် ကရုဏာမှန် ဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်ဆိုတဲ့ မကိုဋ်သရဖူပေါ်မှာ ကရုဏာတရားဟာ အလှပဆုံးသော ကျောက် မျက် တစ်ပွင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သက်သက်လွတ်

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးဟာ သက်သက်လွတ် စားသင့်တယ် မလား။

ဖြေ။ ။ သတ်သတ်လွတ်ဆိုတာ မလိုအပ်ပါဘူး။ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော် တိုင်က သတ်သတ်လွတ်သုံးခဲ့တာ မဟုတ်သလို သူ့တပည့်သားတွေ ကိုလည်း သတ်သတ်လွတ်သမားတွေဖြစ်ကြဖို့ ဟောညွှန်တော် မမူ ခဲ့ပါဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်းပီသတဲ့ သတ်သတ်မလွတ်သူတွေ မနည်းလှပါဘူး။

မေး။ ။ အသားငါးစားတယ်ဆိုရင် သတ္တဝါတစ်ဦးသေဆုံးရမှုအ တွက် စားသုံးသူမှာ သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် တာဝန် ရှိရာရောက် ပါတယ်။ ဒါဟာ ပါဏာတိပါတဆိုတဲ့ ပထမသိက္ခာပုဒ်ကို ချိုးဖောက်ရာကော မကျပေဘူးလား။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ပါတယ်။ အသားငါးစားသုံးသူဟာ အဲဒီသားကောင် သေဆုံးရမှုအတွက် သွယ်ဝိုက်သောနည်းနှင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအား ဖြင့် တာဝန်မကင်းပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သတ်သတ်လွတ်

စားရင်လည်းဒီအတိုင်းပါပဲ။ သစ်သီး၊ သစ်ရွက်တွေမှာ အပေါက်အပွဲမပါဘဲနှင့် ပန်းကန်ထဲ လတ်ဆတ်စွာရောက်ရှိလာနိုင်အောင် စိုက်ပျိုးသူက စိုက်ခင်းတွေထဲ ပိုးသတ်ဆေး အဆိပ်ရည်တွေ ဖျန်းပေးရတယ်။ တစ်ခါ လူတွေ သုံးစွဲနေကြတဲ့ ခါးပတ်ကြိုးတို့၊ လက်ဆွဲအိတ်တို့လုပ်ဖို့ သားရေတွေ၊ ဆပ်ပြာအဆီထုတ်လုပ်ရေးနှင့် တစ်ခြားထောင်ချီတဲ့ အလားတူထုတ်ကုန်ပြုလုပ်မှုတွေအတွက် တိရစ္ဆာန်တွေကို သတ်ဖြတ်ကြရတယ်။ တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း- တစ်ခြားသတ္တဝါတစ်ဦးဦး သေကြေရမှုနှင့် သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် မဆက်စပ်ပဲနှင့်တော့ အသက်ရှင်ရပ်တည်ဖို့ဆိုတာဟာ ဖြစ်ကိုမဖြစ်နိုင်တဲ့ကိစ္စပါပဲ။ ဒါဟာ ဒုက္ခသစ္စာရဲ့ သရုပ်သကန် တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ (လောကမှ မထွက်မြောက်နိုင်သေးသမျှ) လောကီဘဝဖြစ်စဉ်ဟာ သုခမဖက် ဒုက္ခသက်သက်မျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ငါးပါးသီလ ပထမသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ရာမှာ သတ္တဝါတွေ သေဆုံးရမှုအတွက် ကိုယ့်အနေနှင့် တိုက်ရိုက်တာဝန်မရှိရလေအောင် ကြိုးစားစောင့်ထိန်းဖို့ပဲ လိုအပ်ပါတယ်။

မေး။ ။ မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာတွေကတော့ အသားမစားကြပါဘူး။
 ဖြေ။ ။ ဒါ မမှန်ပါဘူး။ တရုတ် မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာတွေက သတ်သတ်လွတ်စားတာကို အထူးအလေးထားကြပေမယ့် ဂျပန်နှင့် တိဗက် မဟာယာနတွေကတော့ ဘုန်းကြီးရော ဒကာ၊ ဒကာမတွေပါ အသားစားကြပါတယ်။

မေး။ ။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ဦးဆိုရင်တော့ (ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်) သတ်သတ်လွတ်စားသင့်တယ်လို့ ယူဆမိ ပါတယ်။
 ဖြေ။ ။ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးရှိတယ်ဆိုပါတော့၊ တစ်ဦးက တကယ့် သတ်သတ်လွတ်သမား။ ဒါပေမယ့် သူဟာ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်တယ်လေးစားစရာဆိုလို့ ဘာမှလည်းမရှိဘူး။ ကောက်ကျစ်ယုတ်မာတယ်။

နောက်တစ်ဦးက သတ်သတ်လွတ်သမားတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် သူက တခြားသူတွေကို ညှာတာတတ်တယ်။ လေးစားဖို့လည်းကောင်းတယ်။ မျှမျှတတရှိပြီး ကြင်နာတတ်တယ်။ ကဲ- ဒီလို သာဆိုရင်တော့ သူတို့နှစ်ဦးအနက် ဘယ်သူက ပိုပြီးတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်း တစ်ဦးဖြစ်မှာပါလဲ။

မေး။ ။ (ဒီလိုသာဆိုရင်တော့) လေးစားလောက်တဲ့ဂုဏ်ရှိသူ၊ သနားညှာတာတတ်သူက ပိုပြီးတော့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်း ပီသတာပေါ့။
ဖြေ။ ။ ဘာကြောင့်ပါလိမ့်။

မေး။ ။ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးက စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ မြင့်မားတယ်ဆိုတာ သိသာတဲ့ အတွက်ကြောင့်မို့ပေါ့။

ဖြေ။ ။ မှန်ပါတယ်။ အသားမစားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ စိတ်ထားယုတ်ညံ့သူ ဖြစ်နိုင်သေးသလို၊ အသားစားပေမယ့် စိတ်ထားဖြူစင်မြင့်မြတ်သူလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသေးတယ်။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အရ နှလုံးရည်သန့်စင်မြင့်မားရေးကသာ အဓိကဖြစ်ပြီးတော့၊ ဘာစားတယ်၊ ဘာမစားဘူးဆိုတဲ့အချက်က အရေးမပါလှပါဘူး။ အသားလုံးဝ မစားရေးကို အလေးထားကြသလောက် တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်တာ၊ လေးစားလောက်တဲ့ ဂုဏ်ရည်လို့ မရှိအောင်ကို ယုတ်ညံ့တာ၊ ရက်စက်တတ်တာ၊ မနာလိုဝန်တို့ ကျဉ်းမြောင်းတာတွေကျတော့ အာရုံမစိုက်ကြတဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေလည်း အများအပြားပါပဲ။ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင်လုပ်ဖို့ရာ မလွယ်ကူလှတဲ့ နှလုံးသားတွေကို လျစ်လျူရှုထားကြပြီးတော့ ဘာမှခက်ခက်ခဲခဲ မရှိလှတဲ့ အစားအသောက်လေးကိုပဲ ရမယ်ရှာနေကြတာသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အသားစားသုံးသူပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အသားရှောင်ကြဉ်သူပဲဖြစ်ဖြစ် ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ဆိုရင်တော့ စိတ်ထားမြင့်မြတ်ရေးကသာ အဓိက အရေးကြီးဆုံးလို့ မှတ်ယူသင့်ပါတယ်။

ကံနှင့်ကြမ္မာ

မေး။ ။ မှော်အတတ်လို့၊ ဗေဒင်၊ ယတြာတို့နှင့် ပတ်သက်လို့ကော ဗုဒ္ဓက ဘယ်လိုမိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓက ရှေးဖြစ် အတပ်ဟောခြင်း၊ အကာအကွယ် လက်ဖွဲ့ ဆောင် ခြင်း၊ မြေကြံ(အဆောက်အအုံအတွက်နေရာရွေးပေး)ခြင်း၊ နိမိတ်ဖတ်ခြင်း၊ မင်္ဂလာရှိတဲ့ အချိန်အခါရွေးပေးခြင်း၊ စတာတွေဟာ အယူသည်းမှု သက်သက်မျှသာ ဖြစ်တယ်လို့ သတ်မှတ်တော်မူပါတယ်။ သူ့ရဲ့သာဝကတွေကိုလည်း ဒီလိုကိစ္စမျိုးတွေကို အလေ့အလာမပြုကြဖို့ အတိအလင်းပဲ တားမြစ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓကဒါတွေကို အတတ်ငယ် (low Arts)တွေအဖြစ် ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။ “ဤလောက၌ ဤမည်သော အတတ်ငယ်မျိုး (အောက်လမ်း)တို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမှုပြုကြတဲ့ သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတွေလည်း ရှိကြတယ်။ မှားယွင်းတဲ့အသက်မွေးမှုတွေဖြစ်တဲ့ အဲဒီ အတတ်ငယ်ဆိုတာတွေကတော့ လက္ခဏာ အရေးအကြောင်းကို ကြည့်ပြီး ကံအဆိုးအကောင်းကို ဟောခြင်း၊ နိမိတ် ကောက်ခြင်း၊ အိပ်မက်ဖတ်ခြင်း၊ ကံနိမ့်သူအား ကံကောင်းအောင် ပြုပြင် (ယတြာချေ) ပေးခြင်း၊ ကံစောင့် နတ်သမီးဆီမှာ ဆုတောင်း ပေးခြင်း၊ လာဘ်ခံတဲ့ မြေကွက်ရွေးပေးခြင်း စတာတွေပါပဲ။ ရဟန်းဂေါတမကတော့ ဒီလိုမျိုးအတတ်ငယ်တွေနှင့် မှားယွင်းစွာ အသက်မွေးခြင်းတွေကို ရှောင်ကြဉ်တော်မူတယ်”^၁

၁။ ဒီဃနိကာယ- တွဲ ၉-၁၂

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓက ဒီလောက် တိတိကျကျ ဟောထားပါလျက်နှင့်လူတွေ က ဒါတွေကိုဘာကြောင့် လိုက်စားယုံကြည် နေကြတာပါလိမ့်။

ဖြေ။ ။ ဒီလူတွေရဲ့ လောဘကြီးမှု၊ ကြောက်အားကြီးမှု၊ မသိတွေဝေ မှုတို့ကြောင့်ပါပဲ။ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို နားလည် သဘောပေါက် လာတာနှင့် တစ်ပြိုင်နက်တည်း စက္ကူစ၊ သတ္တုစကလေးတွေ၊ ဂါ ထာမန္တန် အတိုအစကလေးတွေကို ယုံကြည်အားထားရတာ နှင့်စာ ရင် မိမိရဲ့ ဖြူစင်တဲ့နှလုံးသားက ပိုပြီးတော့တောင် အကာအကွယ် ပေးနိုင်သေးတယ်ဆိုတာ လိပ်ပတ်လည် သွားကြမှာပါ။ ဒီလိုသ ဘောပေါက်သွားသူတွေဟာ အဲဒီ ဂါထာ၊ မန္တန်၊ ယတြာ စတာတွေ ကို အားမကိုးကြတော့ပါဘူး။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်တွေအရတော့ ကိုယ် ကျင့်သီလရှိတာ၊ သနားညှာတာတတ်တာ၊ တတ်သိနားလည်တာ၊ သည်းခံတတ်တာ၊ ခွင့်လွှတ်တတ်တာ၊ ရက်ရောတတ်တာ၊ သစ္စာ စောင့်သိတာစတဲ့ တခြားကောင်းမြတ်တဲ့ ဂုဏ်ရည်တွေ ရှိတာကပဲ လူကို အမှန်တကယ် အကာအကွယ်ပေးပြီးတော့ တကယ့် အလား အလာကောင်းတွေကို ဖန်တီးပေးနိုင်စွမ်းရှိတယ်လို့ဆိုပါတယ်။

မေး။ ။ အဆောင်လက်ဖွဲ့တွေဟာ တကယ်စွမ်းတယ်၊ မစွမ်းဘူး ဆိုတာသိပါရစေ။

ဖြေ။ ။ အဆောင်လက်ဖွဲ့တွေ ရောင်းချပြီး အသက်မွေးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးနှင့် အသိအကျွမ်း ဖြစ်ဖူးပါတယ်။ သူက သူ့လက်ဖွဲ့တွေဟာ ကံကောင်းအောင်၊ အလားအလာတွေကောင်းအောင် စွမ်းဆောင်ပေး နိုင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ပြီးတော့ မင်းဟာ ထိနံပါတ်သုံးခုကို ရွေး ယူနိုင်လိမ့်မယ်လို့လည်း အာမခံပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စဉ်းစားစရာ ကောင်းတာက သူပြောတဲ့အတိုင်းသာ အမှန်တကယ် ဖြစ်ခဲ့လို့ရှိရင် သူကိုယ်တိုင်ကျတော့ ဘာကြောင့် သန်းကြွယ်သူဌေးတစ်ဦး ဖြစ်မ လာရတာလဲ။ သူ့ရဲ့လာဘ်ခေါ်လက်ဖွဲ့တွေသာ တကယ်အလုပ်လုပ် တယ်၊ စွမ်းတယ်ဆိုရင် သူ့အနေနှင့် ဘာကြောင့် ထီအကြိမ်ကြိမ် မ

ပေါက်ရတာလဲ။ သူကံကောင်းတာဆိုလို့ သူ့မှော်လက်ဖွဲ့တွေကို မိုက်မဲစွာ ဝယ်ယူအားပေးနေကြတဲ့ ဖောက်သည်တွေ ရှိနေသေးတာ တစ်ခုပဲရှိပါတယ်။

မေး။ ။ ကဲ-ဒါဆိုရင်၊ ကံကြောင့် ဖြစ်တာ၊ ကံကောင်းတာဆိုပြီး ပြောလို့ရနိုင်တဲ့ အရာများကော ရှိပါသေးသလား။

ဖြေ။ ။ ကံကောင်းခြင်း (Luck) ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို “ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်အတွက် အကောင်းအဆိုး ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဖြစ်သမျှအ ကြောင်းတရားကတော့ ကံပဲ၊ ဒါဟာ ကံအလှည့် အပြောင်းကြောင့် ဖြစ်ရတာ၊ ကြမ္မာ ညှိုးလို့၊ လန်းလို့ ဖြစ်ရတာလို့ချည်းပဲ တသမတ် တည်း ယူဆတဲ့ယုံကြည်မှု” လို့ အဘိဓာန်က ဖွင့်ဆိုပါတယ်။

ဗုဒ္ဓကတော့ ဒီလို ကံယုံ ဝါဒမျိုးကို အပြတ်အသတ် ပယ်ချတော်မူခဲ့သည်။ အရာရာတိုင်းမှာ အဲဒီအရာ ဖြစ်ပျက်ဖို့ရန် အတွက် တိကျတဲ့အကြောင်းတရားတစ်ခု ဒါမှမဟုတ် အကြောင်း တရားတွေ အများအပြား ရှိပြီးတော့ အဲဒီ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားဟာ ဆက်စပ်နေတာပဲ (အကြောင်းကင်းပြီး ဖြစ်တယ် ဆိုတာကို မရှိဘူး)လို့ မိန့်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဥပမာ ပြောရရင်- နေ ထိုင်မကောင်း၊ မအီမသာ ဖြစ်လာတယ်ဆိုရင် အဲဒီလိုဖြစ်ရအောင် လုံလောက်တဲ့အကြောင်းတရားရှိတယ်။ လူ့ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ရောဂါပိုး တွေ ထိတွေ့မှုရှိရမယ်၊ ရောဂါပိုးတွေ ဝင်ရောက်ပြီး ခြေကုပ်ယူနိုင် လောက်အောင် ခန္ဓာကိုယ် အားနည်းနေတာဖြစ်ရမယ်။ (အဲဒီအခြေ အနေမှာ နေထိုင်မကောင်းဘူးဆိုတာ ဖြစ်လာတာပါပဲ)။ အဲဒီဖြစ် စဉ်မှာ ရောဂါပိုးတွေဝင်ရောက်လာမှ ခန္ဓာကိုယ် အားနည်းနေမှုဆို တဲ့ အကြောင်းတရားနှင့် နေထိုင်မကောင်းဖြစ်မှုဆိုတဲ့ အကျိုးတရား တို့အကြားမှာ တိကျတဲ့ ဆက်စပ်မှုရှိနေပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆို တော့ ရောဂါပိုးတွေဟာ ခန္ဓာကိုယ်ထဲရောက်လာပြီးနောက် မူလက တည်းက ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ရှိနေတဲ့ ရောဂါပိုးစနစ် အဏုဇီဝရုပ်

(Cells) တွေကိုတိုက်ခိုက်တယ်။ ဒီတိုက်ပွဲကြောင့် နေထိုင်မကောင်းခြင်းဆိုတာ ဖြစ်လာရခြင်း ဖြစ်တယ်လို့ သိထားလို့ပါပဲ။

ဒါပေမယ့်၊ စာကြောင်း သေးသေးလေးတွေ ရေးထားတဲ့ စက္ကူလေးတွေကို ဝတ်ဆင်တာ (ဆောင်တာ) နှင့်ပဲ ချမ်းသာလာတယ်။ စာမေးပွဲအောင်တယ်ဆိုတဲ့ဖြစ်စဉ်နှစ်ခုအကြားမှာတော့ ဘယ်ဆက်စပ်မှုကိုမှ ရှာမတွေ့နိုင်ပါဘူး။ ဗုဒ္ဓဝါဒရဲ့ အဆိုကတော့ အကြောင်းတရားတစ်ခုက ဒါမှမဟုတ် အကြောင်းတရားအများအပြားက အကျိုးတရားတစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်စေတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ကံရယ်၊ အခွင့်အလမ်းရယ် ဆိုတာတွေကြောင့်ဖြစ်လာတာ မဟုတ်ဘူး။ ကံကောင်းတယ်ဆိုတာကို စိတ်ပါဝင်စားသူတွေက ငွေတွေ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတွေ တစ်ပုံတစ်ခေါင်းကြီး ရယူနိုင်ရေးအတွက်ချည်း အစဉ်သဖြင့် လုံးပမ်းနေကြတယ်။ ဗုဒ္ဓကတော့ နှလုံးသားနှင့် စိတ်ဓာတ်တိုးတက်ဖို့ကသာ ပိုအရေးကြီးကြောင်း မိန့်မြွတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓမိန့်မြွတ်တော်မူတာက “နှုတ်မှု လက်မှုတို့၌ လေးနက်စွာသင်ယူ၍ ကောင်းစွာ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်ခြင်း၊ ကောင်းစွာကျင့်ဆောင်ခြင်း၊ ကောင်းမွန်စွာ ပြောဆို ဆက်ဆံခြင်းတို့သည် အကောင်းဆုံးသော ကြီးပွားကြောင်း မင်္ဂလာဖြစ်ပေ၏။”

“အမိအဘတို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း၊ သားမယားတို့အား ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ခြင်း၊ အပြစ်မဲ့သော အသက်မွေးခြင်း တို့သည် လည်း ကြီးပွားကြောင်း မင်္ဂလာမည်ပေ၏။”

“ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်း၊ တရားသဖြင့်ကျင့်ဆောင်ခြင်း၊ ဆွေမျိုးညတိတို့အား ကူညီစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အပြစ်ကင်းမဲ့သော အပြုအမူတို့ကိုသာ လုပ်ဆောင်လေ့ရှိခြင်းတို့သည် လည်း ကြီးပွားကြောင်း မင်္ဂလာမည်ပေ၏။”

“မကောင်းမှုတို့မှ ကင်းဝေးအောင် ရှောင်ကြည်ခြင်း၊ အရက်သေစာသောက်စားမှုတို့၌ အလေ့အထမပြုခြင်း၊ တရားသဘောတို့၌

မမေ့မလျော့ခြင်းတို့သည်လည်း ကောင်းမြတ်သော ကြီးပွားကြောင်း မင်္ဂလာမည်ပေ၏။”

“သူကထူးတို့၌ ရိုသေလေးစားသမှုပြုခြင်း၊ ကိုယ့်ကိုကိုယ် နှိမ့်ချစွာ ပြုမူတတ်ခြင်း၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊ သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်ခြင်း၊ အခါအားလျော်စွာ တရားနာယူလေ့ရှိခြင်းတို့သည် ကောင်းမြတ်သော ကြီးပွားကြောင်း မင်္ဂလာတို့ပေတည်း။”^၁

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်းတစ်ဦး

မေး။ ။ အခုဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ အကြောင်းအရာတွေအားလုံး စိတ်ပါဝင် စားစရာတွေချည်းပါပဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်းတစ်ဦး ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ဖြစ်လာနိုင်တယ်ဆိုတာလည်း ရှင်းလင်းစမ်းပါဦး။

ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်တုန်းက ဥပါလိဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ရှိခဲ့တယ်။ (တစ်နေ့မှာ) ဘာသာခြားတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဗုဒ္ဓနှင့်ဝါဒချင်း ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်ယူပြီး ဗုဒ္ဓအား သူကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာ^၁ သို့ စည်းရုံးသွတ်သွင်းရအောင်ဆိုပြီး ဗုဒ္ဓအထံတော်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီလိုဆွေးနွေးပြီးတဲ့နောက်မှာ တော့ ဗုဒ္ဓအပေါ် သိပ်ကြည်ညိုလေးစားသွားတာကြောင့် ချက်ချင်းပဲ သူဟာ ဗုဒ္ဓသာဝက တစ်ဦးအဖြစ်ခံယူဖို့ ဆုံးဖြတ် လိုက်ပါတယ်။

၁။ သုတ္တန်ပါတ၊ ၂၁၆-၂၆၅
၂။ ဂျိန်းဘာသာ

ဗုဒ္ဓက “သင့်တော်တဲ့ စုံစမ်းလေ့လာမှုကို ပြုပါဦး၊ သင့်လို ထင်ရှား တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖို့ စူးစမ်းဆင်ခြင်ပြီးမှ ဆုံးဖြတ် လုပ်ကိုင် သင့်တယ်။” လို့ မိန့်တော်မူလိုက်တယ်။

“အရှင်ဂေါတမ၊ သင့်လျော်တဲ့ စူးစမ်းဆင်ခြင်မှုကို ပြုပါဦးလို့ မိန့်တော်မူတဲ အတွက်ကြောင့်လည်း အကျွန်ုပ်အနေနှင့် အလွန် အလွန်မှပဲ ထပ်လောင်း၍ နှစ်ထောင်းအားရ ဖြစ်ရပါသေးတယ်။ တခြားတခြားသော ဘာသာဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေကတော့ ကျွန်ုပ်လို လူကိုသာ တပည့်အဖြစ် သိမ်းသွင်းနိုင်မယ်ဆိုရင် ဥပါလိဟာ ငါ တို့ရဲ့တပည့်ဖြစ်လာပြီဆိုပြီး တစ်မြို့လုံးအနှံ့ ကြွေးကြော်ကြမှာ မလွဲ ပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ဒီနေရာမှာတော့ အရှင်ဂေါတမက သင့်လျော်တဲ့ စုံစမ်းဆင်ခြင်မှုကို ပြုဦးလော့၊ သင့်လိုထင်ရှားသူအဖို့ စူးစမ်း ဆင်ခြင်မှုပြုပြီးတော့မှ လုပ်ခြင်းဟာ ကောင်းတယ်လို့ ဆိုဖော်ရသေး တယ်” လို့ ဥပါလိက လျှောက်ထားပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဝါဒမှာ နားလည်မှုပညာဟာ အရေးပါဆုံးသော အရာ ပါပဲ။ ဒီလိုနားလည်မှုရအောင် အချိန်စောင့်တန်စောင့်ရတယ်။ ဒါကြောင့် စိတ်စောပြီးတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာထဲ မဝင်လိုက်နှင့်ဦး။ အချိန်ယူပြီးတော့ မေးခွန်းတွေထုတ်၊ အဖြေရှာ၊ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် သုံးသပ်ပြီးတော့မှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချပါ။ ဗုဒ္ဓကတော့ တပည့်နောက် လိုက် များတာလောက်ကို လိုလားတော်မမူပါဘူး။ သူဟောတဲ့ တရားဒေသနာတော်တွေအပေါ်မှာ တကယ်လက်တွေ့ကျကျ လေး လေးနက်နက် ဆင်ခြင်သမှုပြုပြီးတဲ့နောက်မှ နားလည်သဘော ပေါက်လို့လိုက်နာကျင့်ဆောင်တဲ့သူမျိုးတွေကိုသာ လိုလားတော်မူ တာ ဖြစ်ပါတယ်။

၁။ ဥပါလိသုတ္တ-----၃၇၉

မေး။ ။ ဒီလိုမျိုးလေးလေးနက်နက် စုံစမ်းဆင်ခြင် ပြီးတဲ့နောက် ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို လက်ခံနိုင်တာတွေရှိရလို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ဦးအဖြစ် ယူလိုက်တယ် ဆိုရင်ကော ဘယ်လိုလုပ်ရပါ့မလဲ။

ဖြေ။ ။ ဒါဆိုရင်-ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းဆီ ဒါမှမဟုတ် ဗုဒ္ဓဘာသာ အစုအဝေးတစ်ခုဆီသို့ သွားရောက်ဆက် သွယ်ပါ။ သူတို့နှင့် အမြင်ချင်းဖလှယ်ပါ။ ဗုဒ္ဓဟောတရားတော်တွေ ကို ထပ်လောင်းသင်ယူပါ။ အဲဒါအကောင်းဆုံးပါပဲ။ အားလုံး အ ဆင်သင့်ဖြစ်ပြီဆိုတော့မှ သရဏဂုံသုံးပါး ဆောက်တည်လိုက်တာ နှင့် ပီပြင်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်သွားတော့တာပါပဲ။

မေး။ ။ သရဏဂုံသုံးပါး ဆိုတာကကော ဘာတွေပါလဲ။

ဖြေ။ ။ သရဏဂုံသုံးပါး (=ကိုးကွယ်အားထားစရာ) ဆိုတာက လူတွေ စိတ်ဓာတ် ညှိုးငယ်ပြီး လုံခြုံစိတ်ချရမှုရှိဖို့ လိုအပ်တဲ့ အခါ မျိုးမှာ ချဉ်းကပ်လေ့ရှိကြတဲ့ အရာပါပဲ။ ဒီအားထားစရာ သရဏဂုံ တွေဆိုတာကတော့ ပုံစံအားဖြင့်အမျိုးစုံပါပဲ။ လူတွေဆိုတာ ရွှင်ရွှင် ပျပျမရှိတဲ့ အခါမျိုးမှာ သူတို့ရဲ့ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းတွေဆီ ကို ချဉ်းကပ်ကြတယ်။ စိုးရိမ်စိတ်တို့ ကြောက်စိတ်တို့မွန်းနေတဲ့ အခါမျိုးမှာဆိုရင် လွဲမှားတဲ့ မျှော်လင့်ချက်တွေ၊ ယုံကြည်မှုတွေ ဆီကိုတောင် ရောက်သွားတတ်သေးတာပဲ။ သေခါနီးကျတော့ ထာဝ ရကောင်းကင်ဘုံဆိုတဲ့ အရာမျိုးကိုတောင် အယူစွဲပြီးတော့ အားကိုး သွားနိုင်သေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓကတော့ ဒါတွေအားလုံးဟာ တကယ့်လက်တွေ့ကျမှုအပေါ် အခြေခံတဲ့ လုံခြုံနွေးထွေးမှုမျိုးကို ပေးနိုင်စွမ်းတဲ့အရာတွေ မဟုတ်သေးကြောင်း အခုလို မိန့်တော် မူခဲ့ပါတယ်။

“ဒါတွေဟာ စစ်မှန်တဲ့၊ မြင့်မြတ်တဲ့ အားကိုးစရာ (သရဏ) အစစ် တွေမဟုတ်၊ ဒုက္ခအားလုံးမှ လွတ်မြောက်စေတဲ့ အရာတွေလည်း မဟုတ်ကြ”။

“ဗုဒ္ဓ ဓမ္မနှင့် သံဃာဆိုတဲ့ ကိုးကွယ်စရာသုံးမျိုးကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ဆင်းရဲမှုဒုက္ခသစ္စာ၊ ဒုက္ခတွေကိုဖြစ်စေတဲ့ အကြောင်းခံသမုဒယသစ္စာ၊ ဒုက္ခတွေကနေ ကင်းဝေးတဲ့ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ နိရောဓသစ္စာ၊ အဲဒီ နိရောဓရဲ့ အကြောင်းခံ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဒီသစ္စာလေးပါးကို သိမြင်နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းတွေကသာ တကယ်စစ်မှန်တဲ့ ကိုးကွယ်စရာ၊ အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ အားထားစရာ၊ ဒုက္ခဆင်းရဲတွေ အားလုံးကနေ လွတ်မြောက်စေတဲ့ မှီခိုစရာ အစစ်ကြီး ဖြစ်တယ်လို့ ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။”^၁

ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်တာဟာ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်တော်မူခဲ့တဲ့ သစ္စာဉာဏ်တော်နှင့် အဖက်ဖက်က ပြီးပြည့်စုံတဲ့ လူသားရဲ့ အဖြစ်ကို ဗုဒ္ဓရောက်ရှိတော်မူခဲ့သလို မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ရယူနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ ယုံကြည်မှုကို ဖြစ်စေပါတယ်။

ဓမ္မကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်တာဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး လမ်းစဉ်ပေါ်မှာ မိမိဘဝကို တည်ဆောက်ရေး၊ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်နားလည်ရေးအတွက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သံဃာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်တာဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလမ်းစဉ်ကို လက်တွေ့ကျင့်ဆောင်တော်မူနေကြတဲ့ သံဃာတော်တွေ အားလုံးရဲ့ အထံမှ ပံ့ပိုး၊ စေ့ဆော်ပေးမှုနှင့် ဦးဆောင်လမ်းညွှန်မှုကို ခံယူတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုသရဏဂုံသုံးပါးကို ခံယူဆောက်တည်လိုက်တာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်လာပြီးတော့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုတဲ့ မဂ္ဂင်လမ်းပေါ်မှာ ပထမဆုံးသောခြေလမ်းတစ်လှမ်းကို လှမ်းချလိုက်သူဖြစ်သွားပါတယ်။

မေး။ ။ သင့်ဘဝမှာကောသရဏဂုံသုံးပါးကို စတင်ဆောက်တည်ပြီး ကတည်းက ဘယ်လို အပြောင်းအလဲတွေများ ရှိပါသေးသလဲ။
ဖြေ။ ။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၅၀၀ ကျော်အတွင်းမှာ မရေတွက်နိုင်လောက်

၁။ ဓမ္မပဒ ၁၈၉-၁၉၂

အောင် များပြားတဲ့ သူတော်စင်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေရဲ့ နည်းလမ်းအတိုင်းပါပဲ။ မိမိအနေနှင့်လည်း ဗုဒ္ဓတရားတော် တွေဟာ-

-ခက်ခဲကြမ်းတမ်းမှုတွေကြားမှာ အသိတရား အလင်းရောင်ကို ဆောင်ကြဉ်းပေးတယ်။

-အဓိပ္ပာယ်ကင်းမဲ့လှတဲ့ ဘဝကို အဓိပ္ပာယ်တွေနှင့် ဖြည့်ပေးတယ်။

-မိမိဘဝကို ဦးဆောင်လမ်းညွှန်ဖို့ ညွှာတာတတ်မှု၊ သနားကြင်နာတတ်မှုစတဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားတွေကို သွန်သင်ပေးတယ်။

-နောင်လာမည့်ဘဝမှာ စိတ်ထားဖြူစင်မှုနှင့် ပြီးပြည့်စုံမှုတွေကို ဘယ်လိုရယူနိုင်တယ် ဆိုတာကိုလည်း သွန်သင်ပေးပါတယ်။

အိန္ဒိယရဲ့ ရှေးခေတ်ကဗျာဆရာ တစ်ဦးက ဗုဒ္ဓအကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း စပ်ဆိုခဲ့ပါတယ်။

“ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း၊
ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ကို ချီးကျူး ဖွဲ့ဆိုခြင်း၊
ဗုဒ္ဓကို ချီးမြှောက် ပူဇော်ခြင်း၊
ဗုဒ္ဓဓမ္မကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းဆိုတာ..
သမ္မာဒိဋ္ဌိရှေးသွား ရှိတဲ့ ပြုမှုကျင့်ဆောင်ခြင်းပါပဲ။”
ဒီဖွဲ့ဆိုချက်တစ်ခုလုံးကို သိပ်သဘောကျပါတယ်။

မေး။ ။ ကျွန်တော့်ကို သူကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းဖို့ အမြဲတမ်းကြိုးစားသိမ်းသွင်းနေတဲ့ သူငယ်ချင်းတစ်ဦး ရှိပါတယ်။ သူ့ဘာသာတရားကို မိမိက လုံးဝစိတ်ဝင်စားလို့ မရတဲ့အကြောင်း ပြောပြပေမဲ့ သူ့အနေနှင့် မိမိကိုမခွဲနိုင်ဘူး ဖြစ်နေပြန်တယ်။ အဲဒါ ဘယ်လိုလုပ်ရပါမလဲ။

ဖြေ။ ။ သင့်အနေနှင့် ပထမဆုံး နားလည်ထားရမှာက ဒီလူဟာ သင့်ရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ မိတ်ဆွေကောင်းတစ်ဦး မဟုတ်ဘူးဆိုတာပါပဲ။ မိတ်ဆွေကောင်းတစ်ဦးသာဆိုရင် သင်ဟာ ဘာပဲဖြစ်နေနေ အရှိကို

အရှိအတိုင်း လက်ခံနိုင်ရမယ်။ ပြီးတော့ သင့်ဆန္ဒကို အသိအမှတ်ပြု အလေးထားမှာပဲ။ မိမိအမြင် ပြောရရင်တော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သင့်ကို သူ့ဘာသာထဲသိမ်းသွင်းစည်းရုံးနိုင်ရေးအတွက် မိတ်ဆွေ ယောင်ဆောင်ထားတဲ့ မိတ်ဆွေတုသက်သက်ပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ သင့်အပေါ် သူတို့ရဲ့ ဆန္ဒကို အတင်းပြဋ္ဌာန်းဖို့ ကြိုးစားသူတွေဟာ ဘယ်တော့မှ သင့်ရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ မိတ်ဆွေကောင်းတွေ ဖြစ်မလာနိုင်ဘူးဆိုတာ မှတ်ယူထားသင့်ပါတယ်။

မေး။ ။ ဒါပေမယ့် သူက မိမိအား သူကိုးကွယ်တဲ့ဘာသာကို အတူတကွ ပါဝင်ကိုးကွယ်စေချင်တာပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုနေပြန်ပါတယ်။
 ဖြေ။ ။ မိမိကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာတရားကို တစ်ခြားသူတွေကို မျှဝေပေးခြင်းဟာ မွန်မြတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မျှဝေခြင်း(Sharing)နှင့် အတင်းပြဋ္ဌာန်းခြင်း(Imposing)ဟာ မတူညီဘူးဆိုတာကို သင့်မိတ်ဆွေသဘောပေါက်ပုံ မရပါဘူး။ မိမိမှာ ပန်းသီးတစ်လုံးရှိတယ် ဆိုပါတော့၊ အဲဒီပန်းသီးရဲ့ တစ်ခြမ်းကို သင့်ကိုမျှပေးတယ်၊ သင်ကလည်း လက်ခံတယ်၊ ဒါဟာ မျှဝေမှုပါပဲ။ ဒီလိုမဟုတ်ဘဲ သင်ဟာ ကျွန်ုပ်ကို အခုလိုပြောလာတယ်ဆိုပါတော့။ ကျွန်တော်တော့ နည်းနည်းစားထားပြီးပါပြီ၊ ဒါပေမဲ့ ဒီပန်းသီးခြမ်းလေးကိုတော့ လက်ခံစေချင်ပါတယ်ဆိုပြီး လက်မခံမချင်း အတင်းတိုက် တွန်း လာတယ်ဆိုရင် ဒါကို မျှဝေခြင်းလို့ ပြောလို့မရတော့ ပါဘူး။

သင့်မိတ်ဆွေလို လူစားတွေက မျှဝေမှုတို့၊ မေတ္တာတို့၊ သဘောထားကြီးမှုတို့လို စကားလုံးလှလှတွေကို တွင်တွင်သုံးပြီး သူတို့ရဲ့ မရိုးသားမှုကို ဖုံးကွယ်ဖို့ ကြိုးစားတတ်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ဘယ်လောက်ပဲ အပြောကောင်းကောင်း၊ သူတို့ရဲ့ အပြုအမူတွေက အချိုးပြေမှာ မဟုတ်သလို ဆိုးတာကတော့ ဆိုးနေမှာပါပဲ။ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်တယ်ဆိုတာလည်း ပေါ်လွင်နေမှာပါပဲ။

မေး။ ။ ဒါဆိုရင် သူ့ကို ဘယ်လိုလုပ် ခွဲခွာရပါ့မလဲ။

ဖြေ။ ။ ဒါက အလွယ်ကလေးပါ။ ပထမ-သင့်ကိုယ်သင် ငါဘာလိုချင်တာလဲဆိုတာ ကိုယ့်စိတ်ကိုကိုယ် ရှင်းရှင်းကလေး ထားလိုက်ပါ။ ဒုတိယ- စိတ်ထဲမှာ ဆုံးဖြတ်ထားတဲ့အတိုင်း တိုတိုရှင်းရှင်းပဲ သူ့ကိုပြောပြလိုက်ပါ။ တတိယ- ဒီကိစ္စအပေါ် မင်းဘယ်လိုယုံကြည်သလဲဆိုတဲ့ အမေးမျိုး (ဒါမှမဟုတ်) မင်းဟာ ကျွန်ုပ်နှင့်အတူ တွေ့ဆုံပွဲ တက်ရောက်လိုတဲ့ဆန္ဒ ဘာကြောင့် မရှိရတာလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုး သူ့ဘက်ကမေးလာတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုသာ မေးလာခဲ့ရင် အစတုန်းက ဆုံးဖြတ်ထားတဲ့အတိုင်းပဲ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေးနှင့် ထပ်ပြောပြလိုက်ပါ။

“အခုလို သင့်ရဲ့ ဖိတ်ခေါ်မှုအတွက် ကျေးဇူးတော့တင်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ကျွန်ုပ်အနေနှင့်တော့ မပါဝင်နိုင် ဘူး။”

“ဘာကြောင့်ပါလဲ”

“ဒါကတော့ ကျွန်ုပ်ကိစ္စသက်သက်ပဲ၊ ကျွန်ုပ် မလာချင်ဘူး”

“ဒီတွေ့ဆုံပွဲမှာ လူတော်လူကောင်းတွေ တော်တော်များများ တက်ရောက်ကြမှာ။”

“ယုံတော့ယုံပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် လိုက်မလုပ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒါပါပဲ”

“ကျွန်ုပ်က သင့်ကိုအလေးထားလို့ အခုလိုခေါ်တာပါ။”

“သင်ကအခုလို အလေးထားဖော်ရလို့ ဝမ်းသာပါတယ်၊

ဒါပေမယ့်ကျွန်ုပ်မပါပါရစေနဲ့” အကယ်၍ သင့်ဘက်ကသာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ စိတ်ရှည်လက်ရှည်၊ တည့်တည့်မတ်မတ် ထပ်ပြောပြီး ပါဝင်ဆွေးနွေးဖို့ ငြင်းလိုက်ရင် နောက်ဆုံးမှာတော့ သူ့ဘက်ကလက်လျော့သွားမှာပါ။ ဒီလိုလုပ်ရတာဟာ နည်းနည်းတော့ မျက်နှာပူစရာ ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တစ်ခြားလူတွေ အပေါ်မှာ မိမိရဲ့ယုံကြည်ချက်တွေ၊ ဆန္ဒတွေကို အတင်းတိုက်တွန်း ပြဋ္ဌာန်းပေးလို့ မရကောင်းဘူးဆိုတာ လူတွေသိထားဖို့ အထူးပဲ အရေးကြီးလှပါတယ်။

မေး။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေနေနှင့်ကတော့ တစ်ခြား ဘာသာဝင် တွေကို မိမိတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓဓမ္မကို မျှဝေသင့်ပါသလား။

ဖြေ။ ။ ဟုတ်ပါတယ်။ မျှဝေသင့်တာပါပဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများ စုဟာမျှဝေတာနှင့် အတင်းတိုက်တွန်းပြဋ္ဌာန်းတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ ကို ကောင်းကောင်းသဘောပေါက်ကြတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓ ဝါဒဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာတွေကို လူတွေက မေးကြတယ်ဆိုရင် ပြောသာပြောပါ။ မမေးရင်တောင် ပြောတန်ပြောရမှာပါပဲ။ တကယ် လို့ လူတွေရဲ့အပြောအဆို အသုံးအနှုန်းတွေ၊ အပြုအမူတွေက ဆွေးနွေးချက်အပေါ် လက်သင့်မခံဘူးဆိုတာ အချက်ပြနေရင်တော့ သူတို့ဆန္ဒကိုပဲဦးစားပေးပါ။

နောက်တစ်ချက် သတိချပ်ရမှာက ဓမ္မရေးရာတွေကို အ သိပေးဖြန့်ဝေရာမှာ ဟောပြောပြသမှုနည်းနှင့်ဖြန့်ဝေတာထက် လက် တွေ့ကျင့်သုံးမှုနည်းနှင့် ဖြန့်ဝေတာက ပိုမိုထိရောက်တယ်ဆိုတာ ပါပဲ။ ဓမ္မအကြောင်းသွန်သင်ပြသရာမှာ- အစဉ်သဖြင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် ကျကျ ညှင်ညှင်သာသာ၊ စိတ်ရှည်လက်ရှည်၊ အလေးအနက် တရို တသေရှိပါစေ။ ဓမ္မအလင်းဟာ ကိုယ့်ရဲ့အပြောအဆိုနှင့် ဆောင် ရွက်ပြုမူသမျှသော လုပ်ရပ်တွေရဲ့ ရှေးပြေးအနေနှင့် လင်းလက် တောက်ပနိုင်ပါစေ။ သင်ရော ကျွန်ုပ်ပါ ဓမ္မရေးရာတွေကို ကောင်း စွာတတ်သိပြီး၊ အပြည့်အဝကျင့်သုံးမယ်၊ တစ်ခြားသူတွေကိုလည်း စေတနာအရီးခံသက်သက်ဖြင့် ဖြန့်ဝေပေးမယ်ဆိုရင် အားလုံးအ တွက် အကျိုးထူးအနန္တကို မလွဲတမ်း ရယူနိုင်ကြမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။